

עדיקים במיתתו קרובים חיים

ניסן

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה אב) יומם ולילה (יכמיהו ח)

לע"ג ריוז בת משה אהרן ז"ל

א ניסן תרפ"ח (א)

רבי משה יוסף ב"ר מיכאל זי"ע בעל מי באר מים חיים ראב"ד פאפא

רבינו הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן ראב"ד פאפא בעל מי באר מים חיים זי"ע נולד בדונאסערדאהעלי - סלבי בשנת תר"ג לאביו הגה"ק ר' מיכאל ר"ם בסערדאהעלי זי"ע בן הגה"ק ר' משה יוסף זי"ע

הגה"ק ר' חיים יהודה לייב אויערבראך ר"ם ישיבת שער השמים ובית יהודה בירושלים בעל חכם לב זי"ע היה נוהג לעלות ביום החג השבועות למעונו של רבינו שהיה דר בסוף בעיה"ק ירושלים, לברכו בברכת החג, בשנה אחת ראה הגרמ"ל שפני רבינו מאירים ושמים עד מאוד, שאלו הגרמ"ל לשמחה מה זו עושה? נענה לו רבינו שאל היה דעתו לספר לו, אך מאחר ששאלו מעצמו יגלה לו רז חזות לילה: בשנות בחרותי למדתי בשיבת הרמה של הגה"ק אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע, והיה שגור בפי הבחורים משמיה דחכם סופר זי"ע שמי שילמד כל הלילה בליל ביסח דעת כלל, מתוך רציפות במחשבה, יזכה לגילוי אליהו, והנה רבים ניסו גם לעשות כן ולא עלתה בידם, ואף אני עצמי ניסיתי שנים רבות ללמוד כל הלילה בליל הסיוח הדעת, אך עדיין לא זכיתי לכך. בהאי שטר למדתי כל הלילה ברציפות המחשבה, והנה זה עידן ועידנים אשר מתקשה אנכי בהבנת איזה קטע בזוהר הקדוש, כלילה זה בא לפני זקן אחד ובאיר לי את הדברים באר היטב, אחר גמרו סגרותי עיני להתבונן במחשבותי בפירוש, אך משפקחתי את עיני פרה לו איש האמת, הבטתי בשעון ורציחתי שכבר עלה השחר, והבנתי שזקן זה אליהו הנביא היה, וכי לא אעלוז ואשמה בכל לבי ונפשתי (באר הפרשה מהגה"ק ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

בהתזמנות שונות כשהעלה בשיחתו עם תלמידים את גדלות רבו (רבינו) איין כי בכתבי יד קודש שלו מאל ראש: ושמעתי מפי אותו זקן כלילה, ומרגלך בפומיה עוד ענין נפלא ונשגב שאירע ברבו: כי פעם עלה בדעתו להמליץ בעד ראובן בן יעקב אבינו משבטי ה' ע"ה שאמר השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר וגו' ונתלכטו בו מפרשי התורה מה הכלה היא זו להשליך את יוסף לבור נחשים ועקרבים? ויחלש שראובן בירר לעצמו בור מסוים במדבר אשר בחנו והכירו כי ריק הוא מנחשים ועקרבים, וזהו שאמר השליכו אותו אל הבור "הזה" אשר יאנר עליו כי הוא זה נקי מכל חיות רעות, ואליו האחים לא שמעו לעצמו אלא השליכו אותו "הבורה" סתם והבור ריק וגו', ובאותו לילה שחידש מליצה זו, זכה רבו (רבינו) כי בא אליו ראובן ע"ה בהקיץ ולא בחלום והחזיק לו טובה על כך. (נחלי יהושע)

מעשה שהיה באחד מבני משפחתו של רבינו שהתגורר בעיר פאפא ועלה לארץ ישראל לבקר את רבינו, ובעת הפרדו אמר לו רבינו: צדוק אל מקומך ואל עירך גש נא אל הרב דמתא ואמור לו בשמי שיבדוק את מזוזות ביתו. ותיקף הוסיף רבינו ואמא לבן שיחו: אל תחמר בלבדך כי בעל רוח הקודש אנכי, אין זה, אלא מפי אליהו הנביא זכור לטוב שמעתי זאת, היה זה כלילה אחד כשטיילתי עמו במצודות העיר פאפא והתקשיתי בהבנת דברי תוספות ורמז"ם המוקשים, הלצתי בפניו שניכנס למרא דלתרא השוכן בקרבת מקום אשר לו ספריה גדולה, ונעייין שם בספרים הנחוצים לנו. אמר לי אז אליהו ז"ל: אמנם יעלה דעת ובחכמה, אולם עתך בלי להסכימה, הואיל ואין מזוזות ביתו כשרות ואינני יכול לבוא שם, וממני ידעתי כי מזוזות ביתו של הרב מפאפא פסולות המה. (רשומים בשמך)

וכיפר הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע: עודי הר"ר יצחק שלמה בערגר מפאפא ז"ל היה איש עשיר ועתיר נכסים, מעשה באחד מבניו ה"ה הר"ר מרדכי והוא נער כבר שיתסרי נפל ל"ע למשכב בחלותו במחלת השחפת וחיייו היו תלויים לו מנגד, נסע הר"ר יצחק שלמה לרבינו וחילה פניו למעון רפואת בנו. לא עברו

רבינו נתחנך על צרכי אביו הקדוש, והיה מתמיד נפלא ובעוד נער קטן נהג עצמו בקדושה וטהרה. וסיפר על התמדתו הגדולה בתורה שלא תופס כלל וכלל כי לא אפשר ליהודי ללכת לישון בכוונה תחילה, וכשהיה שומע כי מאן שהוא ישן על מיטה, היה מגיב: אינני מסוגל להבין, מילא אם תונח אדם בשניה, מתוך עייפות של לימוד הרבה על הגמרא ניחא, השנייה אונסתו, אבל לסגור עיניים לכתחילה ועוד להשתמש במיתקן מיוחד לכך [ומיטה] אינני תופס כלל וכללו! (סיפורים ירושלמים)

הגה"ק ר' עזרא אורף מסערדאהעלי זי"ע העיד עליו שהוא קדוש מרחם. והרה"ק ר' אשר זעליג מרגליות היה מרבה לספר בהתלהבות עזומה על רבינו שנקרא פאפאנער דיין ותמיד התלחו בפיו. פעם אחת שאל אותו הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע אם זכה להכירו ולראות פניו? תמה הרה"ק ר' אשר זעליג: מה מקום לשאלה זו? הן הייתי רץ במלוא כוחותי ברחובות עיר, כדי לזכות להביט בצורתו הקדושה אפילו לרגעים אחדים. (רשומים בשמך)

רבינו זכה לגילוי אליהו והיה בעל מופת גדול. מעשה שהיה ששלח גלוית דואר מארה"ק לחו"ל, לאחת מבנות משפחתו וכתב לה שדע לה שהיא מעוברת, וכאשר תלד בת במזל טוב תקרא את שמה "אלישבע". וכמו כן מסיפור כי לאחר שנות מלחמת העולם הראשונה התפשטה מגפה נוראה שרבים חללים הפילה ועלומים כל הרגויה, המגפה נוצרה על ידי וירוס [נגיף] שהיה תוקף את האדם לפתע ל"ע, ובחלוף יום או יומים היה החולה נופח את נשמתו ולא היתה בנמצא שום תרופה למחלה. וכיפר הגה"ק ר' יצחק שלמה אונגר ראב"ד חוג חתם סופר זי"ע: גם זקנתי הצלדקת מרת בתיה לוינשטיין ע"ה חלתה מהגיף הקטלני הלזה, ותיפול למשכב והיתה נוטה למוות, כשהזכירו אותה אלל הגה"ק ר' יואל פלנר ראב"ד בעלעז זי"ע הורה להוסיף לה את השם "בתשבע" כסגולה. אולם שערי תפילה ננעלו והיא נסתלקה לבית עולמה ב"י ניסן תר"ף. כעבור ימים ספורים בימי חוה"מ הגיעה טלגרמה ומברק מרבינו שכבר התגורר באותו הזמן בעיה"ק בירושלים תובב"א מזה כעשר שנים, ובמבקר כתוב לאמר: חקקו על מצבת קבורתה את שתי השמות "בתיה" וגם "בת שבע" וכן עשו. היתה זו רוח הקודש גלויה, כי המברק נשלח בטרם היה סיפק להוטידיע על פטירתה לירושלים עיר הקודש, בתנאי הדואר של אותם הימים. (רשומים בשמך)

פעם שאל תלמיד אחד את הגה"ק ר' יהושע בוקסבוים ראב"ד גאללננטא הי"ד זי"ע אם נכונה היא השמועה כי רבו הדיין מפאפא היה בעל רוח הקודש, התרגש הגה"ק גאללננטא זי"ע והשיב לו: רוח הקודש לא ידעתי אבל גליהו אליהו זכור לטוב שהיה לו ידעתי ודלידי הוא עובדל: בעודי בחור לעיר שימתי את רבי ובהזדמנות נסע מביתו לדבר מורה, ובאותו עת נטלתי לידי בוקר אחד את סידור התפלה על פי כוונת הארז"ל שממנה התפלל רבי, ובו הגהות רבות על הגליון בכי"ק שמות וכוונות וכיוצא באלו, התפללתי בו ושוב הנחתיו על מקומו הראשון בכתחילה. כשחזר רבי לביתו פנה אלי באומרו: יהושע'לע, ידעתי שהתפללת הסידורי: אליהו ז"ל גילה לי הדבר, והן אמנם נהגו בשמים מתפלחך אף על פי כן הנח זאת כעת בעודך לעיר לימיא: (נחלי יהושע)

עודנו בחיים ולומד אותנו, אבל כשמתו בני צדיקים ותלמידים אז באותו זמן מתו גם אביהם ורבותם, ואיתא בגמ' (מסכת בבא מציעא פ"ד) אמר ר' יוחנן אנה אישתיירי משפולי דירשלים (עייין בעין יעקב שם) ואיתא שם דשפורי דרב כהנא מעין שפולי דרב אבוה ושפורי דרב אבוה מעין שפורי דיעקב אבינו ושפורי דיעקב אבינו מעין שפורי דאדם הראשון ואילו לר' יוחנן לא קחשיב דהדרת פנים לא היה לי ופי' רש"י ז"ל זקן ע"כ משם נראה דגם לר' יוחנן הו' מעין שפורי מעין יעקב אבונו אלא דלא חשיב ליה משום דהדרת זקן שחסר לו נמצא כל זמן שהיה לר' יוחנן קיים כשהעולם רואים אותו היו זוכרים את יעקב אבינו ומעורר היראה וחשקת התורה ועבודה בלבם, נמצא האי שופל' דר' יוחנן עשה פעולה גדולה בעולם ועל זה בכי לראיעיוז על האי שופרא דבלי בארעא דהיינו על תכלית שופרא הנ"ל דקבלי ופסק מעלמא ע"כ דברי קדשו. (מי באר מים חיים)

מתורתו של רבינו

רבי אליעזר חלש על גביו ר' יוחנן וכו' אמר ליה להאי שופרא דבלי בארעא קא בכינא אמר ליה על דא ודא דקא בכית ובכי תרווייהו, (מסכת ברכות ד') וקשה דלפי פשוטא משמע דבכי על שהגוף בלי בארעא אמאי בכי הא עיקר החיות היא הנשמה שנהנה מזיו השכינה ואדרבה אחר שבלי הגוף אז יכול הנשמה לחזור למקורה ממקום שנחצבה כדאית' בספרים שהראשונים היו שופכין סיד על הגוף כדי שיכלה מהיר הגוף ויחזור הנשמה להנות מאול גדול? ושמעתי ממור"ו הגה"ק ר' יהודה אסאד זי"ע דכל זמן שבני צדיקים ותלמידי גאונים קיימים וחיים וכל אחד ואחד נוהג במידות טובות של אביו ושל רבו, וגם מזכירים ומספרים מידת והנהגות אביהם ורבותם הרי הוא כאלו רבם ואביהם

רבינו הגה"ק רבי משה יוסף האפמאן ראב"ד פאפא בעל מי באר מים חיים זי"ע נולד בדונאסערדאהעלי - סלבקי בשנת תר"ג לאביו הגה"ק ר' מיכאל ר"ם בסערדאהעלי זי"ע בן הגה"ק ר' משה יוסף זי"ע

והרה"ח ר' יונה לעפקאוויטש ז"ל. והגה"ק ר' יוסף חיים זונענפעלד ראב"ד העדה החרדית ירושלים בעל שלמת חיים זי"ע ראה את עצמו כתלמידו, והיה בידידות רב עם הגה"ק ר' שצתי שעפטל ווייס ראב"ד שימאני זי"ע

כ"ז שנה יצב על כסא הוראה בעיר פאפא ומשם עלה בשנת תרס"ט לירושלם עיה"ק ששם גם כן הרביץ תורה ברבים זקנים ונערים באו לשמוע תורה מפיו בנגלה ובנסתר, כל היום יצב בבית המדרש ולמד בטלית ותפילין ולא פקד שחת חולין. הרבה ח"ת בנגלה ובנסתר נשאיר ממנו ובשנת תרס"ו נדפס ספרי מי באר מים חיים על מסכת והלכות ברכות שעשה כאן דבר גדול במינו, שכמעט לא בא כבוסם הזה על מסכת ברכות. דרך לימודו הוא קצ ונקי, מסולא בפז טהור, והוא נוהג למעינו זהב טהור מזוקק שבעתים.

כשעמד רבינו לעלות לארץ ישראל שלח שאלה להגה"ק ר' שצתי שעפטל ווייס ראב"ד שימאני זי"ע. הגה יצ לי ברשותי ספר תורה מהודר, ברם אייני יודע על הסופר שכתבו אם קידש עצמו כראוי בכתיבתו, אם רחץ בשרו במים בטרם כתוב כל שם, האם כיוון בכל הכוונות הראויות, ואם כן ספק הוא בידי האם כדאי וראוי הוא להעלותו עמדי לארץ הקודש, או שמע עדיף להשאירו כאן בפאפא מפני גודל קדושת ארץ ישראל? השיב לו הגה"ק משימאני זי"ע: יעלהו נא לארץ ישראל, וספר התורה יבוא על תיקונו בטובלה שיטבול מעצמו. (אחסם ולא ביאר) והיה בעלות רבינו ארצה, בהגיעו לחוף ימה של ארץ ישראל בנמל העיר יפו, באו הרבה מיקירי ירושלים להקביל את פניו ונשאו משארתו וחפציו

מסיפון האוניה לכירה קטנה סמוכה, מאחר והאוניה לא הגיעה בעוגנה עד סמוך לחוף, והנה, בהעביר את החבילות והחפצים לפתע נשמט ספר התורה מידו האוחז בו ונפל ללוד מי הים, תיכף גחן רבינו ומֶסְהוּ מן המים, מיהר לבדוק את מצב הכתה, והנה פלא, הספר נותר בשלימותו ולא אונה לו כל רע. | אז נוכחו הכל לראות כי דברי הגה"ק משימאני קוימו במלואם, אשר הספר טבל מעצמו בטהרת מי הים, ונשאר ספר תורה כשר ומהודר לקריאה, ולא נפל מדבריו ארצה! (רשומים בשמך)

עברו מספר שנים ורבינו החליט להגשים את שאפתו לקבוע אהלי תורה בירושלם עיר הקודש וניגש להקים בית מדרש נוסף בשכונה. לפי המסופר בשם תלמידו רבי יונה לפקוביץ ז"ל, נתגלה בעל החסם סופר ז"ל בחלום לרבינו, ובקשו שיקרא את בית המדרש על שמו. לטענת רבינו שכבר קיים בית מדרש אחד בשם זה, השיבו ההסם סופר: אף על פי כן, ואכן קבע רבינו לבית מדרשו את השם חסם סופר תנינא. (קונטרס מי האישי)

וסיפר הגה"ק ר' אברהם שטערנר דומ"ץ ניייהייזל בעל מליאי אש זי"ע: קודם נסיעתו לארץ הקודש זכיתי ששמך אותי צב' ודיו הטורקים בסמיכות הוראה, ואז שמעתי ממנו מאמר כמה גדול זכות זקני עיר פאפא שרובם מתים בחדש ניסן וזה זכיה גדילה היא— הוא אמר וכן היה כמבוקשו גם הוא נסתלק בארץ הקודש בראש חודש ניסן שנת תרפ"ח בן פ"ה שנים ומנחתו כבוד בהר האיחית

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ימים רבים והנה יום אחד הופיע רבינו בבית הר"ר יצחק שלמה, והורה לו להעמיד לרשותו עגלה עם עגלון גברתו ובריא בשר, מפני שבכוונתו לטייל באחד היערות שבקרבת מקום. לא הסתפק רבינו בלאת בעצמו לדרך, אלא שאווה לדרך גם את הבחור החולה מרדכי אליו לטיולו, וכדבריו כן עשו. יאלו שניהם לטייל והעגלון עושה את מלאכתו, בהגיעם ליער הקרוב ירד רבינו מן העגלה, לקח עמו את הבחור מרדכי, ואל עמו להליכה רגלית של כמחצית השעה, בתום ההליכה הראה רבינו בארבעו לבחור מרדכי על העגלון הנכרי שלא מאחינו הוא, אשר היה בריא וחסון ובעל כח, וישאלהו ואמר: האם אין מן הראוי שנכרי בריון זה יבוא תחתיד במחלתך, ואתה תיכנס ותלך לחיים טובים ארוכים ולשלום? בוא נא והגיד עמי: זה תליפתי, זה תמוקתי, זה פפתי וכ"ו. ואכן תיכף התקברו שניהם אל העגלון הנכרי, ואמרו יחד בכוונה גדולה של פעמים את הגוסס זה תליפתי, זה תמוקתי, זה פפתי, זה הגוי ילך למיתה, ואני אלך לחיים טובים ארוכים ולשלום. והיה לאות ולמופת, כי למרות שאותו הנכרי היה גברתו ובריא כח, כעבור שעה שבעות נפח את נשמתו וימתה, ואילו הבחור מרדכי יאל מכלל סכנה, והבריא כליל ממחלתו, ואף האריך ימים רבים עד גיל זקנה ושיבה, ובפטרותו היה כמעט בן מאה שנה. (רשומים בשמך)

וכשלמד רבינו בישיבת רבו הגה"ק ר' יהודה אסאד בעל שי"ת מהרי"א זי"ע עטרו רבו בהתרת הוראה כשהיה בן ח"י שנים וכתב עליו שבחו כל כך גדול בתורה ובהוראה ובריאה שראוי לסמוך עליו אפילו בעניני אישות החמורות. משם עלה לפרעשבורג לישיבת הגה"ק ר' נטע זאב וואלף ליבער ראב"ד פרעשבורג ואלל הגה"ק אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע. וכתב רבינו אודות הישיבה בפרעשבורג: וכשהייתי בן י"ט שנים הלכתי לישיבה הרמה לישיבת מורי ב"מ תשו' כתב סופר, ומלאתי שם חברים לדיקים וחסידים מתמידים וחרפים, ד' מלות בחורים, כולם אהובים כולם ברוכים, והיו עומדים לפופים בבית המדרש הישן על מקום קטן, מי שלא ראה לא יאומן כי יסופר, ושם מלאתי ונראה כבוד התורה, ומורי ז"ל למד השיעור בסוגי' הש"ס בחריפות והיו דבריו נחמדים כנתינתן מסיני, והיה משגיח על תלמידיו בהשגחה גדולה, והיו שומרים שרואים בחדרי חלונות הבחורים, ובעת הזאת לא היה אפילו חד שלא היה מתמיד בתורת ה', כאשר ראו תלמידים, ואי אפשר בענין אחר אלא שגננץ בו רוח הקודש, והיי מייסר ורודף מי שהיה בו מידות שאינם טובות, והיה מרחיק אותם מבין תלמידיו, עד שהיה הישיבה הרמה בלי שום סיג ופסולת, ואמר לאלמ"ו והג"ר מיכאל פאפא ז"ל שימאני לו שגם החסם סופר לא זכה לישיבה כזו, כי בישיבת הח"ס החסידים לא היו חריפים, והוא זכה לתלמידים חסידים וקדושים וחרפים, ומורי ז"ל היה לומד עם הישיבה בהתמדה גדולה. בחנוכה כל יום הייה לומד בענין אחר. אשרי מי שזכה לשמח בישיבתו ולנשק את ידו (בהקדמתו לספרו מי באר מים חיים)

אמר רבינו בשם רבו הכתב סופר זי"ע: שמי שהיה בחולי עצום וסכנה גדולה ר"ל וניול, ליוה שילמוד בכל שנה שתי מסכתות כריתות ותמורה כל ימי חייו. (זכרון למשה)

כשהגיע לפרקו כבן עשרים נשא להרבנית מרת שיינדל ע"ה בת מוה"ר משה ווייס ז"ל מק"ק דונאסערדאהעלי. וישב אחר חתונתו בקדושה וטהרה על התורה ועבודה ונהל ישיבה גדולה ואשתו עסקה במסחר והוא הקדיש כל רגעיו לה' ולתורתו

בשנת תרמ"ב בחרותו לדיין ומו"ץ בעיר פאפא (ארץ הגר) ולמד בהתמדה שלא יאן משבת לשבת במטה ורק איזהו שעות יאן במעל"ע בלילה עסק בסתרי תורה והיה בעל מקובל גדול והכל בהלכע לכת, היה עמוד ההוראה, לא היה לו בנים, לכן אהב מאד בחורים קטנים והי' משתעשע עמם באהבה ובחבה ובשמחה רבה, היה עוזר דלים ואמר על בחורי עניים שלמדו בישיבות שונות שהם בניו ועזרם בזמןם בעלות ובכל דבר כבניו ממש. ובין תלמידיו היו הגה"ק ר' יהושע בוקסבוים ראב"ד גלאטא הי"ד זי"ע,

א ניסן תרנ"ב

רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק בעל אמרי אלימלך

רבינו הרה"ק רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק בעל אמרי אלימלך ז"ע אחי הרה"ק ר' יעקב יצחק מבלענדוב ז"ע נולד בשנת תקפ"ד לאביו הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל השרף ממאגליניצא ז"ע בן הרה"ק ר' אבי עזרא זעליג שפירא אב"ד גרעניץ ז"ע, בן הרה"ק ר' משה יצחק שפירא ז"ע מצאצאי הגה"ק ר' נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות ז"ע ומגזע רבינו רש"י הקדוש ז"ע. ולאמו הרבנית הצדקות מרת גיטל ע"ה בת הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק ז"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך ז"ע שעל שמו הק' רבינו נקרא

קומען א יוד מיט א קוויטעל צום פלוני ופלוניצונקובו צאיזען אסאך זאלסט מתפלל זיין און אויס צעטען אן א יעשה? תיכף לאחר כן הגיע לרבינו יהודי צארתו אס, ורבינו קרא את הפתקא, ומאז החל רבינו לנהוג העדה. (ומות עולם)

פעם אמר רבינו: א רבי מוז קענען פראווען א מופת, אבער אז מען ווייזט אלמופת מוז מען נאך נישט זיין קיין רבי. (מאמר מרכזי)

פעם הוכיח רבינו לאחד אשך חטף לאכול איזה מאכל צצת ואמר שכוונתו לכבוד צבת, והוכיח לו ואמר: כי כל עוד שלא תיקן מדותיו שהגשמיים יהיו נמאס חליו, אז נדמה לו שאוכל לכבוד צבת, אבל צמתה אינו כן.

איך אחד מחסידי רבינו היה לו משפט קשה, נסע לרבינו ונתן לו פתקא ופדיון ובכה הרבה לפניו. אמר לו רבינו "נראה סעיני שחסע לווארשא, ולא אמר לו מה לעשות אס. ונסע האיש לווארשא, וכאשר סבב צשוק תפוס צרעיוניו, כי לא ידע לשיט ערוא צנפשו אנא לפנות, והנה נער ערל אחד נושא כחצים, ויאמר להאיש: צעברי, קנה לך את הכחצים, ולא רצה האיש, אולם כאשר הפליר צו הנער הערל, הצוונן הצחצים וירא והנה הם הכחצים של משפטו, ויאמר להנער: הכחצים אינם שוים כלום, אולם אתן לך צעדו דבר מועט ואשרוף אותם תיכף ומיד לעיניך, וכן היה כי קיבל הנער ממנו דבר מועט, והאיש שרף תיכף את הכחצים. והמעשה היה, כי נשאו את הכחצים מבית המשפט לתתם צבית אחר, ונאצדו צדך, וממילא לא היה לו אום משפט. (ספרו של צדיקים)

נסתלק לגנזי מרומים א' ניסן ראש חודש ניסן צצנת תרנ"ב ומונ"כ צבית החיים צגראדזיסק.

נשאר אחריו צניו הק' הרה"ק ר' קלונימוס קלמן שפירא הי"ד ז"ע נראה עקה"ש ציום ד' מרחשון תש"ד, הרה"ק ר' ישעיהו שפירא ז"ע, צתו הרבנית הצדקות מרת שרה צורה ע"ה אשת הרה"ק ר' יחיאל יעקב הופשטיין מקאזניץ ז"ע צן הרה"ק ר' אלעזר מקאזניץ ז"ע ונפטר צצעירותו לאחר צטבע צנהר רח"ל צעת שהלך לצבול צו צל' סיון שנת תרכ"ו.

צכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הי' קדוש וטהור מאוד צוינא דנהורא חסידא ופרישא עסקו גדול לצרכי צני ישראל, ובעל מופת גדול ונורא, והי' מפורסם שכל מה שגזר נתקיים ומחשובי האדמורים צדורו, והיה נחש צוקו האדמורס צפולין תלמיד מאציו הק' ותלמיד הרה"ק ר' יצחק צער הסצא מראצאשיץ ז"ע ומהרה"ק ר' נתן דוד משילצובלא ז"ע ומהרה"ק ר' ישראל מרוזין ז"ע, אלפים הלכו לאורו הטהור, ומתם גאוניס וצדיקים הקדושים כמו תלמדו המובהק הרה"ק ר' מאיר יחיאל האלשטוק מאוסטרובלא ז"ע נשאר אחריו ספרו אמרי אלימלך וספר צברי אלימלך.

וכיפר רבינו כי צימי אצרכותו הי' אלל רבו מרוזין ז"ע, ובעת שנסע רבו צמרכתו לטייל יצג גם הוא אחרו צהמרכבה, והתחיל רבו לצבר מטוב קוסיו ויודוע כי היה צזה אפון סודות גדולים ואחר כך אמר לו רבו: המצין אתה אלימלך על קוסים כי טובים הם מאד? וענה רבינו: אני אינני מצין על זה אך חותני הקדוש הרבי ירחמיאל | הוא הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא ז"ע| הי' מצין על קוסים. אז ענה הרזינער: גם נחמיאלי שלי היא מצין על קוסים |הוא הרה"ק ר' נחמיה מצאחוב| וסיים רבינו: מסתמא אס אמר הרזינער הקדוש כן עליו הי' מצין ומצין גדול. (נחלי אמונה)

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת חיה מרים ע"ה צת הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא ז"ע צן הרה"ק ר' יעקב יצחק הי' הקדוש מפשיסחא ז"ע וצו"ש נשא להרבנית הצד' מרת חנה צרכה ע"ה צת הרה"ק ר' חיים שמואל הרוויץ מחענטשין ז"ע נכד הרה"ק ר' יעקב יצחק הרוויץ בעל החוזה מצובלין ז"ע והרה"ק ר' יוסף צרוך הלי עפשטיין מניישטאט הנקרא דער גוטער יוד ז"ע

צספר ספרן של צדיקים סיפר: שפ"א צא הרה"ק ממאגליניצא ז"ע עם שני צניו, רבינו ז"ע ואחיו מצבלענדוב ז"ע להרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע, אמר הרה"ק מפרימישלאן ז"ע הנה שני צני מלך היו מדיינים על דבר המלוכה, הצבור אמר: לי נאה למלוך כי אני הצבור, והשני אמר: לי יאתה המלוכה שאני נולדתי בעת שהיה אבי מלך, ונלא השני, לכן רבינו שנוצך בעת אשר אציו הנהיג כבר נשיאותו הוא יצג ראשונה.

כשנסתלק אציו ציום ט"ו אייר שנת תר"ט מיאן רבינו לקבל עליו הנשיאות, ולכן קיבלו את אחיו מצבלענדוב ז"ע לרבי ומנהיג, עד שאמר הרה"ק מרוזין ז"ע לרבינו: וואס ארט לאס דיר אויב עם וועט מתורתו של רבינו ז"ע

איתא (שבת ס"ג) אין מקרא יוצא מידי פשוטו: מפשטות אין יוצא מקרע רעה ח"ו. (מאמר מרכזי סלונים)
ונפש כי תקרב: כי כשאדם מקרב עצמו לה' במדת יראה, הבטיח הכתוב שיבא בודאי גם למדת אהבה, וזהו נפש כי תקרב, כאשר מקרב עצמו לה' בבחי' נפש היא יראה, תגיד הכתוב קרבן מנחה לה', שיתקרב להש"ת במדת הויה-הוא אהבה. (דברי אלימלך)
חודש ניסן החודש אשר ישועות בו מקיפות (בפיוט של מוסף לפרשת החודש) אמר רבינו: מלשון החנוני המקיף על פנקסו, שמקיפין ישועות גם למי שאינו ראוי, וכיון שע' פנים לתורה אפשר גם לומר, מלשון תורם שלא מן המוקף היינו מלשון סמוך, ישועות בו מקיפות שהישועות בו סמוכות וקרובות מאד. (אש קודש - פיאסצנא)

ב ניסן תר"ף

רבי שלום דובער שניאורסאן בעל הרש"ב מלויבאוויטש

הרה"ק רבי שלום דובער שניאורסאן בעל הרש"ב מלויבאוויטש זי"ע מייסד ישיבות תומכי תמימים, נולד בעיר לויבאוויטש ביום שני כ' מרחשון תרכ"א לאביו הרה"ק ר' שמואל מקופוסט האדמו"ר מהר"ש זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מנדל בעל צמח צדק זי"ע בן הרה"ק ר' שלום שכנא זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקת מרת רבקה ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן משאקלוב זי"ע

נכתלק לגנזי מרומים ב' ניסן תר"פ. ומונ"כ ראסטאוו על לאן רוסיא זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון בתורה וחסידות כבר בילדותו ניכר כושרינותו זכרון מופלא וסקדן בתורה, בגיל י"א ידע בעל פה עשרה סדרי משנה ובגיל י"ג היה בקי בחמשה חומשי תורה עם פירוט קש"י צנזיאים כתובים ש"ע אורח חיים גמרא ופסקים, למד תורה מאביו זי"ע ומהרה"ק ר' שלום מהאלין זי"ע.

בגיל ד' האיע הרה"ק בעל כמה דקד להוריו לשדך אותו עם נכדתו בתו של הרה"ק ר' יוסף יצחק מאווראטש זי"ע ובי' סיון תרכ"ה נכתבו התנאים, במוצאי שבת י"א אלול תרל"ה נשא לבת זוגו הרבנית הצדקת מרת שטערנא שרה ע"ה בת הרה"ק ר' יוסף יצחק זי"ע בעיר אווראטש.

בחורף תרכ"ג נסע רבינו לעיר ווינא ללרוש ברופים ושהה שם חדשים אחדים, עם בנו הרה"ק ר' יוסף יצחק הריי"ץ זי"ע והיה רבינו רגיל ללכת פעם בפעם יחד עם בנו להשטיבלך של חסידי פולין ולשבת במסיבת החסידים בשביל לשמוע איזה סיפור שיחה הנהגה או מידה טובה. בליל חמישה עשר בשבט הלכו רבינו ובנו לאחד השטיבלך, ומלאו שם כמה חסידים ושישים יושבים ומספרים מעשיות מהרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע. וזמן אחד סיפר: שבפרעמישלאן היה הבית הטבילה עומד במקום מדרון ומשופע תחת הר גבוה, כשהדרך היתה חלקלקה, היו מוכרחים ללכת סחור סחור מסביב לההר, כי ללכת דרך ההר היתה סכנה. אבל הרה"ק ר' מאיר'ל היה הולך תמיד לטבול דרך ההר גם בזמן שהדרך היתה חלקלקה מאוד ומעולם לא נכשל בדרכו ולא נפל. ויהי היום, הר"ר מאיר'ל הלך לבית הטבילה וכדרכו בקודש הלך דרך ההר, והימים ימות השלג והקרח כשכל הדרכים חלקקות, היו שם שני אורחים אצרכים עשירים וקצת משכילים, שבמפתים לא האמינו, וכשראו שהר"ר מאיר'ל הולך בצעדים בטוחים על ההר, אמרו: שבודאי הדרך טובה וישירה, ואין כל סכנה בהליכה זו. לא הסתפקו האצרכים בדברים בצדק ורצו להראות בעליל שצדבריהם כן הוא. המתינו עד שהר"ר מאיר'ל נכנס לבית הטבילה והתחילו אף הם ללכת דרך ההר, ויהי אך צעדו פסיעות אחדות נכשלו ונפלו וניזוקו מאוד, והוצרכו לרופא ולרפואות עד ששבו לאיחוס. אחד מאצרכים הללו היה בנו של חסיד ממקורציו של הר"ר מאיר'ל, וכשהכריח ונתרפא הרהיב עוז ונכנס לו, ושאלו כמה זה שום אדם אינו יכול ללכת דרך החלקלקה של ההר, ואילו הרבי הולך לבטח בלי כל מכשול? השיב הרה"ק מפרעמישלאן זי"ע: כשאתם קשור למעלה, אינו נופל למטה, מאיר'ל קשור למעלה ולכן הוא יכול לעלות ולרדת גם צהר חלקלקה.

וסיפר שרבינו לפי הסדר שקבעו הרופאים היה צריך ללכת בכל יום זמן ידוע לטייל. היה אז ליל צהיר ואויר קריר וזה, ורבינו ובנו ילאו בלילה מרחובות ווינא שבאמצע היה גן עירוני. רבינו הלך כשהוא טרוד מאוד במחשבותיו, דבר שעורר את שימת לבם של המטיילים הרבים, ככה הלך זמן רב, ובנו הרה"ק ר' יוסף יצחק הריי"ץ זי"ע הרגיש את עצמו במצב לא נעים מאוד. כל רגע נמשך בעיניו כשעה, ומבלי משים נאנח אנהה עמוקה. עמד רבינו והביט אל בנו במבט חודר כליות ולב ואמר: מה אתה נאנח כשקורים למעלה, אין נופלים למטה(ספורי חסידים)

באחת משיחותיו של הרה"ק מהריי"צ זי"ע במסיבת שמחת תורה סיפר להמסובין: כשהייתי ילד בן ארבע שנים שאלתי מאבא: למה נברא האדם בשתי עינים ובפה אחד וחוטם אחד? שאלני אבא: האם יודע אתה אל"ף ב"ת? השבתי הן. שאלני אבא שוב: האם יודע אתה שיש ש"ן ויש ס"ן ומה החילוק שביניהן? והשבתי: בש"ן הנקודה היא בצד ימין ובס"ן בצד שמאל. אמר לי אבא: לכך הן שתי העינים: יש דברים שצריך להביט עליהם בעין הימנית ויש דברים שצריך לראותם בעין השמאלית, על אדם מישראל צריכים להביט תמיד בעין הימנית, ועל סוכריה וצעצוע בעין השמאלית. ומאותה שעה סיים הר"ר מהריי"צ נשתרש בלבי הכלל, שעל כל יהודי יהא מי שיהיה ויהא אך שיהיה צריכים להביט תמיד בעין יפה.(ספורי חסידים)

רבינו הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף מזבאריז הנקרא רבי וועלוועלע זבארישער זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' יצחק ראש שושלת ראדוויל בעל אור יצחק זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע הרה"ק ר' משה ראש שושלת זוועהיל זי"ע הרה"ק ר' יוסף ראש שושלת יאמפולה זי"ע כולם בני המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל ראש שושלת זלאטשוב זי"ע, המגיד היה רגיל לומר עליהם: חמשה ארזים נטיעות טובות אשר נטע והאירו בכל העולם, שעליהם נאמר כי הם נגד חמשה חומשי תורה. רבינו נולד לבן שלישי לאביו הק' זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מדראהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף ספראווילדווור מפיסטיץ הנקרא רבי יוסף איש אמת זי"ע בן הרה"ק ר' משה מזבריש זי"ע ולמעלה בקודש עד הגה"ק רבי יצחק חיות ראב"ד פראג בעל אפי רברבי זי"ע מגזע רשי"ה הק' זי"ע ומגזע דוד מלך ישראל חי' וקיים, ולפי המקובל ע"י מסורת המשפחה היו אבותיו ע"ב דורות כולם בעלי רוח הקודש. אמו היתה הרבנית הצדקות מרת מרים ע"ה בת הגה"ק ר' מאיר פופריש זי"ע

בעל אהבת ישראל מקאסוב זי"ע עם בנו הרה"ק ר' חיים מקאסוב בעל תורת חיים זי"ע הרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע עם בנו הרה"ק ר' אליעזר מדשיקוב זי"ע הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר ראש שושלת ליטוב זי"ע הרה"ק ר' דוד שלמה אייבשיץ זי"ע.

מתלמידי רבינו הי' הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע הרה"ק ר' אלכסנדר סעגנר מקאמרנא זי"ע.

כתב בס' שפתי דלקים בשם רבינו: ויסתר משה פניו: פ' שהסתיר פנימיות שלו מפני בני אדם, כי ירא לגלות עצמו, ויבטו עליו בני"א וזה מהביט אליו בני"א כי יעשוהו אלוקות וזה אל אלקים שיעשהו אלקים עכ"ל.

נסתלק לגנאי מרומים זכונה רבה בקדושה וטהרה ג' ניסן בשנת תקפ"ב בעיר וואלטיסקא ונקבר בעיר זבאריז.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' יחיאל מיכל זי"ע שנפטר בצעירותו, הרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע וספריו הק' ספר ריון לאוריינתא וספר תפארת צבי זאב.

הרה"ק ר' ישראל צבי ראטענבערג בעל אור מלא מקאסאני זי"ע סיפר כי הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע היה דרכו לנסוע לזבאריז לשבוע בש"ק בכל רבינו זי"ע ובכל פעם שנסע התאכסן בבית רבינו זי"ע באש"ל. ופ"א בשבוע שם בעת תפלת שחרית של יום הש"ק חלש לבו של העטרת צבי מחמת רעבון וחשב כי תיקף אחר התפלה יקדש ויטעום, אבל אחר התפלה התחיל רבינו לומר תהלים, חשב העטרת צבי שצדדיא אחר סיום אמירת תהלים יוכל לקדש ולאכול, אך כאשר גמרו כל התהלים התחיל רבינו לומר תהלים עוה"פ, והרגיש העטרת צבי שיותר אינו יכול ללכת בשום אופן, והלך החוצה אולי יזדמן לו איזה בית שיוכל לקדש שם ולאכול להחיות את נפשו. אבל בכל בית שביקש שם שיתנו לו מידי לקדש ולטעום אמרו לו שכבר קידשו, ואין להם במה לכבדו כיון זבאריז הייתה עיר מגורי אנשים עניים, ולא נשאר להם כלום אחר סעודת שבתו וככה הלך העטרת צבי מבית לבית עד שהגיע לקצה העיר, שם מלא בית אחד שדרו שם זוג שהיו חשוכי בנים ל"ע, אשר להם היה קצת יין לקדש, וגם געקנעטענע קוגעל לאכול, העטרת צבי קידש וטעם מן הקוגעל ותשד רוחו ואמר על הקוגעל: גבורות!! גבורות!! אחר שסעד לבו הלך חזרה לבית המדרש של רבינו וחשב בלבו שמן הסתם עומדים עדיין באמירת תהלים, ומה מאוד נשתומם כאשר בא לביהמ"ד וראה כי כבר התחיל עריכת השלחן דסעודתא דעתיקא קדישא, ותמה דעוהו האריך בזמן קצר כזה כבר השלימו אמירת כל התהלים! אמר לו רבינו: עד עתה לא היה לי רשות לספר לך, אבל כעת אספר לך גופא דעובדא היכי הוי, הזוג הזה שהחיו את נפשך לא נפקדו עדיין בבנים ל"ע, והיו כריכין שקוקא אתה תפעול ישועה למענם, כי זה שייך לך, אמנם לא יכולתי לגלות לך בהדיא לכך סיבב הקב"ה שחבב עתה לשבוע אללינו בש"ק וסיבבו מן השמים שיחלש לבד בעת התפלה כדי שתלך מביהמ"ד ותגיע אל אותו הזוג לאכול שם ולברכס, אחר התפלה כשראיתי שלא הלכת, התחלתי באמירת תהלים כדי שתחלש לבד יותר, וכאשר גמרנו לומר כל ספר תהלים וראיתי שעדיין לא הלכת מביהמ"ד, הוכרחתי להתחיל עוד הפעם מרישא עד שיצאת מביהמ"ד, ואז יכולני כבר להתחיל בעריכת השלחן, וע"י שאכלת שם הקוגעל ואמרת גבורות!! גבורות!! פעלת אלכלם גבורות אנשים שזה היה חסר לו, וע"י זה נושעו. (עבודת עבדה) זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו אמר שהיה פעם בעולם הזה בגלגול אחר והיה לדיק גדול וקדוש, אך לפני הסתלקותו אמר על עצמו: נא נישט שלעכט געווען! דהיינו שהיה לדיק גדול בעולם הזה, ועל דיבור זה נענש, והיה לדיק לירד עוד הפעם לזה העולם.

רבינו היה איש קדוש מאוד זקן ולדיק הדור פועל ישועות, מפורסם בתמימותו, הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב בעל בני יששכר זי"ע אמר על רבינו: על תמימות כזה רכיכים חכמת שלמה המלך.

ולפי רמזו של אביו הק' היה מכוון על רבינו כנגד חומש ויקרא שעוסק בקודש ובקרבנות שפריכים להיות תמימים. היה ענוותן גדול וספל בך, ובאהבת ישראל המופלגת שלו אף לרשעים גמורים, עבד הש"י בכל כחו וכל רמ"ח אבריו נזדעזעו בתפלתו, הי' פרוש קדוש וטהור ולא שח שיחת חולין, היה קורא את כל יהודו בשם לדיק, ועובדתו הקדושה היה עד להפליא, ואלפי ישראל הלכו לאורו.

סיפר על רבינו בהיותו ילד היה ככל הילדים בני גילו, כמותם למד, וכמותם השחוצב ושיחק. כאשר התקרב לגיל שלוש עשרה, פנה אביו לסופר סת"ם מומחה, בבקשה כי יכתוב תפילין עבור בנו יתירו. ניגש הסופר למלאכה בבקושה ובטהרה וברוב רגש, לא בכל יום מזדמן לו לסופר לכתוב תפילין לבנו של לדיק הדור. כאשר סיים, בא הסופר להרה"ק מזבאריז זי"ע והראה לו את הפרשיות. שמח המגיד בפרשיות המהודרות, אולם בקשה אחת הייתה בפיו לפני שתכניס את הפרשיות לבתיס, הבא אותן אלי שוב. כעבור זמן בא הסופר ובידיו הבתים והפרשיות. נטל המגיד את הבתים בידיו והחל בזכה, כפי חרישי מעומק הלב. והדמעות, דמעות קודש, גולשות לתוך בתי התפילין, והסופר רואה ומשתומם. כאשר נרגע המגיד מבכיו, היו בתי התפילין מלאים מדמעותיו. רוקן המגיד את הבתים, ייבש אותם פנה ואמר לסופר, עתה ראשי אתה להכניס את הפרשיות אל תוך הבתים. בהגיע היום והנער זאב החל להניח תפילין, הל שינוי בנער ללא הכר, ליבו התמלא באהבת תורה ויראת שמים, ומאז עלה ונתעלה עד שהיה לאחד מלדיקי הדור.

כשהגוע לפרקו נשא בת הרה"ק ר' אשר צבי מפגריביץ זי"ע בן הרה"ק ר' זאב וואלף משארג זי"ע וכוונתו שמרן רבינו הבעש"ט הק' זי"ע נסע להר"ר וואלף זי"ע כדי לקיים מצוות שימוש תלמידי חכמים

כמה שנים ישב רבינו סמוך לשולחן חותנו ועסק בתורה ועבודה, ולא ידע כלום מהווית העולם, ברבות הימים אמר לו חותנו: עד מתי תישאר בטלן והישען על שלחן אחרים, הגיע הזמן שתאך ליריד לסחור, ונתן לו כ"ה רובל ושלחו אל היריד, וכשהגיע רבינו שם פגש במוכר ספרים, וראה בידו ספר אחד וביקש לקנותו, ושאל המוכר כמה תימן לי הספר, והתנלל בתמימותו שאין לו כי אם כ"ה רובל, והסכים המוכר למכרו ברוב שמחה, וכשחזר רבינו לביתו שאלוהו איזה סחורה הביא? הושיא את הספר והראה להם בשמחה שנקנה את הספר בלבה, ופרלו בני ביתו בצעקה שהמוכר רימה אותו ולקח ממנו כסום ומכופל עבור הספר, ותמה רבינו: וכי הוא רימה אותי, מה אתם מבינים בזה, הלא הספר זה יקר שווה הרבה יותר.

רבינו הסתופף בלל הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע ובכלל הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע וכשהסתלק אביו הק' בכ"ה אלול בשנת תקמ"ז החל רבינו לנהג עדה הק' ורבים הלכו לאורו וכמו כן נסעו אליו לדיקים רבים ביניהם הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער

ד ניסן תרפ"ג

רבי פנחס חיים ב"ר שמואל שמעלקע זי"ע אב"ד סעלעש

רבינו הגה"ק רבי פינחס חיים קליין אב"ד סעליש זי"ע אחי הגאונים הגה"ק ר' אליהו קליין אב"ד האלמין זי"ע הגה"ק ר' יעקב אב"ד בילקע זי"ע הגה"ק ר' שלום אב"ד האלמין זי"ע הגה"ק ר' משה אב"ד סילאדיטשע זי"ע כולם בני הגה"ק ר' שמואל שמעלקא אב"ד סעלעש בעל צרור החיים זי"ע שהי' נין ונכד להגה"ק ר' צבי הירש מטשארטקאב זי"ע, ולאמם הרבנית הצדיקת מרת דבורה ע"ה בת הגה"ק ר' שלמה הכהן מאלאש זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים ד' ניסן תרפ"ג והספידו כמה רבנים גדולי הדור וזיניהם הרה"ק ר' חיים כזי טייטלבוים מסיגעט בעל עזי חיים זי"ע והגה"ק ר' אליעזר דוד גרינוואלד בעל קרן לדוד מסאטמאר זי"ע והגה"ק ר' שאול בראך מקאשוי זי"ע והרה"ק מרן רבינו יואל טייטלבוים בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע. ומונ"כ בעיר סעליש ליד קבר אביו הק' זי"ע, וחתנו הגה"ק ר' יוסף נחמיה קורניר אב"ד סעליש קראקא זי"ע מילא מקומו.

נשאר אחריו בנו הק' הגה"ק ר' שלמה ישראל קליין אב"ד סעליש הי"ד זי"ע. וחתנו הגה"ק רבי יוסף הכהן כ"ץ שענפעלד אב"ד סעליש בעל כסף ישיב הי"ד זי"ע.

וסיפר מעשה פלא, פעם אחת היה הרה"ק ר' יצחק אייזיק מספינקא בעל חקל יצחק זי"ע בכפר בערעזניק על שנת קודש בשנת תרפ"א, במולאי שנת נסעו אליו איש אחד עם אשתו למסיבת מלואה מלכה שאין הבנים מתקיימים אלכלם שלאחר ג' חדשים נסתלקם מן העולם רח"ל, ובקשו שרואה להתבדק בזן זכר שיחיה, ולעקה האשה: בעלי נוסע כל כך הרבה שנים להרבי, והרבי אינו יכול לפעול עבוריו בזן זכר שיחיה? שחק

הרה"ק כמה רגעים, וא"כ אמר בזה"ל: איך זאג אייך או אז פון איצט איבער א יאר וועט איר געהאלפן ווערן מיט א בן זכר כוס לעבון וכן היה. כשנולד לו בנו נסע להרה"ק החקל יצחק זי"ע לבשרו בצשורה הטובה, אמר הרה"ק: בעת הברית תקרא שמו אלטר, ובעוד שנה תבוא אלי ואגיד לך איזה שם להוסיף.

בית המדרש סעליש

לשנה הבאה נסע להרה"ק, וילו עליו להוסיף לו שם פנחס חיים על שם רבינו מסעליש זי"ע והבן נולד בשנת תרפ"ב ורבינו נסתלק בד' ניסן תרפ"ג, וכנראה דמטעם זה אמר שיחזור אליו אחר שנה ויסיף לו עוד שם, כי רבינו עדיין חי' אז בשנת תרפ"ב בעת שנוכל לו בנו

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון מפורסם לדיק יסוד עולם הרביץ תורה וקדושה לתלמידים הגונים, ורבנים מובהקים יאלו מנזית מדרשו, וזיניהם הרה"ק ר' פינחס שלום ראטענבערג מקאסן זי"ע.

היה תלמיד מאביו הק' והלך בדרכו והתהלך עם בני הקהלתו בדרכי נועם, והשתדל שלא להיגרר אחרי מחלוקת, אף בעניינים שמוץ לעירו.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה שיינדל ע"ה בת הגה"ק ר' ישראל ב"ר אברהם רוז זי"ע

והנה רבינו היה דר מקודם בעיר ט' אילאק, והיה סוחר ויזכרוה ה' כי בכל אשר פנה הלכיה מכל מקום עיקר עסקו היה בתורה הקדושה, והיה תופס ישיבה ולמד עם

בחורים, ובט' אדר שני שנת תרל"ה נסתלק אביו הק' ורבינו נבחר כממלא מקומו. וסיפר כאשר ראו לתקן בעסליש אצפארטיגרנגעלד [תשלום מקופת צדקה] לעניים, והעניינים הפסידו על ידי כך שצדקה משותפת היתה פחות משיעור אשר היו יכולין לקבץ נדבות, והרע לרבינו זה, אמר על זה בדרכה על הפסוק שבתהלים (ק"ב ט) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד. שאם אדם אחד עושה מלואה לעלמו אז הקב"ה כותב שאדם זה עשה מלואה, ואם אדם עושה מלואה בכלל נכתבה המלואה בשמים שנעשה בכלל.ומה חשובה יותר? ודאי אם נאמר בשמים שזה עשה מלואה לעלמו ובפרט אם יבא פחת והיזק למלואה ע"י הכלל, בזולאי מלואה שבפרט חשובה יותר. פזר נתן לאביונים: דהיינו שלא ליתן מכלל, מקופה

של האיבור, אלא שעניים יתפזרו וילכו בעיר אל בתי ישראל השוכנים בפזורה, אז צדקתו" של היחיד עומדת לעד, דייקא צדקתו של יחיד, שהוא חשובה יותר מבאם על הכלל יזכר שמו על הצדקה.

בשנת תרס"ז בהיוסד כולל מונקאטש נבחר הרה"ק ר' כזי הירש שפירא בעל דרכי תשובה זי"ע להגשיא הכולל ורבינו לסגן נשיא הכולל.

רבינו הוליא לאור את חיבורו של אביו ספר המפורסם כרור החיים חידוקי סוגיות על הש"ס.

אשר לא הלך בעצת רשעים, אף עצה הייא נכונה, אם מבטן רשעים יצאה ירחק ממנה, ובדרך חטאים לא עמד: אף אם הדרך בעצמותו טוב וישר הוא. ובמושב לצים לא ישב: ללמוד מהם כל נחת טוב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יגהה יומם וליילה: הפך בא והפך בה, ובה ימצא מרגניתא דלית בה טימא.

מתורתו של רבינו זי"ע

אשר האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וג'ו (תהלים א' א') א"ע"פ דחויגן דיש אופן דרשאי ללמוד גם מרשע אם הוא גדול ויודע להבחין בין טוב לרע, ואין לו לירא שילכד בפח יקשו לו דברי הרשע, אז רשאי הוא ללמוד ממנו. (מסכת חגיגה דף ט"ו- בקטן דעביד כדעתיה דרביה דחיישיגן דלמא מפיק ליה לתרבות רעה, אבל גדול דכדעתא דנפשיה קא עביד הט אונן ושמע חכמים וכ"ו) אמנם המלך החסידי ע"ה התחיל ספרו במוסר השכל: שאם אמנם הותר הדבר עפ"י הכרח, אבל הדרך המובחר שבדרכים שנתאמץ ללמוד דבריו מפה קודש ממקור מים חיים, מעין לא אכזב אשר יסודתו מהררי קודש, ולא לחבק אשפתות בחיק נכריה, גם אם ימצא מהם דעה ברה ויפה. וזה שאמר: אשרי האיש

ד ניסן תרנ"ה

רבי יוחנן טווערסקי מראכמיסטריוקא

רבינו הרה"ק רבי יוחנן טווערסקי מראכמיסטריוקא זי"ע, אחי הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשארנובל זי"ע הרה"ק ר' משה מקורסטשוב זי"ע הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע הרה"ק ר' מנחם נחום ממקורב זי"ע הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק זי"ע הרה"ק ר' דוד מטולנא זי"ע והרה"ק ר' יצחק מסקוורא זי"ע, שמנה אחים הללו היו צדיקי הדור מפורסמים בפרישותם וקדושתם כולם בני הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע בן הרה"ק רבי נחום ראש שושלת טשארנובל זי"ע, ולאמם הרבנית הצדיקת מרת פייגא ע"ה בת הרה"ק ר' דוד לייקס זי"ע מתלמידו של מרן רבינו הרה"ק רבי ישראל בעל שם טוב זי"ע. ומרגלא בפומיה דאבוהון למימר: כי שבעה מבניו המה נגד שבעה נרות של המנורה, והגדול שבהם הוא בנו בכרו הרה"ק ר' אהרן זי"ע שהוא עומד ומדליק את שבעת הנרות. רבינו נולד בעיר טשארנובל בשנת תקע"ו

אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיצא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו להמליא כותל למלך כמו הראשונה, עלה פחד ומורא בלבבו שאין בידו לעשות כן ואינו כדאי לעבודה כזו. מה עשה, לקח מראה (שפיגעל) ונתנו על כל אורך הכותל ההוא, ועל ידי זה עלה על כותל ההוא לורות המופלאות שהיו על ג' הכותלים ביחד. ועל ידי זה המשיך האומנות המופלא של אביו גם על הכותל ההוא, כך מי שידע שאינו כדאי לעצמו אז הוא כמו המראה ההוא, עם שפיגעלט זיך אפ אין אים אבותיו הק'. (שמן ראש)

רבינו היה איש חלקים בעל מופת מפורסם, זקן ויושב בישיבה, אחד המיוחד שצדליקו זורו וקדושתו היה עד להפליא.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' פנחס מקולק זי"ע בן הרה"ק ר' זאב וואלף מזיטומיר זי"ע,

אחר הסתלקת אביו הק' בכ' אייר תקל"ז החל רבינו לכהן כאלמו"ר ברחמיסטריוקא.

רבינו נודע בענוותנותו, מסיפר שלכל אחד מהבנים הק' הוריש את אביהם הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע אחר פטירתו את אחת ממידותיו הקדושים, ורבינו ביקש ליטול את ה"גארנישט" אך אחיו הרה"ק ר' משה מקארסטשוב זי"ע כבר הקדימו, נענה רבינו ואמר: כי הוא יירש את מידת "גארנישט מיט גארנישט".

רבינו לא אמר דברי תורה בהטיש, שלא כמנהגם של אביו הק' זי"ע וזקנו הק' זי"ע.

פעם אחת עמד בנו של רבינו הרה"ק ר' נחום זי"ע כשהיה עוד ילד קטן בשעה שרבינו לקח קוויטליך, לקח ר' נחום גם הוא פתקא בידו, שאל אותו רבינו: נעשית רבי. והגך לוקח קוויטלעך? שאל ר' נחום את פי אביו רבינו, מה זה רבי? ענה לו רבינו: הוא יושב בראש השלחן ורואה סביביו יושבים אנשים חשובים ומכובדים וחושב דעתומוי הוא, הלך סביביו יושבים אנשים חשובים, ומזה נשבר לבבו למאה, ועל ידי זה נכנס בקרבו זכות אבותיו און דאס איז א רבי.

נסתלק לגנזי מרומים ד' ניסן בשנת תרנ"ה.

נשאר אחריו בנו הק' הרה"ק ר' דוד מזלטיפאלי זי"ע בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' מרדכי מראכמיסטריוקא זי"ע והרה"ק ר' נחום מראכמיסטריוקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

קדש ורחץ: קדש עצמך ותרחץ עצמך מחלאת העוונות, כרפס: כ'לל ר'אשון פ'ה ס'גור, שצריך שצריך לסתום פיו מלבדך, יחץ מגיד: אפילו מה שצריך להגיד, יגיד החצי.

וסיפר שהרה"ק ר' אהרן פלוב מקארלין השני בעל בית אהרן זי"ע בתחילת נשיאותו היה פעם אצל רבינו והתנצל לפניו שאינו כדאי למלאות מקום אבותיו לנהג החבורה. (אביו הרה"ק ר' אשר מטטולין הראשון זי"ע נסתלק כ'ו בתשרי ה'תקפ"ז) ענה לו רבינו בדרך משל: למלך שהיה לו חדר נאה ומפואר מצוייר ומרוקם בצורות שונות על ידי אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיבא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו

מתורתו של רבינו זי"ע
קדש ורחץ: קדש עצמך ותרחץ עצמך מחלאת העוונות, כרפס: כ'לל ר'אשון פ'ה ס'גור, שצריך לסתום פיו מלבדך, יחץ מגיד: אפילו מה שצריך להגיד, יגיד החצי.
וסיפר שהרה"ק ר' אהרן פלוב מקארלין השני בעל בית אהרן זי"ע בתחילת נשיאותו היה פעם אצל רבינו והתנצל לפניו שאינו כדאי למלאות מקום אבותיו לנהג החבורה. (אביו הרה"ק ר' אשר מטטולין הראשון זי"ע נסתלק כ'ו בתשרי ה'תקפ"ז) ענה לו רבינו בדרך משל: למלך שהיה לו חדר נאה ומפואר מצוייר ומרוקם בצורות שונות על ידי אומנים מופלאים היותר גדולים במדינתו, לימים נתהווה קלקול האחד מהכותלים, והאומן שעשאו לא היה חי, ושלא אחר בנו שהיה גם כן אומן שיבא לתקן ולצייר שנית הכותל שנתקלקל. האומן הזה כשראה גדול האחריות המוטל עליו

ה ניסן תק"ץ

רבי אשר זאלקי ב"ר ישראל צבי הירש זי"ע ראב"ד צאנז

רבינו הרה"ק רבי אשר זאלקי ראב"ד צאנז זי"ע נולד בעיר גראדיזסק בשנת ת"ק לאביו הרה"ק ר' ישראל צבי הירש ליפנער המגיד מגראדיזסק זי"ע

כמו כן סיפר הרה"ק ר' מנחם מענדל מדזיקוב זי"ע: פעם אחת נסע רבינו לרבו על שבת קודש לרומנוב, ומפאת שדהר היה צימות החורף והסופות וסערות ושלגים היו נוראים מאד באין יולא ואין בא זולתו רבינו על שבת קודש, וצבית הרה"ק מרומנוב לא הוכן לכבוד שבת קודש כדת היום כנהוג או מפני שעת הדחק שהיתה גם מפני שלא היו אורחים מונים לבא מפני יברת החורף קשה, או מפני שלא נמלא בשר ודגים וגורת כי נשמי המסילות וחדלו נתיבות ולא היה אפשר להביאם מן הכרכים שצבצבת בעיר רומנוב כאשר היו מקרים כאלה שכחים בימים ההם בעייירות הקטנות, כליל שבת קודש אחרי אשר סעדו סעודת ש"ק הדלה שהיתה מצויה להם ואחרי אשר נכבו הנרות הקטנים אמר הרה"ק מרומנוב לרבינו: בא וצבה עמדי על מטתי ואשמע את החידושי תורה שמחזקים כעת הדליקים בגן עדן ואגלה אותם לך. וכה יצדו כל הלילה והרה"ק מרומנוב השמיע לרבינו מדי פעם בפעם את אשר תשמענה אזניו חידושי תורה מן הדליקים שבגן עדן. (עטרת מנחם)

דרכו של רבינו היה שהיה הולך בכל יום מימי החורף הקרים הסוערים ברוחות וגשמים בהשכמה לפני תפילת שחרית אל עבר הנהר שהיה קפוא והיה שובר כמו ידיו את הקרח מלמעלה והיה מתפשט ויורד לטבול ועולה ויושב בתוך המים הקפואים עם מגבעת על ראשו ועל גבי הקרח מלמעלה היה מניח את ספר התהילים והיה אומר את כל ספר התהילים מרישא עד גמירא בהשפכות הנפש ואח"כ היה יולא מן המים ומסתפג והולך להתפלל שחרית בהתפשטות הגשמיות והתדבקות ביוצרו. (בית מנחם)

נסתלק לגנזי מרומים ביום שני ה' ניסן בשנת תק"ץ וגטמן צבית חיים בעיר צאנז וס' מנחתו כבוד ובנה האל על קברו.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים זי"ע מילא מקומו

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' דוד פעלסקער ראב"ד צאנז זי"ע וחתנו הרה"ק ר' חיים לוי לאנגער דומ"ץ צבית דינו של הבעל דברי חיים זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש האלקי הקדוש והטהור הרב החסיד המקובל המפורסם המופלג בחורה וציראה ללא מלא ספרא.

גביל זעיר נעשה דומ"ץ זעיר לאנז, והוא הביא את הרה"ק רבי חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים זי"ע מעיר רודניק לשמש ברבנות זעיר לאנז ורבינו חתם על הקאנסעס שלו.

היה תלמידו של הרה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע והיה חבירו וידידו המובהק של הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע, וכשנסתלק הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בכ"א באדר שנת תקמ"ז קיבל מרות מחבירו בעל החוזה זי"ע

דרכם היה בהיותם אצל רבם זעיר ליזענסק לטייל על גובה ההר (כי בליזענסק סמוך ונראה לעיר יש הרים ונקרא עד היום רבי ר' מלכעס טושעל או רבי ר' אלימלך'ס וועלדעל והמנהג לילך גם לטיול בל"ג העומר) והיו שניהם יחדיו מתבודדים בעמקות מחשבתם, פעם אחת זענת שהתבודדו יחדיו היה הולך הרה"ק מלובלין שקוע ברעיונותיו ובעמקות מחשבותיו הקדושים בעניני עגרה והתבטלות יתירה בתשובה עד שברוב קדושתו לא מלא עצה לנפשו רק למסור את נפשו לה', והחליט זדעתו כן והיה הולך ומתקרב אלל פאת ההר, להשליך עכמו מן ההר, רבינו שהרגיש במחשבותיו הקדושים של ידידו ותחז ידו בחגרותו של הרה"ק מלובלין ולא הגיח לו לעשות כראונו ומחזק לכו זענות ודיבורים קדושים, לימים כאשר נסתלק רבם הגה"ק רבי ר' אלימלך ונתקבל הגה"ק מלובלין להנהיג עדתו נסע הגה"ק רבינו אליו וכאשר בא לביטו תפסו הרה"ק מלובלין בשמחה ואמר לו בזה הלשון: רבי זאלקי לעב מיר האבין אייד זייער ליעב וואל זדער פרידיגענער גלגול זענט איהר געוועזן מיין זוהן, נאר ווען מיר דערמאנן זיך וואס איהר האט אוני געטוהן בליזענסק קענין מיר אייד ניט אינגאנצן ליעב האבן. (נפלאות הרבי)

כבוד רב חלק החוזה לרבינו כאשר היה בא אליו, ודיבר יותר בפנמיות מכאשר דיבר אל אחרים שבאו אליו, ופעם אחת באמלע שהמתיקו סוד שיה התגלל החוזה אל רבינו ומגודל מריכות ליבו אמר לו: אני יודע רבוני ומחכין למרוד בו ומכעיסו בכל עת ואין לי שום תנחומין רק זענת שיבא עת פירוד היסודות ואלך לעפר ושם ינחו כל פועלי און ושם חדלו רוגז זהו תנחומתי. (רמתים טופים)

רבינו היה חסיד מהרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע. וסיפר פעם אחת היה רבינו בפרשת וישלח זעיר רימנוב, ושלג גדול נפל על עיר, ורבינו כבר היה גם לפני השלג, אבל לשאר אנשים לא היה באפשרות לבא, ותמיד קשהו באים היו מביאים כסף לקנות נרות גדולות, אמנם כעת לא היו רק נרות קטנים, ורבינו היו יושב אלל השלחן, וכשכבו הנרות למד הרה"ק מרינוב בלי ספר (אויף אויסענוויניג) ואחר כך הלך אל התנור ואמר: נשמע תורה מהמלאכים, ואמר אז רבינו ששמע שמלאך אחד אומר לחבירו: נשמע מההינות בעולם הזה איך הוא לומד פשט, שמעו איך שתינות אחד אומר: וישלח יעקב און יעקב האט געשיקט וכ"ו אמרו: אה, אזא פשט האב מיר נאך קיינמאל נישט געהערט. (שיח זקנים)

הוא היה אומר

העולם קוראים לאורחי פורחי עוברים ושיבים ואני אומר שהמה עוברים ולא שיבים ונחמד. (חמדה גנוזה)

ה ניסן תרפ"ד

רבי צבי אלימלך ב"ר דויד זי"ע בעל צבי לצדיק ראש שושלת בלאזשוב

רבינו הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא בעל צבי לצדיק ראש שושלת בלאזשוב זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' ישעיהו הירץ בעל הנותן אמרי שפר זי"ע והרה"ק ר' מאיר יהודה מבוקאווסק בעל אור למאיר זי"ע. נולד בשנת תר"א בדינוב לאביו הרה"ק ר' דויד מדינוב זי"ע בן הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר זי"ע ב"ר פסח שפירא זי"ע מצאצאי הרה"ק המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רחל מינא ע"ה

בית המדרש רישא

רבינו היה גאון מפורסם כדיוק הדור, רבים הלכו לאורו. ומהם הרה"ק ר' אלימלך לאווי מטאהש זי"ע והרה"ק ר' אהרן ראהט בעל שומרי אמונים זי"ע

ומרגלם צפומיה של הרה"ק מהר"א מטאהש זי"ע לומר בזה"ל: וואס די רבי זכרנו בצרכה [היינו הרה"ק ר' אליעזר'ל מקאמארנא זי"ע] האט געקענט אריינלייגן אין מיר, האט ער אריינגעלייגט, וואס ער האט נישט געקענט אריינלייגן ווייל איך בין נאך געווען א יונג, האט דער בלאזשובער רב ערפילט.

והג הרה"ק מהר"א מטאהש זי"ע לנסוע בכל שנה בימים אלו אל רבו מצלאזשוב זי"ע, ששה בימים אלו בערי המרחלאות ומעיינות הרפואה, והיה רגיל לומר: צדימים אלו ראה דברו דברים נשגבים יותר מבשאר ימות השנה. (עבודת עבודה)

כשהגעו לפרקו בשנת תרט"ו נשא להרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' משה מראזוואדוב זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדקוב זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קדש זי"ע

פעם אחת נזדמן רופא גדול רופא המלך לעירו של רבינו, והביאורו הרופא לרבינו שיצדקהו, והיה אז ראש חודש סיון, ואמר הרופא שהלב אינו דופק כראוי, נענה רבינו אל הרופא: ושהיה יהודי שנתרחק מדרכי הישק רח"ל ואמר לו: וכי ידעת אדוני הרופא שהיום הוא ראש חודש סיון, והלא תזכור משנות ילדותך שבעוד ששה ימים יבוא חג השבועות וזמן מתן תורתנו, ולעת כזאת עדיין תלכה שהלב ידפוק כראוי? (אמונת עתיק)

בגיל צעיר נתמנה לאב"ד בלאזשוב והיה גם כן אב"ד בעיר ריבטיטש ובסוף ימיו תקע אהלו בעיר רישא. חיבר כמה חיבורים מהם ספרו המפורסם צבי לצדיק.

נסתלק לגנוי מרומים ה' ניסן בשנת תרפ"ד ומנוחתו כבוד בעיר רישא

רבינו נהג תמיד לחזור ולשגן משניות בעל פה, ואמר כי חזרת משניות בעל פה, מגינה על האדם לאחר פטירתו מכמה דינים קשים, ואין רשות למקורגים לגשת אליו. (עבודת עבודה)

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יהושע מריבטיטש בעל קרן יהושע זי"ע והרה"ק ר' יוסף זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

על אחד מחסידי רבינו ושמו ר' מאיר גאלדבערג ז"ל מעיר ריישא שקודם חג הפסח חלה ל"ע במחלה הידועה, ושכב על ערש דוי במצב רע קרוב לגסיסה רח"ל, ובליל פסח אחר הסדר או ביום ראשון דפסח חלם אודותיו איש אחד מעיר ריישא, שהרה"ק מבלאזוב צוה לו שיאמר לר' מאיר הנ"ל שישתה מכוסו של אליהו ויהיה לו לרפואה, הלך הלה והודיע את ר' מאיר, שאכן שתה מכוס של אליהו, ובליל השני כבר הוטב לו כל כך עד שערך את הסדר בעצמו כאחד האדם. (זכור לאברהם)

רבינו נתן טעם על חציית המצה: כי איכלת אפיקומן הלא הוא זכר לקרבן פסח ולפיכך שוברים המצה של אפיקומן, כדי לעורר שבמהרה ישבר כובד עול הגלות מעל צוארינו, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במקום אשר יחבר ה', ורמז לדבר כי מצ"ה נוטריקון (ושבור עול) הגלות מעל צוארינו.

ומסוף על זה רבינו, דלפי ששבירת האפיקומן ואכילתו רומזים לגאולה העתידה, לכן נוהגין ישראל קדושים תיכף אחרי לפתוח הדלת, לרמז שבזכות זה נפתח הקץ הגאולה שהוא סתום ונעלם מעיני כל. (צבי לצדיק)

סגולה לבנים

במדרש רבא (פרשת כי תצא) שסגולת מצוה שילוח הקן הוא לפרות ולרבות להוליד בנים ובנות, שנאמר שלח שלח תשלח את האם, ומתן שכרה הוא ואת הבנים תקח לך. עיי"ש. ובהיות שידוע שסוד שילוח הקן הוא רזא דסוכה, לכן ודאי גם מצוות סוכה שהוא בחינות הענין, מסוגל לבנים. (צבי לצדיק סוכות מאמר ב' ד"ה א"י)

מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא (מסכת זבחים ק"ב) הלא אהרן אחיך הלוי, ודלא כהן הוא, אלא הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי: כותב רבינו: שלולא דמסתפינא לפרש דבר חדש בדרך אפשר, שקודם הסתלקותו רצה משה רבינו לברך את ישראל, ולפיכך חזר ונטל שוב לפי שעה את בחינת הכהונה כדי לברכם באהבה דומיא דכהנים, ששלמות הברכה היא על ידם, וכיון שמעיקרו היה עומד משה רבינו להיות הכה"ג, ורק בגלל סירובו לגאול ניטלה ממנו הכהונה, על כן העתירי כעת בתפילה ותחנונים שתשוב אליו בחינת הכהונה למען יוכל לברך את העם בשלום. (צבי לצדיק)

הכנה לקבל פני ה"עבודת ישראל" בחופה

בספר בישורן מלך הביא ששמע מפי חמיו ששמע מאדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, שבחנות הרה"ק ר' אהרן מקאזניץ זי"ע ה"ד, נתכבד הרה"ק ר' צבי אלימלך מבלאזוב זי"ע בעל צבי לצדיק (שהיה קרוב למשפחת הכלה) לסדר קידושין, והיה מסתפק אם לסדר או לא, עד ש"ל שזהו זכיה לסדר קידושין בחופה כזו, כי זקיניו של החתן, ה"ה הרה"ק בעל עבודת ישראל מקאזניץ זי"ע, הבטיח כי עד עשרה דורות יבא לחופת בניו, כששמע זאת רבינו, נזדעזע מאד ואמר שמפחד לגשת לסדר קידושין, לאחר שהפצירו בו ביקש שיתנו לו מלבוש מהעבודת ישראל, נתנו לו גארטיל [אבנט] ונכנס לחדר ושהה שם איזה זמן, אחר יצא וסירב לסדר קידושין באמרו שהוא מפחד לסדר קידושין בחופה שהעבודת ישראל נמצא שם, כי היה לו להתכונן על זה כמה ימים, ועכשיו כבר מאוחר מדי.

סגולה לרפואה

בהרבה מקומות נהגו לחלק את כוס של אליהו הנביא לתוך כוסות שאר המסובין לשתיית כוס הרביעי. הרה"ק ר' אהרן ראהט מתולדות אהרן זי"ע אומר בשם רבינו שזה מסוגל לרפואה, וסיפר

ה ניסן תקפ"ה [א]

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא

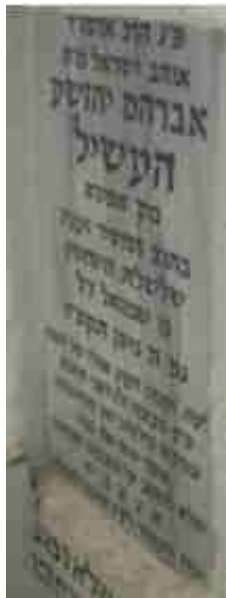
רבינו הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע נולד בשנת תק"ח לאביו הגה"ק ר' שמואל מזשימגראד זי"ע נין ונכד להשר הגה"ק ר' שאול וואהל זי"ע ולאמו בת הגה"ק ר' משה פרנס זי"ע נכד הגה"ק מהר"ם לובלין זי"ע ואמא של הר"ר משה פרנס היתה בת הגה"ק רשכבה"ג רבי העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע

העשיל, דיך לו אהבת ישראל כמו "אברהם אבינו ע"ה" מראהו כ"יהושע בן נון" וראשו חריף וגודל בתורה חוקנו הרבי ר' העשיל זי"ע.

חכמי דורו ודליקי הדור פארהו וינשאהו ביתר שאת ויתר עז ותשובהו למאור הגולה. הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקארמנא זי"ע מציא בספרו היכל הברכה (פ' ראה) על הפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, בשם הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שאמר בזה"ל: "ברכה זו הרב ר' מענדלי מרומנוב, ברכה זה הרב מו"ה ישראל מקאזניץ, ברכה זה הרב מאפטא, וחשב בזה הרבה לדיקים שדורו, קללה זה וכו' וחשב, ודי בזה למשכילים עכלה"ק.

ואפילו הרה"ק ר' ברוך ממעזיבון זי"ע נכד מרן רבינו הבעש"ט זי"ע שהכה בקדקד כל דליקי דורו ולח' ה' נחשבים בעינו לחל' קלפית השום, את רבינו הריס וכיבד עד למאלד ואמר עליו: שיש לו מאזני זהב בלשונו וא' גאלדן געוויכטעל אין מוילן ויודע לדבר חכמות ודברים יקרים, וכ"כ כבודו עד שמלאו הרה"ק ר' ברוך'ל לכהן תחתיו ולמלא את מקומו.

וכיפר הרה"ק ר' יוסקי ממעזיבון זי"ע בן הרה"ק ר' דוד ממעזיבון זי"ע שקודם ההסתלקות של הרה"ק ר' ברוך'ל זי"ע כתב לרבינו שיבוא למעזיבון, וכשבא רבינו לביאו אמר לו: חפצי ורצוני הוא שאתם תהיו ממלא מקומו, והסכים רבינו לזה. וכנסתלק הרה"ק ר' ברוך'ל זי"ע בי"ח כסלו תקע"ב לא הסכימו אנשי העיר לזה, ודיברו בינם לבין עצמם: הלל הרה"ק מאפטא הוא עוד זקן יותר מהר"ר ברוך'ל? והרגיש רבינו בדבר הזה, ואמר להם: שכמספר השנים שהיה הרה"ק ר' ברוך'ל זי"ע במעזיבון בתור אלדמו"ר, יהיה גם הוא בודלתי. וכן היה כי רבינו הי' ו"ב שנים במעזיבון כמספר השנים שהיה שם הרבי ר' ברוך'ל זי"ע וכמספר השנים שהיה שם הרה"ק ר' משה חיים אפרים מסאליקוב בעל גל מחנה אפרים זי"ע.

כנסתלק רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בכ"א אדר תקמ"ז, סיפר שארבעה תלמידי הגדולים קבלו את מדרגותיו הקדושים, הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע קיבל את כח הראיה, המגיד הרה"ק ר' ישראל אפשטיין בעל עבודת ישראל מקאזניץ זי"ע הכח הלב, והרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע הנשמה שצמות, ורבינו כח הפה.

רבינו היה גאון אליר שר התורה כאלד מן הראשונים, מפרק הריס בפלפלו וטוחנון זו בזו בסדרא שכלו כספין חד וחריף ובעל מקובל גדול וגורא, חסיד מופלג, ומפרסם בשלשלת ארוכה של דקה וחסד, והי' אוהב ישראל.

נכדו הרה"ק ר' משולם זושא מוינקוב זי"ע כתב בהקדמת לספר אוהב ישראל: יען כי הוי מרגל' בפומי רבינו אשר במדה זאת יוכל להתפארה אפי' לפני צי"ד של מעלה, אשר אהבת ישראל תקועה בצבו. ומפני רוב חכמתו וקדושתו היו מכנים אותו בלשון חיבה "דער פוילישער חכם" בפרט בצוף ימיו כאשר זכה להאריך ימים יותר מחבריו הדיקים נפרסם שמו ביותר כי היה זקן הדור(עבודת עבודה)

פ"א אמר הרה"ק ר' חנוך העניך מסאסוב זי"ע שרבינו התפלל זמני זמנים, עד שזכה של' לראות שום פגימה ורע על בני ישראל עם ה' בני אברהם יצחק ויעקב.(עיר חנוך)

הרה"ק ר' ישראל מריזין זי"ע אמר על רבינו: כי כבר בנערותו התחילו חבריו לאמר לו עתידות והתפלל אל ה' שיטול ממנו מעלה זו. וכמו כן כתב הרה"ק ר' אייזיק'ל מקארמנא זי"ע בספרו נתיב מלוכה (נתיב אמונה שציל ה' אות ב') כי רבינו אמר על עצמו שבימי נעוריו היו עשבי השדה ופסיעות גלי אדם מגידים לו עתידות, והתיירה של' יבוא ע"י מדריות אלו ליד טעות, והתפלל אל הקב"ה שיטול ממנו מדריות אלה.

הרה"ק ר' אהרן מצעלזא זי"ע אמר בשם אביו הרה"ק ר' ישכר דוב זי"ע: דער אייבערשטער האט גענומען א שטיק פיער איינגעהילט אין א פעלץ, און געמאכט דערפון א אפטער רב!

רבינו הניח ברכה אחריו חידושים יקרים ונפלאים בשם אוהב ישראל בדרך פרד"ם על תנ"ך והגדה ש"פ וגם ספר תורת אמת עה"ת והרבה ד"ת מתוקים כדבש מובאים ממנו בספר שפתי דליקים ובכל ספרי קודש שנתחברו אחריו.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאני זי"ע אמר: יעדער יוד איז מחויב לו פארזעען דעם ספאדיק און קויפן א ספר אוהב ישראל (כל הכתוב לחיים)

רבינו היה מתלמידי המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלצטוב זי"ע ותלמיד מצובה מהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע.

וכיפר שפ"א התארחו אלל רבינו הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע עם הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע והם הביאו אותו להרבי ר' אלימלך זי"ע. רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע אמר עליו: תנו כבוד לר' אברהם יהושע

סגולה בני חיי ומזוני

וכמו כן כתוב בספר אור לשמים ב'פ' תולדות ד"ה ויעש להם משתה: שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב ממעזבון [הוא רבינו זי"ע] כאשר האדם עושה איזה נישואין לבניו, משם בא לו פרנסה, ומצאתי רמז לזה הפסוק: ויעש להם משתה: דהיינו שעושה חתונה לבניו, ויאכלו וישתו: בא לו פרנסה וכל טוב.

רבינו זי"ע אמר: מי שידליק נר לטובת נשמתו וועל איך אים א טובה טאן. (אוצר ישראל)

אמר רבינו: רבונו של עולם! בימים שחשכים אלו, כשיהודי אומר "שמע ישראל" יהי נא בעיניך כצדיק גמור.(מאמר מרדכי)

ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה. (פרשת עקב י' י"ב) מצינו בגמרא (שבת לא.): "בשעה שמכניסים את האדם לדין שואלים אותו ואומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה וכו', ואפילו הכי, או יראת ה' אוצרו אין, ואם לא לא". הרי, שמכל מה ששואלים את האדם על מעשיו, העיקר הוא אם היתה לו יראת ה'. וזהו הרמז: "מה ה' אלקיך שואל מעמך" היינו, מכל השאלות שישאלוך ביום הדין, אפילו אם קיימת כל שאר הדברים שישאלו ממך, עם כל זה העיקר הוא: "כי אם ליראה" אי איכא יראת ה'. (אוהב ישראל)

כתב הגה"ק ר' שאול רויזנבערג מראצפאט בעל חמדת שאול זי"ע שמעתי כמה פעמים מאדמו"ר הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע ביום אשר בו הילולא של איזה צדיק הוא כמו שעושים חתונה לצדיק ביום מיתתו, ועל החתונה נהגו בכל תפוצות ישראל ליתן דורון דרשה (ומקורו מהז"ק פרשת ויצא קמ"ט) ומסתמא גם בהאי הילולא דצדיקא יתיב ליה קוב"ה מתנות לצדיקא, ואיזה מתנה חשובה נותן הקב"ה לצדיקים? ואמר אדמו"ר הנ"ל בשם זקינו הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע שנותן הקב"ה להם שיוכלו להשפיע בני חיי ומזוני לישראל עכ"ד זצ"ל. ומסתמא נוטלים חלק בראש אותן אנשים שהם מזכירין שמם וחיודשי תורתם שלהם, ומגלים דעתם שרוצים להוושע בזכותם. (מליצי אש)

הרה"ק ר' יחזקאל האלברשטם בעל דברי יחזקאל משינווא זי"ע אמר בשם רבינו זי"ע: אז מען מאכט חתונה און מען מאכט זיך נישט קיין מלבוש לאכען אויס אים די מלאכים, אז מען האט דיר געעפענט א טויער מפרנסה פארוואס כאפטו נישט עבורך ג"כ.

ה ניסן תקפ"ה [ב]

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא

רבינו הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע נולד בשנת תק"ח לאביו הגה"ק ר' שמואל מזשימגראד זי"ע נין ונכד להשר הגה"ק ר' שאול וואהל זי"ע ולאמו בת הגה"ק ר' משה פרנס זי"ע נכד הגה"ק מהר"ם לובלין זי"ע ואמא של הר"ר משה פרנס היתה בת הגה"ק רשכבה"ג רבי העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע

ואמר הרה"ק ר' משה מסאווראן זי"ע בזה שרבינו האריך ימיו בעשרה שנים יותר מחבריו הגיע זמנו לכל המדריגות של רבו הרבי ר' אלימלך זי"ע (אוצר ישראל)

לפני הסתלקתו ביקש שיתנו לו מעט איינגימאכץ (מרקחת) עם מים וזיכך "שהכל" ואמר: זהו כדי להראות להבי"ד של מעלה אשר יש נפש שלא נהנתה משום דבר בזה העולם כל ימי חייה, ועכשיו שוב אינה יראה יותר מדברי עוה"ז. וגם כיוה שלא ירשמו שבתים על מצבתו מלבד שהיה אוהב ישראל.

נסתלק לגנזי מרומים ה' ניסן תקפ"ה ומונ"כ בבית החיים מזיבזו אוקראינה בסמוך ציונו של מרן רבינו הבעש"ט זי"ע והרה"ק ר' זאב וואלף קילעס זי"ע.

סיפר הרה"ק ר' חיים אלעזר ממונקאטש בעל מנחת אלעזר זי"ע: אשר נודע כי אחרי פטירת רבינו זי"ע פתאום הקישו בדלתות המשמש שבידו המפתח של מקום מקדורת המתים בעיה"ק טבריא שיצא לקבור את המת, וכבואו והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו כי ראה הרבה מתים לאלפים שהלכו אחרי הנפטר ואמרו לו כי הוא הקדוש הדיק מאפטא שנפר במעזיבזו ונקבר שם, ופעל בקדושתו שיביאו אותו ממרומים לביה"ק טבריה תו"ב (מסעות ירושלים)

אחרי שנות הזעם לא היה אפשר לנסוע לעיר מעזיבזו, אחרי כמה שנים יכלו אנשים ספורים לבד ליסע לשם בקבלת רשות מיוחדת, ואז נסע גם הרה"ק ר' יחזקאל שרגא מערץ זי"ע וסיפר: כי כאשר הגיעו לבית החיים חיפשו זמן רב את מקום מנוחת הדיקים ולא מצאו, עמדו בקרן זיית ושפכו שיחתם לפני ה' שיזכו למצוא את המקומות הקד', ומיד כאשר סיימו תפלתם, הבחינו בגג קטן העומד על עמודים, שמאחיל מעל הציון הקדוש של הרה"ק מאפטא זי"ע וכן ראו גג מעל הציון הקד' של הרה"ק ר' ברוך'ל זי"ע ולפי זה ידעו לשער גם מקום ציון קדוש של הרה"ק בעל מחנה אפרים זי"ע ומרן הבעש"ט זי"ע. אבל עדיין לא ידעו לציין את המקום המדויק, רק אחר שנים רבות הלכחו לציין את הציונים בדיוק רב ע"פ עדותו של הגה"ק ר' משה ביק זי"ע שהיה ילד מעזיבזו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לפרנסה

אמר הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בשם רבינו זי"ע: שסגולה לפרנסה ללמוד שער הבטחון מספר חובות הלבבות. (ילקוט אוהב ישראל ערך פרנסה)

פעם באו לרבינו איש ואשה שרוצים להתגרש, שאל רבינו מהו הסיבה? אמרה האשה כי נולד להם בן והיא רוצה ליתן השם לרך הנולד אחר אביה, ובעלה רוצה לו השם אחר אביו. שאל רבינו את הבעל: מה היה שם אביך? אמר: משה, ואחר כן שאל רבינו להאשה: מה היה שם אביך? אמרה גם כן משה, שאל רבינו את הבעל: מה היה מעשי אביך? אמר שהיה תלמיד חכם ומלמד, ואחר כן שאל את האשה: מה היה מעשי אביך? אמרה שהיה שואב מים. פסק רבינו ליתן השם לרך הנולד משה, ואם יהיה תלמיד חכם יקרא על שם אביו של הבעל, ואם לאו יקרא על שם אביה של האשה, ונתפרשו ביניהם ולא נתגרשו. (אוצר ישראל)

רבינו הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים נולד בסוף שנת תרנ"ד בעיר אונגוואר לאביו רבי שמואל יעקב זצ"ל (על אביו לא ידוע רבות, רק מה שרבינו העיד עליו שהיה קם כל לילה בחצות, ושעסק כל ימיו במשא ומתן באמונה), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה. שמו אהרן ניתן לו אחר שכשנתיים לפני שנולד הרה"ק, בא עובר אורח ממדינת רוסיה להשתכן בבית הוריו, האורח אשר לא דלה פרטים אודותיו כלל רק גילה להם ששמו אהרן, הרבנית מרת יענטא מסרה נפשה עבור האורח הזה במשך שנתיים ימים, כאשר במשך כל הזמן נתברר הדבר אצלם שמדובר מאחד מה"ו צדיקים שבדוד, וכאשר נסתלק צדיק זה גמרה אומר בדעתה שבנה שיוולד לה אח"כ ישא את שמו. כשהיה רבינו כבן שנה נחלה מאוד במחלה מסוכנת ובא לידי סכנה רח"ל, עד שהרופאים כבר התייאשו ממנו, לילה אחת כאשר ישבה אמו הרבנית הצדקנית ע"ה ליד מיטת רבינו נרדמה, ותחלום שבא אליה הזקן הצדיק נסתר הנ"ל שרבינו נשא את שמו ואמר לה, אל תדאגי בתי היקרה, הנה קחי לך צלוחית רפואה זו שהבאתי לך מגן עדן, ובזה תשפשיפי היטב את גופת בן הקטן ויתרפא תיכף, ובחלומה קמה הרבנית ועשתה כהוראתו, ומיד ראתה שהילד הולך ומבריא, ותיקץ והנה חלום, אמנם בהביטה על בנה הרך ראתה מיד שפניו נשתנו לטובה, וכעבור כמה שעות נתרפא רבינו לגמרי ושב לאיתנו

אחר חתונתם התגורר רבינו צעיר פעסט לזמן מה, ואמר רבינו על עצמו שהיה כריך ללכת דרך של שעה למקוה, ואח"כ חזר עוד שעה, אמר רבינו די פעסטער גאסן האבן מיר מער מטהר געווען ווי די מקוה אליינס, כאשר היה כריך לשמור עיניו במאוד, ואמר פעם לחתנו הרה"ק בעל דברי אמונה זי"ע שמעולם לא נכשל בצרייה אסורה אפי' בשוגג.

כבר מאעירותו התחיל רבינו צעודתו בקודש צפירוסוס קדושת הבורא בכל העולם, ואמר פעם רבינו בצאת השיחיס על עצמו שהיות נשמתו נועדה לרדת בעולם לפרסם הקדושה וללחום עליה, והשטן היה דבר זה לזינים בעיניו, ע"כ פעל השטן שרבינו יהיה חלש כל ימיו ושהספר טהרת הקודש לא ילא

דימי חייו, מחמת חולשותו היה לרבינו מיהושיס רבים רח"ל, פעם נחלה במאוד עד שהרופאים לא מצאו מזור לנפשו ואמרו נושא, אמר רבינו שברור הדבר אלכו שהיה"ר רואה להדיחו מעבודתו בקודש, ע"כ נתאזר עוז ואמר א כפרה דעם גאלנן גוף פאר איין דרך איין עבודת ה', ולקה כל התרופות וזרקן מציתו, ונתחזק בצאמונה בצלקי עולם, והמיוחסיס נרגעו ויאל מכלל סכנה.

ככלל היה רבינו חזק בצאמונה ובתפלה לקל עולם, כמסופר שפעם אחת כאשר נאבד לרבינו הבתי עיניים, ביקש רבינו מהגבאי שילך לחפשק באיזה מקום ששם שבו לאחרונה, כאשר חזר הגבאי ראה שרבינו יושב עם הבתי עיניים, לפליאת הגבאי אמר לו רבינו בפשטות, אמרתי להקב"ה הרי לך ברור היכן מונחים הבתי עיניים, והנני מאמין בצאמונה שלימה שאחה יכול להמציא לי כאן על אהר, ע"כ במטי מינך ראוני לעבוד אותך ונאריך אני לזה, אנא ה' עזרניו שאמאל זאת מיד, ותיכף אחר התפלה ראויה הבתי עיניים מונחים על השלחן.

היה קודם מקום מושבו צעיר סאטמאר ואחר כן בשנת תרל"ו עבר לדור צעיר צערענסאז. וש יסדו חסידי מונקאטש חברת דרכי תשובה והרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע היה רגיל לבוא לשם כל שנה כדי להשתתף עמהם בסעודת סיום הש"ס. הרה"ק המנחת אלעזר זי"ע קירב וחזק רבינו ושלח

מנערותו ראו על רבינו שלגדולות נוצר כאשר מקטנותו עבד כבר את זוראו ביגיעה עמומה, פעם כאשר אמר רבינו תהלים בקול גדול והתלהבות והוא אך בן חמש שנים, נכנס פעם אחת משכיניו לביתו וכאשר ראה את רבינו אמר לאמו, אל תדמי בנפשיך כי זה לך בן זליק, אלכו כך מורגלים הילדים בקטנותם להתפלל כך, ואח"כ נרגעים ובגדלם פג טעמים וריחם, רבינו שהיה אז ילד קטו כמאמר נתעורר במאוד בשמעו זאת והתחיל לשפוך שיח לבורא עולם שאלכו ישאר זאת עד עולם ובישק בחשאי מהשי"ת מעומקא לדיכא שאל יתאמת הדבר אלכו, אלכו שהיה לבו נכון ובטוח לפני ה' עד עולם.

בהיותו כבן ט' שנים נסע רבינו להסוופ בצל הקודש אלל הרה"ק ר' יהוסף מקאסאן זצ"ל על שב"ק, וכאשר ראה שם שאומרים ודו פסוק בפסוק בקול רם (וודו ערש"ק) כמנהג זידיטשויב, מאל הדבר חן בעיניו, ולימים הנהיג כן בקהלכו.

כשנכנס רבינו לעול המאוות נכנס ללמוד בישיבת ראדאוואונקא אלל הראש ישיבה הגה"צ ר' פנחס אלדל זצ"ל אשר מיד הבחין ברבינו שלגדולות נוצר, מסופר שבתפלת שמו"ע אחר שהראש ישיבה גמר להתפלל הורה להבעל תפלה שימתין עד שרבינו ג"כ יסיים והיה הדבר לפלל בעיני התלמידים, אמנם רבו זה כבר חזה מראש שיג לרבינו נשמה גבוהה כאשר ראה שצכל תפלה רבינו מזיעה מרוב עבודה התפלה ובגדיו נרטבים מדי יום ביומו, והעיד על רבינו שכבר מאז ראה שעתידי הוא להתעלות מעלה מעלה ולקדש שם שמים, וילהיב לבבות בני ישראל ויקרבו לרבינו שבשמים.

אח"כ נתקרב רבינו במאוד לרבו המובהק הרה"ק מבאלאזוב זיע"א אשר קרבו בקירוב אחר קירוב, כאשר העיר פעם אחד החסידים הוותיקים את הרה"ק שרבינו מואלו מאונגריה שהיה אז מדינה נאורה, ולכו גדלו שם חסידים שבע חורים, אמר לו רבינו מה אעשה שחזור זה שואל אותי כאילו שאלות מעמיקות צעבות ה' מה שלל שמעתי מעולם.

בהגיעו לפרקו נשא רבינו את זו' הרבנית הצדקנית מרת סימא ע"ה בת הגה"צ ר' יצחק כ"ז (חתן הרה"ק רבי ישראל חיים צרוין - העברי זצ"ל)

בספרו של רבינו מאמר השגחה פרטית אמר: שכל צער שבא ח"ו על האדם, יהיה רגיל לומר נוסח זה, אני מאמין באמונה שלימה, שזה הצער והייסורים שבא לי הוא בהשגחה פרטית מעם ה', והננו מקבל עלי באהבה, וכל זה בא לי מסיבות עונותי הרבים, וצדיק אתה ה' על כל הבא עלי, כי אמת עשית ואני הרשעתי, ויהי רצון שיהיו אלו הייסורים לכפרה על עונותי הרבים, והנה מצד הדין הייתי צריך לפרוט ולשוב ולהתודות על החטא והעוון שבסיסתם בא לי אלו הייסורים, אבל גלוי וידוע לפניך שאין אתי יודע עד מה, לכן יהי רצון מלפניך אבי שבשמים, שתמחוק ותשרש החטא, ועוון ופשע שגרמו לי אלו הייסורים, וימתקו כל הדינים מעלי ומעל כל ישראל, ויתחפכו כל הצירופים לטובה, וימשך חסדים טובים ומגולים לנו ולכל בית ישראל עד עולם אמן

ו ניסן תש"ז [ב]

רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים

רבינו הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל שומרי אמונים נולד בסוף שנת תרנ"ד בעיר אונגוואר לאביו רבי שמואל יעקב זצ"ל (על אביו לא ידוע רבות, רק מה שרבינו העיד עליו שהיה קם כל לילה בחצות, ושעסק כל ימיו במשא ומתן באמונה), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יענטא ע"ה. שמו אהרן ניתן לו אחר שכשנתיים לפני שנולד הרה"ק, בא עובר אורח ממדינת רוסיה להשתכן בבית הוריו, האורח אשר לא דלה פרטים אודותיו כלל רק גילה להם ששמו אהרן, הרבנית מרת יענטא מסרה נפשה עבור האורח הזה במשך שנתיים ימים, כאשר במשך כל הזמן נתברר הדבר אצלם שמדובר מאחד מה"ו צדיקים שבדור, וכאשר נסתלק צדיק זה גמרה אומר בדעתה שבנה שיוולד לה אח"כ ישא את שמו. כשהיה רבינו כבן שנה נחלה מאוד במחלה מסוכנת ובא לידי סכנה רח"ל, עד שהרופאים כבר התייאשו ממנו, לילה אחת כאשר ישבה אמו הרבנית הצדקנית ע"ה ליד מיטת רבינו נרדמה, ותחלום שבא אליה הזקן הצדיק נסתר הנ"ל שרבינו נשא את שמו ואמר לה, אל תדאגי בתי היקרה, הנה קחי לך צלוחית רפואה זו שהבאתי לך מגן עדן, ובזה תשפשי היטב את גופת בנך הקטן ויתרפא תיכף, ובחלומה קמה הרבנית ועשתה כהוראתו, ומיד ראתה שהילד הולך ומבריא, ותיקץ והנה חלום, אמנם בהביטה על בנה הרך ראתה מיד שפניו נשתנו לטובה, וכעבור כמה שעות נתרפא רבינו לגמרי ושב לאיתנו

קצרו של האור החיים הק' זיע"ה הלך הם הרה"ק ר' שלמיקע מזוויהל זיע"ה ורבינו בעל שומר אמונים זיע"ה והרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זיע"ה ועוררו רחמים על המלכ הגורל, כאשר חזרו משם אמר הרה"ק מהוסיאטין זיע"ה הגני מוצטח שהרשע לא יכנס לארץ ישראל. שאלוהו היאך הוא בטוח בדבר זה כל כך? אמר בעת שהתפללו על ליון האוה"ח הק' זיע"ה ראיתי את שם ה' ו-י-ה מאיר על קברו, וזה סימן שפעלנו בקשתינו ולא יארע לנו דבר.

במשך החורף האחרון אמר רבינו כמה פעמים שמתכוון הוא אחר הפסח להתחיל לדרכ חדשה להתעלות עוד ועוד להקב"ה, אמנם נגזרה הגזירה ולא זכה העולם לכך, ורבינו החזיר נשמתו הטובה ליוצרו ביום ו' ניסן שנת תש"ז, והוא לקבורה במרומי הר הזתים.

מדברי תורתו נלפסו בספרי שומרי אמונים, טהרת הקודש, שלחן הטהור, נועם הלצבות, אסיפת מכתבים, תקנות והדרכות, ועוד.

זרעו אחריו: בנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם חיים ראטה זצ"ל אדמו"ר משומרי אמונים (בעל חוקי חיים) חתנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם יצחק הכהן קאהן זצ"ל אדמו"ר מחולדות אהרן (בעל דברי אמונה ועוד)

מחסידיו שיסתופפו בלבו ושאל כמה פעמים אחר רבינו ועל עבודתו בקודש, ומוצא בספר סדר שנה אחרונה ששאל הרה"ק המנחת אלעזר זיע"ה מאחד מחסידיו שצא אליו מצדעירעגסאז, לידע איך עבר עבודת בעל השומר אמונים בירח האתונים, גם מוצא שם שפעם אחת כשהיה רבינו צמוןקאטש על שבת קודש, אז כיבד המנחת אלעזר זיע"ה את רבינו לעלות לשישי בקריאה של יום שבת קודש, דבר שלא עשה לשום אדם אחר

באותם הימים הרבה רבינו להסתופף בכל לדיקוי זורו, כאשר מכל אחד לוקח רבינו דרך בעבודת ה', כמו"כ קבע רבינו לעלמו שכל שבת פרה נסע לויזניץ להסתופף בכל קדש של הרה"ק האהבת ישראל זיע"ה.

בשנות תרצ"ב (לערך) עלה רבינו לארץ ישראל, שם התחיל לבנות חבורתו בקודש, בימים ההם באו מזקני ירושלים שהכירו גדולת רבינו ורלו לקבל ממנו תורה דרך הקבלה, ורלו לענוד לראשו עטרת אדמו"רות שאר ינהיגם וידריכם, אמר להם רבינו לא בזאת חפני, אלא חפתי בתלמידים יקרים שאלקט בעלמי ואזנה אותם ביגיע כפי כפי ערכם.

תיכף ומיד חסף לו רבינו בחורים עוזבים לעיירים לימים, מכל חלקי הארץ, ובימים ההם אשר נגע הציונות והריסת הדת בערה בכל הארץ, קם רבינו והיה למגדל אור לכל דורש ומבקש את ה' בלמנת, כאשר הדריכם לעבוד את ה' במסיו"נ בעבודת התפלה, עד שבמשך הזמן גדלו הגערים והיו לפארי ירושלים.

בימים ההם אמר רבינו שא"א להיות בעולם כאשר יש ויזניע רבי ולא יסעו אליו, ע"כ קם רבינו ויאל את ארצו הק' ונסע להסתופף בכל הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זיע"ה, אשר קרבו במאור פנים.

סיפר הרה"ק האמרי חיים זיע"ה שזוכר כאשר הגיע פעם רבינו לבקר את אביו האהבת ישראל, כאשר ראה האהבת ישראל את רבינו מחלון חדרו שצא אליו, מיד קם מכסאו ורץ לפניו וחבקו בזהבה, כמו"כ מספר האדמו"ר מויזניץ מאנסי שליט"א שזוכר שבצב"ק אחר התפלה היה האהבת ישראל מסתובב לעבר רבינו וקורא אליו בקול גדול גוט שבת ר' אהרן, בכדי שלא להטריח את רבינו לעבור בין הקהל לאחל גוט שבת לרבינו, ודבר זה לא עשה לשום אחר.

עם הסתלקות האהבת ישראל, חזר רבינו לעבר חבורתו בארץ ישראל, כאשר את החבורה בחו"ל השאיר תחת הנהגת תלמידו יקירו הגה"צ ר' יוסף מאיר פאלאק מצדעירעגסאז זצ"ל הי"ד, אשר המשיך להנהיג את החבורה כהדרכת רבינו, וכמו"כ היו בקשרי מכתבים עד שנעקד"ה בשנות הזעם.

כאשר חזר רבינו לא"י, המשיך ביתר שאת וביתר עוז להרבות פעלים לה' ולתורתו, עד שפקיע שמייה דחבורת 'שומרי אמונים' כסגל מיוחד הצמאים לדבר ה' ורוצים להתעלות יותר ויותר במסיו"נ ממש.

בעת המלחמה העולמית השנייה בשנת תש"ד, כבר עמדו חייליו של אותו הרשע ימ"ש במדבר מצרים, מוכנים ליכנס לארץ ישראל, ושליטה לדיקים יאלו אז יחד להשתטח על

ז ניסן תק"י

רבי יצחק מדראהביטש הנקרא "איש האמת" זי"ע

רבינו הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש הנקרא "איש האמת" זי"ע נולד לאביו יוסף ספראוואדאוילער זי"ע (בלשון רוסיש = איש אמת כך קראוהו אפי' הגויים כי היה איש אמת מאוד) בן הרה"ק המקובל ר' משה מסווירזש זי"ע הי"ד שנהרג על קידוש השם. לאמו הצדקות מרת יענטא לימא הנביאה ע"ה היא נקראה בשם זה מכיון שכשהיתה מכבדת את הבית, היא היתה שומעת את קול המלאכים שאומרת קודש והיתה מצטרפת אליהם באמירת קדוש

בשמים, מהיכן בצה הרחבת הדעת ליצחק? ואז נודע הדבר, כי בתו של ר' יוזפא חלתה והיא מסוכנת, והוא חלק לדיקה ונתן גם לי סכום נוסף, ופקסו בשמים שזכות זו נתן עליה ותתפאל..

נסתלק לגנאי מרומים ז' ניסן בשנת תק"י.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יחיאל מיכל ראש פושלת זלצטשוב זי"ע. לדיקים הק' אמרו: שבכל יום מכבדים את רבינו בשמים ממעל לדרוש בדברי תורה, בעבור שיש לו בן כהרבי ר' מיכל'ע מזלצטשוב זי"ע, ואת רבי מיכל'ע מכבדים בכל יום לדרוש, בעבור שיש לו אב כהרבי רבי איציק'ל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש מאוד לדיק הדור בימי רבינו מרן הבעש"ט זי"ע ונקרא בשם מוכיח כי נסע מעיר לעיר להוכיח ולעורר לבבות בני ישראל.

סיפר שבתו של הגה"ק ר' מאיר מקונסטנטיין זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב עמדין זי"ע היתה לדקניית גדולה, ובעלה היה עשיר ומופלג בתורה, וזכו לשני שולחנות, תורה וגדולה במקום אחד, פ"א השכימה בערב שבת וילאה עם המשרתת וסלה בידה אל השוק לקנות גדים לשבת קודש, מלאה אלל הדייג דג אחד גדול, שמשקלו כעשרים ליטרא, מיד קנתה אותו והניחתו בסל, כשראתה שהדג הוא חי ומפרכס בראשו וזנבו, שמתה שמתה גדולה, נתנה שבת והודאה להשי"ת, והתפללה ואמרה: רבש"ע! הנה חוננתי בדג חשוב כזה לכבוד שבת קודש, חנני נא גם באורח הגון, שיינה גם הוא מהדג הזה. ויהי אחרי חלות היום, עמד רבינו לפני הבית של הגאון, הבני הבית לא הכירו אותו, וגם רבינו לא אמר להם מי הוא, אולם מקלסתר פניו הכירו שהוא איש קדוש, וחרדו לקראתו, וקיבלו את פניו בכבוד גדול ועיכבוהו לשבות אלכס. אחר הסעודה שלישיית הלך רבינו לחדרו לנוח מעט, ועשה שאלת שלום, שידיעו לו מן השמים על מה שלחו אותו לכאן, ואיזה דבר הוא צריך לתקן בעיר הזאת? השיבו לו: שאינו צריך לתקן כאן שום דבר, אלא שבעלת הבית היא מגזע קודש, בת תלמיד חכם גדול, וגם היא עממה לדקניית גדולה, ובעש"ק בבוקר התפללה להשי"ת שיצבה אותה באורח הגון לשבת שיינה מהדג שקנתה, ונתקבלה בקשתה, והיות שבדור הזה אין אורח הגון יותר ממנו, לכן הודיעו לו בערב שבת מן השמים שיסע לשבות שם. כשנפרד רבינו האורח מצני הבית אחרי סעודת מלווה מלכה, והם ליווהו החוצה אל מרכבתו, ביקש לקרוא אליו את בעל הבית ואמר לה: בבקשה ממך שלא חוסיפי להתפלל כך, כי אני הייתי במרחק רב מכאן, וע"י תפילתך הטריחו אותי לבוא לכאן לשבות עמכם.

נהג היה רבינו להתענות הרבה, כמה פעמים משבת לשבת וכמה פעמים התענה בכל יום ואכל בלילה אחר התענית, ואכילתו אז היתה תנור מלאה פת, וטבעת היתה לו אשר שם ה-ו-י-ה היה חקוק עליה, וכשקם הטבעת על אצבעו היה יכול לאכול בלי שיעור, ותיכף כשהוסירה מאצבעו, היה שבע שלא היה יכול לאכול עוד..

פעם חלתה בתו של הגביר מפורסם מעיר אוסטראה, בשם ר' יוזפא ע"ה שהחזיק עשרה תלמידי חכמים בבית מדרשו על חשבון, הלך לבית מדרשו ונתן סכום נוסף על לחם חוקם התמידי לתלמידי החכמים וביקש מאתם שיזמו ויאמרו תהלים ויבקשו רחמים על בתו שתתפאל. בין התלמידי החכמים היה גם רבינו, ולקח רבינו את הסכום שנתן לו ר' יוזפא והלך לביתו ואמר לאשתו הרבנית: היות שיש לי היום סכום מה יותר מההואאה הרגילה, לכן תלכי מיד לשוק ותקני בשך ודגים ושאר מטעמים ותכיני סעודה כסעודת שבת, והרבנית כן עשתה, לאחר שנתרפאה בתו של הגביר ר' יוזפא, עשה הגביר סעודת הודאה, ובלב תלמידי החכמים היתה טינא על רבינו שלא אום באותו יום, וסיפרו הדבר לר' יוזפא, ואף הוא תמה מאד על כך, בשעת הסעודה שאל הגביר את רבינו מה היתה כוונתו בזה? כי ידע שרבינו הוא איש גדול. השיב לו רבינו: אילו אמתי גם אני, לא היה הדבר עושה שום רושם למעלה, שכבר הורגלו שם עם התניות והסיוגים שלי. אבל כשעשיתי פתאום ביום חול סעודה גדולה, נעשה רעש

ח ניסן תר"ח

רבי יהושע ב"ר יצחק זי"ע הגה"צ מקראלי

רבינו הגה"צ רבי יהושע פריינד מקראלי זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יצחק אב"ד פאפא הנקרא רבי איצק זי"ע בן הגה"ק ר' אליעזר זי"ע בן אשר אנשיל ווינער אס"ד מישקאלץ זי"ע בן אברהם הנקרא ר' אברהם פאסלבערג דיין ונו"ש מפאסילבערג זי"ע בן הגה"ק ר' זלמן קדוש הי"ד פאסילבערג בן הגה"ק ר' אשר אנשיל ווינער ראב"ד דמו"ש בפראג זי"ע

עסטרייכער זי"ע, בימים ההם היה המנהג שכל רב בישראל הוארך ליקח הורמנא ממרן החתם סופר. מרן החתם סופר הו"ל גדר גדול היה שלא נתן הורמנא רק למי שהוא בקי בכל ד' חלקי שו"ע בעל פה. וכשנכנס הגה"ק ר' יונתן בנימין שאלו החתם סופר: אם הוא יוכל להגיד בעל פה כל ד' חלקי שו"ע? ענו הר"ר יונתן בנימין: שהוא בקי בכל הלכה והלכה איפא הוא נמלא בשו"ע, ואם ישאלו לו חיזה הלכה אזי יעיין חיפך באותו מקום ויפסוק כדת תורה. אמר החת"ס סופר: אם כן עדיין אתם לריכין ללמוד! ענה רבינו: אני איני נארך עוד ללמד את ההלכות. אמר החתם סופר: אם כן אתן לכם את ההורמנא ולא לגיטתכם, לשמע אזניו קם רבינו וילא לחוץ אחדו של החתם סופר. באותו יום הלך בתו של החתם סופר בשוק, ופגע באנשי חיל ואחס מהם קרע את הצעיף מעל ראשה, ואמר החתם סופר: לבקש את רבינו שימחול לו, ביקשו ולא מצאו בכל העיר. וגם לרבינו נקרע לו מלבושו באותה היום, והבין שזה אירע לו גם כן מהקפדות החתם סופר זי"ע. (הללו עבדי ה')

רבינו היה איש ישר ובחורת ה' היה חפלו שהיה גדול מפורסם בתורה וביראה ולמד יומם וגם לילות. מאם הרבנית והיה סוחר גדול ובעל דקה.

פעם לפלל רבינו בדבר הלכה עם הגה"ק ר' משה סופר אב"ד פרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע, ובאמצע הפלפול זעק רבינו: האדק אחי! והחת"ס סופר זעק לעומתו: שהדק אתו. וכשחזר החתם סופר לביתו עבר עוד הפעם על כל הסגויות ונתברר לו שהתדק עם רבינו. נענה החתם סופר על רבינו: ער לערענט וואויל אבער לעדרישט! אשומד בטוב אבל מפלפל בדיחא לאורייתא, ואריד לפלפל בנחת! (הללו עבדי ה')

פעם בליל הסדר אמר הרה"ק מרן רבינו יואל מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע משמו של רבינו בזה הלשון: א בעל הבית פון קראלי וכלומר לא רב או אדמו"ר! היה אומר: שכל מי שאינו זוכה לגליהו אליהו שני פעמים בשנה, פעם אחת בליל הסדר, ופעם בליל יום הכיפורים, אינו יהודי כראוי. (פרדס האדמ"ק)

רבינו לא היה מן החסידים והיה אשכנזי עם כל זה כשהתפלל לעצמו לא לפני העמוד התפלל בסידור עבודה ונורה דרך טובה ספרד. (הללו עבדי ה')

פעם זממו כמה מהמתנגדים מעיר קראלי להכריז חרם נגד תלמידי הבעש"ט זי"ע, והלכו לאסוף חתימות מגדולי הדור, ובאו גם לרבינו שיסכים וילךף חתימתו על החרם, והשיב להם: כי באמת אינני מכיר את החסידים ואינני רואה להכריז, אמנם אם כולם הם כאותו אחד שהוא מכיר ה"ה המגיד מקאזניץ זי"ע לא שייך להכריז חרם עליהם. כאשר שאלוהו פשר דבריו ומה ראה אל המגיד מקאזניץ? סיפר שפעם נדמו לו להיות דעיר קאזניץ, וקראו לו ליכנס אל המגיד להטקף למנין, והוא לא הכיר את המגיד מעודו, וכאשר נכנס ראה איש אחד שוכב במטה כחוש ודל בשר ומראה פניו חיוור כסיד וכ"ו, וחשב בדעתו שמו הסתם קראו לו לליוף למנין אלל חולה שכיב מרע בעת יליאת נשמה וכידוע שהמגיד מקאזניץ היה מטבעו חלוש עד למאוד, והיה כחוש ודל בשר ועורו לפד על עצמותיו(הויט און ביין) עד שעלם חיותו היה ממש לפלא, ומסיבת חולשתו שכב רוב היום במטה אך כאשר התאספו מנין אנשים השתומם לראות איך שהמגיד קפץ ממטתו כאחד האדם ועמד להתפלל במסירות נפש ובהתלהבות כלפיד אש, ולפי שראה מחזה נפלאה זו כמו עיניו לא שייך לו להסכים על הכרזת חרם על אנשים כאלה. (י"ג אורות)

כשהגשו לפרקו נשא לבתו של הגה"ק ר' משה אריה עסטרייכער אב"ד קראלי זי"ע ובזוג שני בת הגה"ק ר' רפאל בטלהיים זי"ע

כשנסתלק חמוי בעש"ק י"ד אלר בשנת תק"פ, נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יונתן בנימין זי"ע שהיה אז אברך בגיל עשרים שנה ואנשי הקהילה סירבו לקבלו בשל גילו הצעיר, ורצו שרבינו יהיה לממלא מקום חתנו, אך רבינו סירב בכל תוקף.

רבינו הלך אל החתם סופר זי"ע ליקח הורמנא לגיטתו הגה"ק ר' יונתן בנימין

נסתלק לגנזי מרומים בזקנה ובשיבה טובה פ"א שנה בח' ניסן בשנת תר"ח ומנחתו

כבוד צעיר קראלי רומניה.

נשאר אחריו בנו הרה"ח ר' משה אריה פריינד ז"ל ראש הקהל לעיר סיגוט ור' טובי' גדלי' ועוד בנים ובנות. כן יואלי חלצו מפורסמים כחסידים גדולים ואנשי מעשה ומהם הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד אב"ד נאסויד זי"ע זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

צורתו של יעקב אבינו ע"ה וכשיבנה המקדש במהרה בימינו יחזיר הקב"ה צורתו של יעקב אבינו ע"ה שתהי חקוקה בכסא כבודו ית' וזה הוא דברי הכתוב, אבי אדום ראשי תיבות: אם בא יבא אדוננו דוד ומלך משיח וישב יעקב בארץ מגורי אביו, היינו שתחזור צורת יעקב לכסא כבודו יתברך. (מקוה ישראל ה')

מתורתו של רבינו לשלב סוף פרשת וישלח עם תחלת וישב, עפ"י דברי המדרש על פסוק איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו ביום אפו (איכה ב' א') שאמרו רז"ל [אמר רבי יהושע בר' נחמן: משל לבני מדינה שעשו עטרה למלך, הקניטוהו וסבלו, הקניטוהו וסבלו, אחר כך אמר להם המלך: כולם אתם מקניטין אותי? אלא בעבור עטרה שעטרתם אלי, הא לכו טרונ באפיקון. כך אמר הקב"ה לישראל: כלום אתם מקניטין אותי? אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכו טרונ באפיקון (מדרש איכה)] שבשעת חורבן השליך הקב"ה לארץ

רבינו הרה"ק רבי מרדכי ראש שושלת נעשכיז בעל רשפי אש ז"ע הנקרא דער אלטער רבי פון נעשכיז, נולד בעיר נעשכיז בשנת תק"ח לאביו הרה"ק רבי דוב בער מטולטשין סופר וועד ארבע ארצות ז"ע מצאצאי הגה"ק רבי נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות ז"ע ומהגה"ק רבי ישעיה מקראקא ז"ע ומהגה"ק השר רבי דון יצחק אברבנאל ממגורשי ספרד ז"ע בן השר הגה"ק רבי יהודה ז"ע ולמעלה בקודש מגדולי חכמי ישראל נצר למשפחת מלכות בית דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה ולאמו הרבנית הצדקות מרת גיטל ע"ה

רבינו עסק בצעירותו במסחר, וסיפר בנו הרה"ק ר' יצחק מזעשכיז ז"ע: שאביו היה מקבץ מכל נסיעה של משא ומתן דבר מועט, עד שקיבץ לו על אחרונ של מלואה. פ"א נאספו לו קשה רובל כסף על זה, ונסע לקנות לו אחרונ בעיר בראד, ופגע בשאוב מים אחד שהיה מוזיל מים עם סוס ומת לו הסוס, והיה בזכה ומתאנח על זה, שאל לו רבינו: מה אתה בזכה? סיפר לו האיש המאורע, עמד רבינו ונתן לו הקשה רובל כסף, וקנה לו סוס אחר בעדס, ואמר: וכי מה הוא החילוק, אחרונ הוא מלאת ה' וזהו גם כן מלאת ה'! וי"א שאמר בדרך הלצה: כל העולם מצרכים על האחרונ ואני מצדך על הסוס ולבסוף זכה אז והביאו לו לביתו אחרונ יפה ומהדר עד מאוד.

נסתלק לגנזי מרומים בגיל נ"ב שנים ביום ה' פרשת לו ח' ניסן בשנת תק"ס ומונ"כ בעשכ"ז.

אמר רבינו: שיש לאדם להתפלל לפני התיבה תפלת ערבית שאחר היארצייט, כי תפלת ערבית שאחר יום ההילולא, הוא יותר תיקון לנשמה, מהתפלות שבעלם יום ההילולא. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' יוסף קלענלבויוגן מרובשוב ואוסטילא ז"ע (החתנה המפורסם מאוסטילא היתה בנו ז"ל) הרה"ק ר' יעקב אריה מקובל ומקאוולא ז"ע ובנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יצחק בעל תולדות יצחק הנקרא ר' איציק'ל מנעשכיז ז"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה איש חלקים קדוש, גדול בתורת הגלה והנסתר והתפרסם כבעל רוח הקודש ואלפי ישראל הלכו לאורו ועמד תלמידים אדירי התורה בעלי תרסים ומהם הרה"ק ר' אורי מסטרליסק ז"ע הרה"ק ר' אורי פייזיל מקריסנפאלי בעל אור החכמה ז"ע הרה"ק ר' ראובן הלוי אב"ד דזארנאוולא בעל דודאים בשרה ז"ע הרה"ק ר' מאיר הלוי מאפטא בעל אור לשמים ז"ע הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין בעל בית אהרן ז"ע הרה"ק ר' נתן נטע מחעלעס בעל נטע שעשועים ז"ע הרה"ק ר' משה דוד לידא אב"ד ווייסליטין בעל מגדל דוד ז"ע הרה"ק ר' איתמר מקאנסקאאוולא בעל משמרת איתמר ז"ע והגה"ח ר' שמואל משינאווא בעל רמתים אופים ז"ע.

רבינו היה ממעט באמירת דברי תורה להבאים אליו. פעם אחת הפציר בו בנו הרה"ק ר' יעקב אריה מקאוולא ז"ע על אמירת תורה, אמר לו רבינו: וכי רבותא לומר תורה, אבל האמת שצריך להתקשר בשר התורה באופן שיספנו ממנו דברי תורה לפי המדבר. ותורה כזו נכנסת בלב השומעים לכל אחד ואחד לפי ענינו.

דרכו של רבינו להחמיר מאוד בעניני פסח, ובנו הרה"ק מקאוולא ז"ע ראה פעם אחת להקל בשאלה אחת מעניני פסח, ואמר: מהיכי תיתי לן להחמיר חומרא על חומרא כולי האי? והשיבו רבינו בזה הלשון: בני, וכי רואה אתה להתחכם יותר מן הקדמונים שלנו? שהם החמירו בפסח, הגה וודאי יש להחמיר. (תולדות יצחק)

רבינו היה מתלמידי של המגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלצטשוב ז"ע ויחד עם רבו ביקר אצל המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש ז"ע

כידעו היה רבינו בעל מופת גדול, ופעם אחת אמר: ווען איך וואלט האבן דעם רעב'עס ר' מעכילי זלצטשובער'ס טיש. מיט דעם רבינ'ס צעכער וואלט איך מחיה מתים געווען! לימים שהה רבינו בבית רבו מזלצטשוב ושהה גם קאווע בכוס של המגיד על שלחנו, אמרה לו הרבנית של המגיד: הרי אמרתם שאם יהיה לכם הכוס והשלחן וכ"ו, ועשיתו יסנה בעיר כלה אומללה הגוטה למוות! גרר רבינו קאת מעץ השלחן ושם לתוך הכוס הקאווע ואווה שיתנו מזה לשותת להכלה המסוכנות, וכן הוא ונתרפא.

וכמו כן מספרים על רבינו שפעם בא אללו רבינו הרמב"ם ז"ע בחלוס, ושאל אותו: מדוע איננו לומד בספרו היד החזקה? והשיבו כי הוא מוטרד מאל מאנשים שצאים בצקשותיהם, על כן הוא לא יכול לפנות וללמוד בספרו. אמר לו הרמב"ם: שעל כל פנים יהיה מונח ספרו על שלחנו תמיד, ואם יקיים דברו הוא מצטיח לו שצכל פעם כשיבוא איזה חולה בצקשה לפניו, ויהיה נכרך לאיזה רפואה כשיפתח את ספרו ויבין בו יתגלה אליו, ויודיע לו רפואה עבור החולה, וכך היה, שתמיד היה מונח ספר הרמב"ם על שלחנו ולא זז מאתו.

מדברי רבינו ז"ע: סגולה לבטל דינים: על הפסוק (תהלים כ"ג) מְזִמֹר לְדָוִד ה' רֵעִי לֹא אֶחָסֵר: מביא הרה"ק ר' יצחק מנעשכיז ז"ע: אמר מר אבי הרה"צ הק' הגאון מוה"ר מרדכי [מנעשכיז] זצוקלה"ה ז"ע ועכ"י: שביקש דוד המלך ע"ה שלא יחסר ממנו לדעת תמיד שה' רועי ומשגיח עלי תמיד. (תולדות יצחק)

השתדלות לפרנסה: כתב על זה הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז ז"ע: על ידי עסק התורה והתפילה בפה, הוי השתדלות לפרנסה, ומיקרי בשם מעשה, כמו שאמרו חז"ל (בבא מציעא צ') עקימת פיו הוי מעשה, ומי שנפשו חשקה בתורה עוסק במעשה זה של תורה ותפלה, ועל ידי זה הקב"ה ממציא טרף לו ולבני ביתו, כי עסק התורה ממשיך כל השפעות. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

אמר לגדול אחד בלשון מוסר: אתה ישן והוא ער לך!

לא תבָּעְרוּ אֶשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם יְמֵים הַשְּׁבֹת. (פרשת ויקהל ל"ה ג') רצה לומר לא תגרמו חס ושולם שיחא ביעור אש דהיינו שרפות חס ושולם על ידי היום השבת. שעונש השרפה רחמנא ליצילן באה על חילול השבת חס ושולם. (רשפי אש)

מה יתרון לאדם: (קהלת א' ג') וואס נאך וויל א מענטש פונעם באשפעער. בְּכָל עֵמֶל: פאר זיין גאנצער הארעוואניע, תחת השמש: אנשטאט דעם, אז דער באשפעער לאזט אים לייכטן די זון, אזי עס נאך א קליינע זאך.

בכל עת שבני ישראל מתאספים יחד לדבר דברי תורה, צריכין לדבר גם מעניני יראת ה', וזה הפירוש הכתוב (מלאכי כ' ט"ז) אֲזַ נְדַבְּרוּ יְרֵאָה ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע: כלומר כאשר מדברים איש אל רעהו, צריכין לדבר גם מיראת ה', ואז ויקשב ה' וישמע. (עבודת עבודה-פתגמי קודש)

ט ניסן תרכ"ב [א]

רבי נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בעל דברי רנ"ף אב"ד ה' מאד

רבינו הגה"ק רבי נתן פייטל רייניץ אב"ד ה' מאד בעל דברי רנ"ף זי"ע נולד בוויסקירכען לאביו הגה"ק ר' אברהם הנקרא ר' אברהם מורינו בעיר רייניץ זי"ע בן הגה"ק ר' אליהו זי"ע ולאמו מרת דבערלע דבורה ע"ה

בהקפה וילו החנוני אליו כי אינו מקיף לו ולא אצה ליתן לו, והיה צלילה כאשר שב ללמוד וההרגל אשר נעשה אליו טבע אצלו ויישט תמיד את ידו בחיצת הטובאק והוסיטה אל אפו והיא ריקנית, וכן היה הרבה פעמים כי מחמת עיונו בתלמודו לא הרגיש כי אך חסר טובאהו, וצלילה כאשר ישן על כסאו והנה אציו עומד לפניו ויגער בו אציו ויאמר מה לך בני כי אתה מבטל הלימוד בעבור ריח הטובאק כי פושטת כל כך ידך הריקנית אל אפך? ויחל להתנצל לפניו ויקח, וילך בבית אנה ואנה לחפש את אציו כי נדמה לו שבאו נראה אליו בהקיצ, ומאז והלאה הרחיק ממנו גודל בעניות אשר היה בביתו, ואך טוב וחסד שורר אהו. (תולדות גאוני הגר)

בה' מאדע לא מש מתוך אהלו של תורה, והרבה פעל לטובת הכלל ותיקן תקנות הרבה וחזק את דבק העיר בפרט בצדקה רבי מאיר בעל הגם עשה ומעשה בכל המקומות האלו. והחזיק ושיבה רמה ולמד עם תלמידים הגונים, ואחד מתלמידיו היה הגה"ק ר' אליעזר דייטש אב"ד באניהאד בעל טובאות השדה זי"ע

היה תלמיד מהגה"ק רבי יהושע אב"ד פרוסניץ זי"ע ותלמיד מהגה"ק רבי ברוך תלומים פרענקל בעל ברוך טעם מלייפניק זי"ע, וכמו כן היה תלמיד מהגה"ק רבי משה סופר בעל חתם סופר מפרעשבורג זי"ע.

גדולי דורו כרחו אהו ברית אהבה ובפרט רבו הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע עד כי פעם אחת בהיות רבינו צלל קדשו ודיבר עמו בדברי תורה אמר לו בבקשה מכס דברו נא דברי תורה עם בני ר' שמואל בנימין. ומה גדולה אהבתו עם הרה"ק רבי הערש"לע מליסקא זי"ע כי היה להם זמן מיוחד מידי חודש בחדשו שבאו להתראות פנים אל פנים.

וסיפר שאכל רבו הגה"ק בעל ברוך טעם זי"ע למד תורה הרבה עד כי נתעלה להיות בן משך בית של רבו זי"ע, ולמד עמו ביחד כמה שעות בכל יום וחיבה יתירה נודעת לו ממנו.

פעם אחת כאשר שב רבינו מבית רבו לבית אציו התודע עם מלמד אחד אשר היה דר בחצר אחד עם אציו, והמלמד היה מתלמידי הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע והנה בדברו איש על רעהו בדברי תורה מרבותיהם ופלפלו כל אחד על דברי זולתו עד כי נתהוה ריב ביניהם על אודות רבותיהם זה אומר רבי הוא חד דברא בפלפול, וזה אומר לא כי רבי הוא חד דברא בפלפול, והנה נזרק דבר מה שלא במכוון פני רבינו על הגאון בעל נודע ביהודה זי"ע, וכאשר גמרו הפלפולים ויהי אך ילא ילא מפתח בית המלמד באישון הלילה וילך בחצר אנה ואנה וילאה למלא הפתח מבית אציו ויפן כה וכה ולא

רבינו הרב הגדול המפורסם בעולם, היה גאון אמתי פאר הדור חסיד ועניו, בתחילה היה אב"ד טעטה, ואחר כך בעיר גיסונג, ובחר כן בדיאנדיאש ולבסוף אב"ד ה' מאד וגליל סערנטש שעל שמה הוא נקרא עד היום הזה, למד בשקידה נפלאה וחיבר ספר דברי רנ"ף.

וסיפר בהיותו אב"ד בעיר גיסונג נקרא רבינו לעיר בעלגראד אשר על גבול ארץ ישמעאל, וכאשר היה שם שמע לא רחוק משם יש הר גבוה אשר העולה ראש ההר הזה רואה ארץ ישראל, ולאשר כי היה מחווצי ארץ הקודש הלך רגלי אל ראש קוק גבוה ההוא וכאשר בא אל ראש ההר ממש עיף ויגע ולא ראה מאומה כי מרחק רב הוא, רק שהיודע יוכל לשער מקום ארץ הקודש איה, והכה התמרמר מאוד כי בכל כחו הלך כל המרחק וספוע ההר הוא ועתה לא יראה מאומה, וישב לו מנגד וישא קולו ויבך וישכב וירדם והנה הרואה את כל הארץ לגבולותיה סביב ואת כל המקומות הקדושים אשר בקרבה ויקץ והנה חלוס וישמח מאוד על החזון אשר חזה וילך לדרכו, ואת בעלגראד לא אה למושב לו. (תולדות גאוני הגר)

כאשר שכן בעיר דיאנדיאש אירע כי עריצי העיר בקשו לקבל בעל תפילה על ימים נוראים מלמד לאומי אחד אשר רוחו לא נוחה ממנו כי לא הלך בדרכי ה', והרעיש רבינו מאוד על זה, אמנם לא הטו אוזן קשבת לדבריו והתפלל האיש ההוא, אמנם רבינו מן השמים סבבו כי קראוהו בישוב אחד מגלילות על ברית מילה כי רבינו היה מוהל אומן נפלא והברית מילה חל בראש השנה ועזב את העיר על ימי הגוראים אלו, ועל יום הכיפורים נתהווה איזה סבה אחרת שלא היה שם בבית הכנסת בעת תפלת המתפלל ההוא, ויהי לתקופות הימים והנה קבל ראש הקהלה שוב את האיש ההוא למתפלל, וילו רבינו כי כל יעשה הדבר, ואחרי בקשות רבות לא שמע לדבריו ויתן ציוו אחר ציוו ולא הטו אוזן. ויהי היום פעם אחת כאשר סר הראש הקהל לביתו אשר נסע לרגלי מסחרו וטרם בואו העירה נשתגעו הסוסים עד כי זרקוהו מעל גגלתו ונתרסקו איבריו והובל לביתו, ושלא לפיים את רבינו ויאמר לא כי בזה אינינו מוחל ואולי צבא יעשה לו איזה טובה ובזמן קר מות הראש הקהל ותהום כל העיר וחרדה גדולה נפלה עליהם מאימת רבם. (תולדות גאוני הגר)

כי בא עירני הלחץ זו הדחק גם כן שורר בביתו, ואין כסף ללדון זה בניו ובני ביתו כל פעם היה עטופים ברעב ובקשו אוכל למו בהקפה בחניות עד שהגיעו ימי חנוכה, וכי מלא ומקדם היה המנהג אשר הרב סבב בני הגליל והם צימין לקדם תמכוהו והיה לו מזה קצת משען לחם פעם אחת שלח לחנות אחד לקנות אצק הטובאק בעד שלש ל"ל

מנהגו היה לטבול שתי פעמים במעת לעת קודם תפילת שחרית וקודם תיקון חצות, ולפעמים גם קודם לימוד השיעור וקודם תפילת מנחה. פעם אחת אמר הלואי ואזכה שאוכל להשליך עצמי לאש כמו שאני משליח עצמי למים קרים.

וסיפר שפעם אחת שאלוהו מדוע הוא מרבה כל כך ללכת למקוה ואפילו בימות החורף בקור גדול, הלא הוא כבר איש זקן וחולה? והשיב רבינו: בפרשת וישב כתוב: פי בן זקנים הוא לו (ל"ז ג') אומר הבעל הטורים: זקנים. נוסריקון זרעים קדשים נשים ישועות (נוזיקין) מועד: והכתוב רוצה לרמז שכל

סגולה

רבינו אמר: מי שיטבול לעילוי נשמתו הגה"ק ר' נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בערב שבת ימליץ בעדו. (זמירות לשבת קודש דברי אבהן קדישין)

ממנהגו רבינו

ט ניסן תרכ"ב [ב]

רבי נתן פייטל ב"ר אברהם זי"ע בעל דברי רנ"ף אב"ד ה' מאד

רבינו הגה"ק רבי נתן פייטל רייניץ אב"ד ה' מאד בעל דברי רנ"ף זי"ע נולד בוויסקירכען לאביו הגה"ק ר' אברהם הנקרא ר' אברהם מוריניו בעיר רייניץ זי"ע בן הגה"ק ר' אליהו זי"ע ולאמו מרת דבערלע דבורה ע"ה

בחורף שנת תרכ"ב כתב רבינו לוואתו הקדושה המחזיק כמה דפיס, ובו פוקד לבניו ובני בניו ללמד עבורו ביום היארצייט משניות מסכת שבת. כי שבת הוא מעין עולם הבא.

וכמו כן פקד רבינו שינחורו בבית החיים הישן בין הנפלים הנקברים שמה, ושלח יבנו אוהל על קברו.

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ידע הדרך בשגם לא רחוק היה, והגה פתאום ילא אציו לקראתו כי הוא הרגיש בדבר ויקראוהו הביתה ורמז לו כי כבר קיבל עונשו בזה. (תולדות גאוני הגר)

כשהגעו לפקדו נשא להרבנית הצדיקה מרת רייזל ע"ה בתו של הגביר האדיר מו"ה יצחק דוב ז"ל הגדוע צפי כל אשר ביתו היה פותח לרוחה ופזר מהונו הרבה לטובות כלל ישראל, ושלשה פעמים היה לו אוידיענגז אכל המלכות עבור כללית ישראל. (תולדות גאוני הגר)

נחלק לגני מרומים ט' ניסן בשנת תרכ"ב צעיר מאדע ושם מנוחתו כבוד.

וסיפר שהרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע פתח ספדנא אמר: כי כלילה חלם כי הודיעהו שישכים להספיד אחד מל"ו לדיקים שנאסף בואתו לילה, ובהקילו והגה צא עגלה ממאד שיצא להספיד את הרב מרא דאתרא שנפטר לעולמו.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הגה"ק רבי יהושע ברוך אב"ד טשעטשאויץ בעל ספר המכתבים זי"ע הגה"ק ר' משה אב"ד בית הכנסת תהלים שוהל ליד הכותל המערבי זי"ע, הגה"ק ר' יוסף שלמה אב"ד קהל ספרדים מישקאלץ זי"ע והגה"ק ר' אברהם יעקב אב"ד באלקאן קאפוש זי"ע הגה"ק ר' קלמן אב"ד בק"ק לעלם זי"ע.

כאשר נשא בנו הגה"ק רבי יהושע ברוך זי"ע להרבנית הצדיקה מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' אשר אנשיל הלוי יונגרייז בעל מנוחת אשר מ'טשענגער וסיפר הגה"ק רבי יהושע ברוך: בחתונה שלי היתה בחודש טבת בקור ובשגל, כשעמדי ללכת לחופה, לא מלאו את אבי הגה"ק ר' נתן פייטל זי"ע והיו מחפשים אותו הכל בישוב, עד שמלאו

אותו במקוה, כשהחזירו אותו למסיבת

החתן היה מלא קרה, עמד על רגליו חותני

בעל מנוחת אשר זי"ע והטיח כלפיו דברי

מסור, והוכיח אותו בדברים קשים ואמר:

האם כך מתנהג יהודי שומר תורה ומצוות,

אשר מסכן את בריאותו על ידי טבילה

במים קרים? כן הוא מקיים מה שכתב

במורה: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם! על

זה ענה לו אבי מחותנו: האם יהודי

שכמותך שישב בתענית משבת לשבת, כן

הוא מקיים את המורה: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם? והסיף על זה הגה"ק רבי

יהושע ברוך בדבר דליחה: הגה במעמד זה נודע לי שישן עוד שתי עצירות בעולם

והיינו ללכת למקוה ולהתענות, לכן מאז אני נזהר לא לעבור על העצירות

הללו. (עולמו של אבא)

פעם בחג הסוכות עמד רבינו בפתח הסוכה ואמר הלא ביום הכפורים אמרתי: משול פְּחָרְס הַנְּשֻׁבֵּר, אם כן פוסל את הסוכה כי אסור להכניס בה כלי חרס? אבל היות וחז"ל אמרו: כלי חרס אין להם תקנה אלא שביורה לכן צריך אני קודם לשבור את לבי, ולב נשָׁבֵר וְיִדְבָּק אֱלֹקִים לֹא תִבְּרָה (תהלים ק"ד) (עולמו של אבא)

חז"ל אמרו: רבי אֶלְעָזָר בֶּן שִׁמְעוֹן אָמַר: יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידֵךְ חָבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלֶךְ. (מסכת אבות ד' ז"ב) רצונם על דרך מאמרם זכרונם לברכה: וְאֵין כְּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה, (מסכת אבות ו' ג') שְׁנֵאמַר "כְּבוֹד חֻקִּים יִנְחָלוּ וְחֻקִּים יִנְחָלוּ טוֹב (משלי כ"ח י') התלמיד כמו בן ניתח מרבו כמו הבן מאב מגופו כן התלמיד בנפשו מרבו על כן אמרו חז"ל: כולם מקנאים חוץ מאב לבנו ורב בתלמידו כי הם חשובים כגופו ופני משה כפני חמה ופני יהושע כלבנה שהלבנה היא חומר עכור ומקבלת אורה מן החמה לפיכך אין שייך קנאה אם אחד אמר שנהנה יותר מאור הלבנה מאור החמה באשר שהאור הלבנה גם כן מאור החמה הוא בא, אשר על כן גם כן אם יחדש התלמיד חידושי תורה מדעתו זכותו יחשב גם כן לרבו וכאלו הוא מחדש אשר על כן אמרו חז"ל: בא לפניו רבי יעקב בר אידי ואמר לפני רבי יוחנן: "כתוב בתורה כאשר צוה ה' את משה כן עשה יהושע בן נון. וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, אמר כך אמר משה? אלא יושב ודורש, והכל יודעים שהתורה של משה היא. אף אתה רבי אליעזר יושב ודורש, והכל יודעים שהתורה שלך היא! (מסכת יבמות) הגם שחידוש יהושע מדעתו אפילו הכי נקרא על משה כמו כן ר"א תלמידך שפתותיך יהיה דובבות בקבר אף גם שיחדש מדעתו כי התורה שלך הוא. (דברי רנ"ף)

זה לימודו יעקב אבינו ע"ה ליוסף הצדיק, וקשה מאי טעמא לא אומר נמי טהרות? ויש לומר כי טהרות אי אפשר ללמוד מין האב ומין הרבי, אלא האדם בעצמו צריך לבוא למדרגות טהרה, ואם הוא חלש בזה, עוזרים לו מן השמים, כפי שאמרי חז"ל: הבא לטהר מסייעין אותו. (מסכת שבת ק"ד) (עולמו של אבא)

פזר נתן לאביונים בסתר שלא ידע המקבל ממי קבלו.

בימי פסח היה נזהר מאוד ולא אכל שום תבשיל רק מה שנתבשל קודם פסח בגליו המיוחדים לו לזה. פעם אחת כאשר חממו קדירתו בפסח נשברה לרסיסים ויבוקש הדבר וימצא כי הגיסו התבשיל בכף אחת שלא בכליו המיוחדים לו, ומן השמים עכבוהו שלא אכל ממאכל זה.

לא שתה משקה המשכר מימיו זולת במקום מצוה טעם מעט.

ארבעים שנה קודם פטירתו לא אכל בשר בהמה, ולא ישן במטה רק בכסאו אשר ישב עליו היה מוטה על צדו וישן.

מתורתו של רבינו

ט ניסן תקפ"ה

רבי יעקב צבי יאלעס ב"ר נפתלי זי"ע בעל מלא הרועים אב"ד דינוב

רבינו הרה"ק רבי יעקב צבי יאלעס בעל מלא הרועים אב"ד דינוב הנקרא יעקלי פרעמישער זי"ע נולד בשנת תקל"ח בערך לאביו הרה"ק ר' נפתלי זי"ע

יאמר, וזה רמוז באמרו את לא תעשה שבתורה היינו שאינו עושה בתורתו שאמר מאומה עכ"ז יאמר במקום כבוד הבריות. (עשר לחלוחות)

רבינו היה תלמידים הרבה ומהם תלמידו החביב הרה"ק רבי ישראל דוב צער גילערנטער אב"ד סטאפוטשעט יאשיניאל בעל רביד הזהב זי"ע

חיבר ספרים יקרים ומפורסמים: ספר מלא הרועים ג' חלקים על סוגיות הש"ס וכללי הש"ס. גם כתב רבינו בהקדמה לספרו שיש לו כ"ז ספרים כתובים בחכמה חלקית וחכמת הטבע ומכל מקצועות התורה. וגם חזר שאר ספרים הקדושים, ה"ה: חינוך בית יהודה, ספר קהלת יעקב: ששם הקהיל רבינו כל דבר גדול וקטן משמות ודרכי הכותבים של כתבי האר"ז ל וזהו הקדוש. וספר פרשת דרכים זוטא, ועוד שאר ספרים יקרים.

נכתב לגנזי מרומים ביום ט' ניסן בשנת תקפ"ה ומונחתו כבוד צעיר רישא

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהודה ליבוש זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

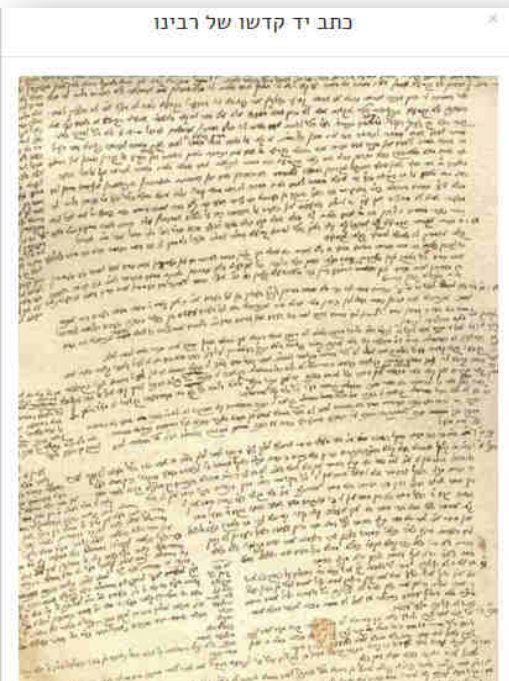
רבינו היה איש האלקים גאון חריף ואדיר מקובל נורא בקי בכל חדרי תורה והיה גדול בנסתר כנגלה והרביץ תורה בישראל והיה שוקד על התורה ועל העבודה יום ובלילה ממש לא פסק פומיה מגירסא כרגע, כמו שהעיד עליו הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר ראש שושלת דינוב זי"ע.

הגה"ק ר' יעקב משולם אורנשטיין אב"ד לבוב בעל ישועת יעקב זי"ע כתב על רבינו בהסכמת לספר מלא הרועים: שהוא החריף ובקי המפורסם בתורתו וזיראתו הקודמת לחכמתו ידו בכל נגלות ונסתרות מופלג בחכמה לו עשר ידות שושן עדות.

הגה"ק ר' יוסף שאול נאטנזאן בעל שאול ומשיב אב"ד לבוב זי"ע אמר על רבינו איש טהור וקדוש קדוש השם מכבוד הרב הגאון המובהק בנגלה והנסתר.

והגה"ק ר' מרדכי זאב וואלף אורנשטיין זי"ע קרא רבינו: רבן של ישראל וחסיד המפורסם.

והרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם זי"ע קרא רבינו הגאון הקדוש הקים עדות ביעקב כי ידיו רב לו בנגלה ובנסתר וניכר מתוך מעשיו בחזקתו הנפלאים שם הראה עולם גדולתו וידו החזקה בנגלה.

רבינו היה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' יעקב יצחק ארוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע והסתופף בכל המגיד הרה"ק ר' ישראל מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע ובכל הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע ובכל הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קודש זי"ע.

וסיפר שפעם אחת היה רבינו אצל הרה"ק מרופשיץ זי"ע וכבדו שיאמר דברי תורה בסעודה ולא ראה רבינו מפני כבודו של הרה"ק מרופשיץ עד שהפליז בו מאד אמר אח"כ: מלינו הגמרא (נסכת ברכות י"ט) גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה, כי העיקר באמירת התורה שיהיה אומר ועושה היינו שבאמרתו יעשה תיקונים בעולמות עליונים משא"כ אמירה בלי עשה אינו חשיבות כ"כ, אבל גדול כבוד הבריות כאשר מוכרח לומר ד"ת, דוחה שאף שאין עושה כלום באמירתו ג"כ

מתורתו של רבינו זי"ע
פרשת מצורע: ובא אשר לו הבית: הענין שאנו רואים כמה בני אדם שעוברים בימים ובמקום סכנה עבור פרנסתם ולו חכמו ישילו זאת שהכל כפי אשר נקצב עליו מן השמים אז היה יושב בבטח בביתו והש"ת היה מזמין לו בביתו וכמבואר בחו"ה בשער הבטחון מפרוש א'. וזה ובא אשר לו שהיה בא לו אשר נקצב לו מהש"ת הבית ר"ל בביתו, ולא היה צריך להטריח עליו. וגם ירומז אשר לו הבית הש"ת שכל העולם ומלואו שלו והוא הבעה"ב יבא ב"ב והיה ה' למלך על כל הארץ. (אמת ליעקב)

סגולה די תפילות זאל אנגענומען ווערען
ועינת ואמרת לפני ה' אלקיך, (כי תבוא) וענית, נאר ווען א איד איז בענוה, ער האלט זיך קליין, ואמרת לפני ה' אלקיך, קען ער רעדן און מתפלל זיין פאר הש"ת, און זיינע תפילות ווערען מקויים. (אמת ליעקב)

ט ניסן שצ"ז

רבי יוסף יוזפא האן נויירלינגען בעל יוסף אומץ

רבינו הגה"ק רבי יוסף יוזפא האן נויירלינגען בעל יוסף אומץ ראב"ד פראנקפורט דמיין זי"ע נולד בפראנקפורט דמיין בערך בשנת ש"ל לאביו הגה"ק ר' פנחס זעליגמאן בעל יראת ה' זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק אייזק נויירלינגען זי"ע ולאמו בת הגה"ק ר' ישראל ריינטאל זי"ע

בית המדרש בפראנקפורט

ספר יוסף אומץ

אשר יצא לאור בירושלים תשס"ו על ידי מוסד הרבנות הראשית לישראל. המחבר: רבי יוסף יוזפא האן נויירלינגען זי"ע. המערכת: רבי יצחק אייזק נויירלינגען זי"ע. המוציא לאור: מוסד הרבנות הראשית לישראל. תשס"ו. המחיר: 100 ש"ח. מספר עותקים: 1000. ירושלים: מוסד הרבנות הראשית לישראל.

יוזבאבא ורבינו משה אהרן נ"י

הדפוס: בית דפוס 'השקל' ירושלים

נרשם פה קק פ"ד מיין

לשרי ולשרי אלת דת ישראל א"י חס"ע:

בית וברשות הספרייה הארץ

יודאן קעלנר:

רבינו היה גאון וקדוש בקי בכל חלקי התורה, חסיד מפורסם בדורו גאון קמון בימי רבינו השלה"ק זי"ע אשר הוא וכל רבנו וחכמי פראנקפורט העריעו לרבינו כבודו.

היה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה והיה מן העושים והמעשים בכל דבר שבדקדוק, מאלד הפליג בשבח מתן בסתר והמעלה ראשונה בדקדוק היא תמיכת עניים בני טובים המתבטאים לפשוט יד, ויסד חזרת גומל חסד בעד גמילות חסד של אמת למתים ובפרט למתי מורה, והוא היה אחד מהעסקנים התמידים והיותר הרואים בהחברת ההיא.

היה תלמיד מהגה"ק ר' הירץ הלוי אב"ד פראנקפורט זי"ע ותלמיד מהגה"ק ר' עקיבא מפראנקפורט זי"ע.

ובהיותו כבן י"ד או ט"ו שנים השיאו לו אבותיו לאשה בת הגה"ק ר' אברהם צרייטענען פרנס הקהלה זי"ע.

תלמות וזרות רבות עברו על רבינו ובני הקהלה הק' בשביל העליכות אשר שמו האוררים על היהודים יושבי העיר, ובעת אשר רפו כל ידיים ונמוג כל לך וחיל ורעדה אחזה את כולם בראותם את הסכנה הנשקפת להם מהאוררים ואנשי בריתם ומה גם כי פקידי המושל הטו אזנם למלשנים, בעת ההיא דרך רבינו ברבים ודיבר על לב עדתו כי ישמרו מצבתם בה' כי לא יטוש ה' את עמו, חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', ובשעת חירום כזו יסד חזרת ללימוד ברבים למוסר ומדות ואלוהי נספחו מיד שמונה עשרה איש, וישם לחוק כי ביום החמישי לשבוע האחרון בכל חודש וחודש יתאספו החברים לאספה ויזכירו זה את זה בלי משוא פנים ויקבלו מוסר איש מחברו ויטיבו דרכם וישבו מחטא ועון אשר עשו בזדון או בשגגה במשך כל החודש, וגם מחזק להחבריה ההיא העיר את אוזן בני עדתו בעת כרה ליעקב הלזו ליראת חטא ומעשי דקה וחסד לרב.

ביום כ"ו לחודש אלו בשנת שע"ד יצאה גזירת גירוש ע"י הרשע ויונלענץ פעטמילך ימ"ש, אך ביום כ' אדר שע"ו באו רבינו אל המנחה ואל הנחלה בעיר מללדתו פראנקפורט.

חיבר ספר יוסף אומץ דינים ומנהגים לכל ימות השנה, וכמו כן באורים והגהות על כל ד"ח שו"ע ג"ח.

נסתלק לגנזי מרומים ט' לחודש ניסן בשנת שצ"ו ומונ"כ בעיר פראנקפורט, ועל מצבתו חרות החסיד הבר"ר יוזפא האן ז"ל חצב פה קבר, לראש כל גבר, גמרא וסדר, יוסף איש משביר. ובספר הזכרות נשמות נרשם לנחל: הגאון החסיד הישיש אשר שמו נודע בשערים, שהיה אחד מן החסידים הראשונים, לא פסק פומיה מגירסא, לילות כימים, בקי בכל חלקי תורה, אבד חסיד מן הארץ.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עוד קבלתי סגולה למי שנטבע במים ב"מ ולא נודע איה מקומו והיא זאת אם ירדו קערה מעץ על פני מים ויניחוה צפה מאליה עד המקום שתנוח מעצמה אז במקום ההוא שמה יהא הנטבע. ושמעתי שעי"י סגולה זו מצאו בנהר איש אחד שהיה שמו מאיר חתנו של טעבילין ר"ד הסמוך לפיד קאפיה. ואם אמת הדבר הוא סגולה וענין נפלא להתיר אשת הנטבע שלא תצטרך לשבת עגונה. (יוסף אומץ)

מתורתו של רבינו זי"ע

מה טוב ויפה המנהג שעושים דבר מה זכר למשיח, שנופל אחד לתוך הפתח בשעת התחלת "שפוך" כדי להראות לבלי גאולתינו הראשונה אמונתנו החזקה על גאולות אלו, כי אמונת גאולה האחרונה

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

י ניסן תמ"ז

רבי שמואל שמעלקא ב"ר מאיר זי"ע אב"ד אוסטראה

רבינו הגה"ק רבי שמואל שמעלקא אב"ד אוסטראה הנקרא הרש"ש מאוסטראה זי"ע אחי הגאונים הגה"ק ר' אברהם אב"ד באר זי"ע הגה"ק ר' מרדכי אב"ד ברעזאן זי"ע הגה"ק ר' יהושע אהרן זי"ע הגה"ק ר' בונם בלאדמיר זי"ע הפרנס הגדול הגה"ק ר' משה זי"ע וכשמת אחיו כבכור הר"ר אברהם אב"ד באר זי"ע נולד לאביו בן שנקרא על שמו הוא הגה"ק ר' אברהם השני מנכבדי הארץ פוילן זי"ע. כל אלו הז' בניו היו אדירי התורה תוספי ישיבת גדולות ופרנסי הדור, כלום בני הגה"ק ר' מרדכי ז"ק אב"ד ור"מ בלבוב זי"ע. המשפחה נקראת ז"ק שהוא ר"ת ז'רע ק'דש [המשפחה נקראת ז"ק על שם הגה"ק ר' מרדכי אחי אביו של הגה"ק ר' מאיר זי"ע שנהרג על קידוש השם בי' מנחם אב שצ"ו ומשם קבלה המשפחה שם ז"ק] ולאמם בת הגה"ק ר' חיים אב"ד ור"ם קרעמניץ זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל זי"ע בן הגה"ק ר' העלמאן זי"ע אחי אבי הגה"ק ר' יהודה ליווא ב"ר בצלאל בעל מהר"ל מפראג זי"ע

והאחד המיוחד שזין האחים הגדולים הללו הי' רבינו שמאיר לארץ ולדרכים עליה בתורתו ולדקתו ופרישתו.

שטח בית החיים בעיר אוסטראה של

רבינו

היו לו הרבה תלמידים ששחו בלמו את דברו והוראותיו נתקבלו בכל מקום.

היה אב"ד בעיר אוסטראה והעלה ברוחו הגדול להבנת שלהבת התורה בעירו ובנה מכספו את הקלויז הגדולה שהיתה בית וועד לחכמים מאז ומקדם ושם היתה הישיבה הגדולה והחשובה של רבינו הגה"ק רבי דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הט"ז זי"ע, ובשנת ת"ח נחרבה עד היסוד, ורבינו בנה אותה מחדש בנין חומה ששם הרביץ תורה לתלמידים והאיר עיניהם בפלפולו והחזיר התורה האכסנאי שלט ומאז נקראת הקלויז הגדולה על שמו דעם רבי רבי שמעלקעס קלויז.

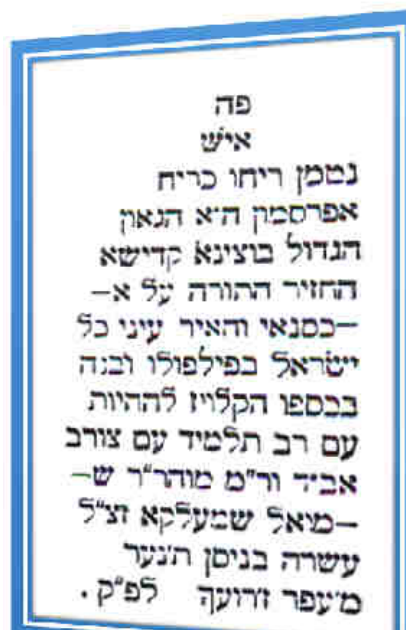
נסתלק לגנזי מרומים ביו"ד ניסן בשנת תמ"ז(ו"א) בשנת ת"ס ומנו"כ שם בבית החיים אוסטראה.

רבינו נזה לפני פטירתו לכל יקרב איש זר אשר לא מיוצאי חלציו הוא לשבת על כסא אב"ד ור"ם בהקלויז הגדולה.

נשאר אחריו בניו הגאונים כולם גאונו ארץ ופרנסי הדור ה"ה הגה"ק ר' מאיר מאוסטראה זי"ע הגה"ק ר' יצחק אייזיק אב"ד פרעמישלא זי"ע חתן הגה"ק רבינו יהושע אב"ד קראקא בעל מגיני שלמה זי"ע הגה"ק ר' נפתלי הערץ (הירץ) זי"ע וחתניו הגה"ק ר' יוסף גינזבורג בעל ליקוטי יוסף זי"ע הגה"ק ר' נפתלי הכהן כ"ץ אב"ד אוסטראה ופזנא בעל סמיכת חכמים זי"ע הגה"ק ר' משה מאיר הכהן ראפפארט פרנס ומנהיג בלבוב זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

נוסח המצבה

י ניסן ב' אלפים תפ"ז

מרים הנביאה ע"ה

מרים הנביאה ע"ה אחות משה רבינו ואהרן הכהן נולדה בשנת ב' אלפים שס"א פ"ז שנים קודם יציאת מצרים לאביה עמרם ולאמה יוכבד, ושמה מרים כי בימים ההם מררו מצרים את חיי בני ישראל ולענ"ד מר"ם ר"ת י'ולד מ'שה ר'בינו מ'ושיע שהיא ניבאה שבן יולד מעמרם ויכבד והוא יהי' מושיען של ישראל וכשמוע עמרם נבואתה וילך ויקח את יוכבד בשנה ג' לגירושיה ואז היתה מרים בת ו' שנים, והיא היתה מצלת בני ישראל מלהשליכם לנהר לכן זכתה שבזכותה הי' באר הולך עם ישראל וכן הצילה משה אחיה ממים שעמדה על היאור ואמרה לבת פרעה שתקרא מניקת וקראתה את אמו

מרים היא משבע נביאות שקמו בישראל: סרה, מרים, דבורה, חנה, אזיגיל, חולדה, ואסתר (מגילה י"ז).

מרים היא פועה המילדת העברית שלא שמעה לגזרת פרעה(סוטה י"א) כלב בן יפונה היה בעלה ובנם הי' חור ונכדם בללאל, ולפרקי דר"א אחר מיתת עמרם לקח אליאפן בן פרנך את יוכבד לאשה ונולד מהם אללד ומידד א"כ הי' אללד ומידד אחי מרים אהרן ומשה מאם אחת,

מרים אמרה שירה לנשים בצאתם ממצרים ובשנת ב' אלפים רפ"ח כשנת בני' בקדש מדבר סין בשנת מ' ליאתון ממצרים מתה שם מרים בשנת קכ"ז לימי חייה ב' ניסן ובארה של מרים נטבע בתוך ימה של טבריה (מליא א"ג)

בספר לב שמת מהרה"ק מאלעסק זי"ע כתב בשם חותנו הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע מה שאמרה מרים שירה, מחמת שהי' עיכוב מהמלאכים שבקשו לומר תחלה, אמר הקב"ה יקדימו בני תחלה ולכך אז שר לא נאמר אלא ישיר, שהקב"ה אמר ישיר משה ובני"ה תחלה כמבואר במדרש, וזה שאמר דוד המע"ה קדמו שרים אלו ישראל, אחר היינו אח"כ, נוגנים המלאכים, בתוך עלמות תופפות, הנשים אמרו ג"כ קודם המלאכים, שהן אמרו באמצע, ולכך אחר השירה של האנשים בקשו המלאכים לומר שירה, אמרה מרים להנשים שירו להשם היינו אחס תיכף, כי גאה גאה, ואין המלאכים יש להם כח זה מה שהשירה פעלה של משה וישראל ע"כ

ובספר אורח לחיים מהרה"ק ר' אברהם חיים מזלצטשוב זי"ע כתב: דעל כן לקחה התוף בידה וכן כל הנשים כי קול באשה ערוה ועל ידי קול התוף לא ישמע קולן.

הגה"ק המקובל רבי כבי הירש קאיינדנאוור זי"ע כתב בספרו קב הישר: כי כל יום עומדות רצבות נשים עם יוכבד ומשכחות להקב"ה ו"ל: בהיכלא אחרא שם יוכבד אמה דמשה ואהרן ומרים וכמה אלפים ורצבות נשים עמה ובכל יום עומדות ומשכחות למאריה עלמא אלקי וכל הנשים מזמרות שירת הים, ואחר כך איהי בלחודא מנגנת פסוק ותקח מרים הנביאה את התוף בידה וכמה כחות של מלאכים שומעים לקול נעימות שלה.

נפטרה לגנזי מרומים ביו"ד לחודש ניסן בשנת ב' אלפים תפ"ז.

זכותה יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ידוע מחשבות לכן יכול לומר בקול רם. זוהי הכוונה בסוף תפלת הקנה: שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות.

בענין אם יכולין להתפלל בקול רם

איתא בספר טעמי המנהגים: עוד טעם דזיל בתר טמעא למה לא יתפלל בקול רם, מפני שאז אינו מאמין בהקב"ה שהוא יודע מחשבות, אבל אם הוא מודה בזה בהתחלתו יכול להתפלל בקול רם. ואפשר לזה תקנו חז"ל בנוסח התפלה של ר"ה וי"כ: לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסתרות, ואתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי. ואם כן אנו מודים שהקב"ה יודע מחשבות, לכן אנו מתירין להתפלל בקול רם. ובזה יובן הפ' (בהעלותך י"ב) ויצעק משה אל ה' לאמר, וא"ת הלא אסור להתפלל בקול רם? ומתוך הפ' קל נא רפא נא לה, ר"ל שלא הזכיר שם מרים רק אמר בנסתרי, ובזה הודה שהקב"ה יודע מחשבות ויודע על מי שהוא מתפלל. וגם יובן בזה פירש"י בפ' ביכורים: וענית ואמרת לשון הרמת קול, וגם ונצעק אל ה' וגו' לטובה, וא"ת הלא אסור להרים קולו? ומתוך רש"י: ארמי אובד אבי וגו' ובשביל שחשב לעשות חשב לו המקום כאילו עשה, ר"ל שהוא מודה שהקב"ה

לע"נ רחל בת ששה אהרן ב"י

יא ניסן ה' ל

רבינו משה בן נחמן מגרינדו בעל הרמב"ן ז"ע

רבינו משה בן נחמן מגרינדו בעל הרמב"ן ז"ע נולד בגירוני קטלוניא בשנת ד' אלפים תתקנ"ה הי' מבני בניו של רבינו יצחק ב"ר ראובן אלברצלוני ז"ע ואמו היתה אחות רבינו אברהם ב"ר יוסף ז"ע

ועתה בני דע וראה, כי המתגאה בלבו על הבריות - מורד הוא במלכות שמים, כי מתפאר הוא בבוש מלכות שמים, שנאמר: "ה' מלך גאות לבש", וגו'.

ובמה יתגאה לב האדם? אם בעשר - "ה' מוריש ומעשיר" ואם בכבוד - הלא לאלהים הוא, שנאמר "והעשיר והקבד מלפניך", ואיד מתפאר בכבוד קונו? ואם מתפאר בחכמה: "מסיר שפה לנאמנים, וטעם יקנים יקח" נמצא: הכל שנה לפני המקום, כי באפו משפיל גאים, וברצונו מגביה שפלים. לכן השפיל עצמך, וינשאך המקום.

על כן אפרש לך איד תתנהג במדת הענוה, ללכת בה תמיד: כל דבריה יהיו בנחת, וראשך כפוף; ועיניך יביטו למטה לארץ, ולבך למעלה; ואל תביט בפני אדם בדברך עמו. וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך; אם חכם או עשיר הוא - עליך לכבדו. ואם רש הוא, ואתה עשיר או חכם ממנו - חשב בלבך כי אתה חייב ממנו, והוא זכאי ממך, שאם הוא חוטא - הוא שוגג, ואתה מזיד.

בכל דבריה ומעשייה ומחשבותיה, ובכל עת - חשוב בלבך כאלו אתה עומד לפני הקדוש ברוך הוא ושכינתו עליך, כי כבודו מלא העולם. ודבריה יהיו באימה וביראה, כעבד לפני רבו.

ותתביש מכל אדם. ואם יקראך איש - אל מענהו בקול רם, רק בנחת כעומד לפני רבו.

והיו זהיר לקרות בתורה תמיד, אשר תוכל לקימה. וכאשר תקום מן הספר - תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו. ותפשפש במעשיך בבקר ובערב, ובזה יהיו כל ימיך בתשובה.

והסר כל דברי העולם מלבך בעת התפלה, והכן לבך לפני המקום ברוך הוא. וטהר רעיוניך, וחשב הדבור קדם שתוציאנו מפיו.

וכן מעשה כל ימי חייך בכל דבר ודבר, ולא תחטא. ובזה יהיו דבריה ומעשייה ומחשבותיה ישרים; ותפלתך תהיה זכה וברה ונקיה, ומכוננת ומקבלת לפני המקום ברוך הוא, שנאמר "תכין לבם - תקשיב אונן".

תקרא האגרת הזאת פעם אחת בשבוע ולא תפחת, לקימה וללכת בה תמיד אחר השם יתברך, למען תצליח בכל דרכיך, ותזכה לעולם הבא הצפון לצדיקים. ובכל יום שתקראנה - יענוף מן השמים כאשר יעלה על לבך לשאל, עד עולם. אמן סלה.

מקום מנוחתו של רבינו שנוי במחלוקת. יש אומרים כי נקבר בעכו, ויש אומרים בחצרון, יש אומרים בטבריא ויש אומרים בחיפה.

חצרון:

סמוך למערת המכפלה מבחוץ, קבלה מזקני עשר שקבור הרמב"ן סם חיפה:

חיפה. סם בית הקברות בתחתית הר הכרמל. סם קבורת הרב הגדול רבינו שמשון משאל"ץ ב"ר אברהם מצעלי הווספות הנקרא גם השר הווספות ז"ע. והרב רבינו יחיאל מפאריש ב"ר יוסף הלוי מצעלי הווספות ז"ע

טבריא:

נקבר סמוך לקבר הרמב"ם רבינו משה בן מימון ז"ע

עכו:

"תחת השער עכו הנקרא שער חשמונאי.... ומתחתיו אכל ההר רבינו יוסף חרמלי בן רבינו יחיאל מפאריש ז"ע

אגרת הרמב"ן

"שמע בני מוסר אביך, ואל תטש תורת אבך"

תתנהג תמיד לדבר כל דבריה בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובזה תנצל מן הפעם, שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם. וכן אמרו רבותינו ז"ל: כל הכועס - כל מיני גיהנום שולטים בו, שנאמר: "והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך". ואין "רעה" אלא גיהנום, שנאמר "וגם רשע ליום רעה".

וכאשר תנצל מן הכעס, תעלה על לבך מדת הענוה, שהיא מדה טובה מכל מדות טובות, שנאמר "עקב ענוה, יראת ה'".

ובעבור הענוה, תעלה על לבך מדת היראה, כי תתן אל לבך תמיד: מאין באת, ולאן אתה הולך; ושאתה רמה ותולעה בתיך, ואף כי במוותך; ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לפני מלך הכבוד, שנאמר "הנה שמים ושמי השמים לא יכללוך", אף כי לבות בני אדם ונאמר: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, נאם ה'".

וכאשר תחשב את כל אלה, תירא מבוראך ותשמר מן החטא, ובמדות האלה תהיה שמח בחלקך. וכאשר תתנהג במדת הענוה להתבולש מכל אדם, ולהתפחד ממנו ומן החטא - אז תשרה עליך רוח השכינה, וזו כבודך, וחי עולם הבא.

שיצא משם כראוי בלא נס ואני תמה במדרש ההגדה הזה כי האומות שלא היו מאמינים שעשה הקב"ה נס לאברהם בראותם נסו של מלך סדום לא יסיפו אמונה בהקב"ה כי מלך סדום עובד עבודה זרה היה והנה נסו או יחזק ידי עובדי עבודה זרה או שיאמינו בכל הנסים שיהיו בכשפים או מקרה באפשרות רחוקה ונסו יתן ספק בלב המאמינים בנסו של אברהם ואולי יפרשו ויצא מלך סדום לקראתו שיצא מן הבור כשעבר אברהם עליו כי נעשה לו נס לכבוד אברהם שיצא לקראתו לכבודו ולברכו ואפשר כי אברהם בשונו הביט בבור ההוא כי חפץ להציל המלכים ולהשיב להם רכושם והנה נעשה הנס על ידו ואם נעשה למלך סדום נס לכבוד אברהם כל שכן שיש להאמין שיעשה נס לאברהם להציל ממות נפשו ונאמר כי מלך עמורה כבר מת כאשר עבר אברהם עליו או שנפל בבור אחר כי שמה רמז לעמק. (רמב"ן על התורה)

ענין הקויטל שנוהגין החסידים לתת לצדיק שכותבין שמו ושמות בני ביתו, יש סמך על זה מרבי רבינו הרמב"ן בפרשת במדבר (ארמ"ה) ז"ל: כי הבא לפני אבי כל הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם וכו' עכ"ל (מנהג ישראל תורה)

ועמק השדים בארת חמר וניסו מלך סדם ועמרה ויפלו שמה והנשארים הרה נסו. (פרשת לך לך י"ד) בארת בארת חמר: בארות הרבה היו שם שנטולין משם אדמה לטיט הבנין ומדרש אגדה שהיה הטיט מוגבל בהן ונעשה נס למלך סדום שיצא משם לפי שהיו באומות מקצתן שלא היו מאמינים באברם שנוצל מכבשן האש וכיון שיצא זה מן החמר האמינו באברם למפרע לשון רש"י ואין ספק כי פירוש בארות חמר בארות אשר בהם רפש וטיט כענין שכתוב: ובבור אין מים כי אם טיט ויטבע ירמיהו בטיט. (ירמיהו ל"ח ו') וכתוב: ויעלני מבור שאון מטיט ה'גון. (תהלים מ' ג') ויתכן

יא ניסן ש"ץ

רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל שני לוחות הברית

רבינו הגה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל שני לוחות הברית זי"ע הנקרא השל"ה הקדוש נולד בעיר פראג בשנת ה'ש"כ לאביו הגה"ק ר' אברהם ב"ר שבתי שעפטיל הלוי זי"ע שחיבר ספר יש נוחלין, עמק ברכה, חסד לאברהם, ברית אברהם

וקברו קם בעיר טבריה ליד קברותיהם של רבי יוחנן בן זכאי ע"ה ואכל הגה"ק רבינו משה בן מיימון בעל הרמב"ם זי"ע.

הגה"ק ר' יוסף שמואל מקראקא אב"ד פראנקפורט בעל מסורת הש"ס זי"ע היה רגיל לומר: שרואנו ומגמתו להיות אחר פטירתו בהיכל השל"ה הקדוש זי"ע, זמן קצר אחר פטירתו נתגלה לתלמידיו דביהמ"ד ואמר להם: בעלותי למרום ראיתי ליכנס להיכל השל"ה הקדוש, אך הבי"ד של מעלה לא הגיחו לי באמרו: שהיות שהשל"ה הקדוש חובר ספר גדול המיוסד על דברי מוסר ותוכחה, ואני כשלמדי שיעורי דברים לא למדתי ספרי מוסר, על כן איני יכול ליכנס להיכל השל"ה, אבל ענה אחת נתנו לי שאתגלה עכשיו לתלמידי, וזהוהירס על להבא שלעולם יקפידו ללמוד בספרי מוסר, אז אוכל ליכנס להיכל השל"ה, על כן באתי להזיכרם שתלמדו מוסר בכל יום, ומרן רבינו הרה"ק בעל עבודת עבודה מטאש זי"ע – וכו' כחצבספר כנסת ישראל.

הרה"ק ר' יעקב יוסף הכהן מפולנאה בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע למד כל היום מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין, ולא פסק פומי מגרסא, ואמרו עליו שמיום שעמד על דעתו לא למד בכל יום פחות מז' דפים גמרא, וגם היה לו ל"ו שיעורים קבועים בכל יום ואחד מהם היה ל"ו דפים בספר השל"ה הקדוש. נכון לז"י: רבינו מצאך שהיא סכנה להשאיר הטלית צמודה"ק בלא קיפול לפי שאזי הקליפות מתדבקים בטלית, וקליפור של"ה)

נשאר אחריו בנו הגה"ק רבי שבתי סג"ל הורוויץ אב"ד ור"ם פוזנא בעל ווי העמודים הנקרא ר' שעפטל זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה מקובל ואיש קודש ומפורסם בכל העולם כי העמיד תלמידים גדולים לאלפים.

דימי בחורותו למד אצל אביו ומאוחר יותר עבר משפחתו מפראג לגור בעיר קראקא וסם למד אצל הגה"ק רבי מאיר מזובלין בעל מהר"ם מזובלין ומח"ס מאיר עיני חכמים זי"ע ואכל הגה"ק רבינו ר' משה איסרליש בעל הרמ"א זי"ע, והיה גם תלמיד מהגה"ק רבי שלמה לוריא בעל המהרש"ל ומח"ס יא של שלמה זי"ע.

שמש ברבנות בעיר, פאזען – קראקא – וויען – פראנקפורט – ואחר כן עלה לברן ישראל ובל לירושלים בשנת שפ"ב יום השקיי לסדר מה נורא המקום הזה – וזה שער השמים, ומפני זה קרא סידורו "שער השמים" וגם השמים בגימ' 395 ישעיה, והגה"ק בעל הד"ח זי"ע העיד על הסידור שער השמים אין ספק אצלנו שכל המתפלל בו, תפלתו לא ישוב ריקסו וקצלוהו בני ארץ ישראל בכבוד גדול ונעשה ראש ונשיא בברן ישראל.

כשהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדיקה מרת חיה ע"ה בת הפרנס של הקהילה ווינא הגה"ק ר' אברהם מויל זי"ע.

ונכון לז"יין מה שכחב רבינו: ואני בצחרותי למדתי תורה אצל הרב הגדול המופלג החסיד מהר"ר שלמה ז"ל, והגה"ק רבי שלמה לוריא בעל המהרש"ל ומח"ס יא של שלמה זי"ע) כשנפטרתי ממנו לילך לנשאין שלי, אמרתי לו רבי דרכי וזה עלי מה לעשות, אמר לי בזה הלשון: קדש עצמך בשני ענינים אלו בקדושת מאכל ובעניני קדושה והוי זהיר במאד להרחיק אלף אמה ממה שנוגע לאיסור והתקדש במאד בקדושת, כי שאר מדות התורה אינם עושים רושם גופני, אבל אלו שני הדברים האכילה מקיים הגוף והקדושה מהווה הגוף והרושם הזה עומד תמיד. עד כן היה לשון קדוש זל"ה. (שער האותיות)

בשנת שפ"ה י"א חלול נתפס רבינו עם ט"ו רבנים אחרים לבית הסהר למען לחמוס מהיהודים פדיון נפש ויבצב בית הסהר עד ראש השנה שנת שפ"ו והלך אח"כ לטבריה וסם נסתלק לגנוי מרומים בגיל שבעים שנה בי"א ניסן בשנת ש"ץ.

לפני הסתלקותו לווה שיכריו כלל בתי הכנסת ובתי המדרשות של טבריה את ההכרזה הבאה: להוי ידוע שנפטר רבי ישעיהו סג"ל הורוויץ והוא לווה שלא יספידוהו רק יאמרו מספר סליחות דימי השצעה וביום השנה לפטירתו.

ויהי ריב בין רעי מקנה אגרום ובין רעי מקנה לוט והקנעני והפרזי אז ישב בארץ - ויאמר אגרום אל לוט אל נא תהי מריבה ביני וביניך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו. (פרשת לך לך י"ג ז' ח) פירוש רבינו בדרך צחות: למה נאמר תחילה "ריב" בלשון זכר ואח"כ נאמר "מריבה" בלשון נקבה? אלא הזהיר אברהם את לוט, להפסיק מיד את המחלוקת, שכן ה"ריב" הפעוט יהפוך אחר-כך ל"מריבה" - ללשון נקבה, בבחינת אם המולידה עוד ועוד מריבות. יש להשתדל מהמחלוקת לא תחרוג ממסגרת "ריב", בלשון זכר שאינו מוליד, ולא תהפוך ל"מריבה", בלשון נקבה המולידה עוד ועוד. "אל נא תהי מריבה". (של"ה)

טעם מה שאומרים אחר עושה שלום ואמרו אמן, מי יענה אמן? משום דהוי כמו שנוהגין לומר ברוכים יושבין בלשון רבים אפילו לאחד שאוכל אומרים כן למלאכים שעמו ע"ד כי מלאכיו יצוה לך, כך ואמרו אמן להמלאכים שעמו (קיצור של"ה)

זה לשון הקדוש של רבינו ר' יואל הלוי ב"ר שמואל סירקיש בעל בית חדש הב"ח מקראקא זי"ע: וכל מי שמתפלל בתוכו (בסידור השל"ה) אין תפלתו חוזרת ריקם (בהסכמתו לסידור השל"ה)

מתורתו של רבינו זי"ע

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (פרשת קדושים י"ט ל') רמז נפלא יש כאן למה שאמרו רז"ל (שבת ק"ח) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, "שבתות" לשון רבים, ומיעוט רבים שנים אם "את שבתותי תשמרו", אז "ומקדשי תיראו" תזכו לראות את בית המקדש. (של"ה)

בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקים את בשרו במסרוקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפש אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימו ועכשיו שבא לידי לא אקיימו היה מרירך באחד עד שיצתה נשמתו באחד ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה (תהלים י"ז ד') ממתים ידך ה' ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב: כתב רבינו: הראה לנו ר"ע במליצות לשונו דין אחד בענין מסירת נפשו על קידוש השם, והוא זה שלא יחשוב אדם מאחר שהיא מצוה רבה מצות קידוש השם אהדר אחר מצוה זו כדרך שמהדרין אחר כל המצוות ואביא את עצמי לידי כך, למשל כשארה ע"כ ירוק עליו וכיוצא בזה בזיון כדי

ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרוף אותו וגו'. (פרשת עקב ט' כ"א) לכאורה קשה, איך אפשר לשרוף חטא שאין בו ממש, ואם קאי על העגל, היה לו לומר בקצרה: 'את העגל אשר עשיתם לקחתי ואשרוף אותו' וגו'. אמנם הענין, כי כל מצוה שהאדם עושה וכל עבירה שאדם עושה נעשה ממנו מלאך, מן המצוה מלאך קדוש, ומן העבירה מלאך משחית: "בר נש דעבד מצוה, היא מצוה סלקא וקיימא קמי קוב"ה, ואמרה: אגא מפלגינא דעבד לי. וקוב"ה מני לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה, עבר על פתגמי אורייתא, היא עבירה סלקא קמיה ואמרה: אגא מפלגינא דעבד לי. וקוב"ה מני לה וקיימא תמן לאשגחא בה לשיצאה ליה. הדא הוא דכתיב (לקמן לב, יט): 'וירא ה' וינאץ מכס בני ובנותיו' מהו וירא, ההוא דקיימא קמיה, תב בתשובה, מה כתיב, 'גם ה' העביר חטאתך לא תמות' (ש"ב יב, יג), דאעבר ההוא חובא מקמיה בגין דלא יסתכל בה, לאוטבא ליה' וכו', ע"ש. "הי שהמצוה והעבירה ישנה בפועל עומד, ובעל תשובה צריך לראות שיתבטל המלאך המשחית העומד, וזהו 'את חטאתכם אשר עשיתם לקחתי' גם כן 'ואשרוף אותו באש'. (של"ה)

רבינו הגה"ק רבי שלמה זלמן ליפשיץ בעל חמדת שלמה אב"ד ווארשא נולד בשנת תקכ"ה לאביו הגה"ק ר' יצחק אייזיק מפוזנא הנקרא ר' איצק מפוזנא זי"ע

נשאר אחריו בניו הגה"ק ר' יואל זי"ע והגה"ק ר' שלום זי"ע

על מצבתו של הגה"ק ר' שלום ליפשיץ זי"ע בנו של רבינו נכתב: שבו איש לפי מהללו, מיום עמדו על דעתו לא מש מאהל תורה ועבודה, כאשר הורה אביו, וגם דימי חלישותו לא רגע חקי שיעורו הקבועים. (נחלת עולמים)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גאון האמיתי שחלחלו מלואה כל הארץ שכל עיני ישראל אליו בשאלות מכל תפואת ישראל והוא השיב דברים צדקים כהלכה של תורה בדורו דור דעה החזיקו אותו למאור הגולה שמאיר עיני ישראל בתורתו, ובספרו שו"ת חמדת שלמה שקיל וטרי בפלפולא כמעט עם כל חכמי דורו בפרט עם חבריו ידידיו הגה"ק ר' יעקב מליסא בעל חות דעת זי"ע והגה"ק ר' עקיבא אייגר מפוזנא זי"ע.

היה איש שלום ורודף שלום, מאטער בצערו של כל אחד מישראל ואם היה אפשר עזרם בכל כחו.

כשהגועו לפרקו בגיל י"ז נשא לבתו של הגביר ה"ר יקיר מענדעלזאן מפוזנא ז"ר נבי הירש ז"ל, לאחר שנים אחדות נפטרה אשתו הראשונה, בנישואיו השניים התחתן עם אחותה, מרת פייגיל ע"ה

בשנת תקס"ד נתקבל לאב"ד נאשלעסק, בשנת תקע"ט לאב"ד פראג, ואכר כן נתקבל להיות אב"ד בווארשא.

שם בווארשא עשה כמה פעמים לתורה ועבודה והקים שם בית דין, וחד מבית דינו היה הגה"ק ר' שלמה מאפטא דיין בווארשא זי"ע

חוץ מזה שהיה שר התורה וחסידי מפורסם הולך חן בשפתותיו ויכול לדבר לפני השרים ולפני מלכים יתלב והוא היה ראש המדברים בכל מקום.

כל פעם שהיה ישראל חלילה בצרה וכ"פ ישראל היו אריכים טובה מהמלכות הלך הוא במסירת נפש ממש וכמעט האליה בכל דרכיו.

חיבור ספרים יקרים מהם חמדת ישראל, וספרו חמדת שלמה ג' חלקים שו"ת חיי סוגיות וחיי ש"ס מבהילין הרעיון בחריפותו ובקיאיותו.

העמיד תלמידים חשובים מהם

הגה"ק ר' יעקב יהודה לייב לעווי אב"ד שלעשין - ודיין בירושלים בעל בית לאצות ומייסד כולל פולין בירושלים זי"ע, הגה"ק ר' נחום לעווי אב"ד שאדיק בעל אבני קודש זי"ע הנקרא ר' נחום שאדיקר, הגה"ק ר' נתן נתק"ה שפיגלעס דומ"ץ וראב"ד ווארשא בעל מאורות נתן זי"ע, הגה"ק ר' חיים יהודה לייב הלוי אפשטיין אב"ד קאלשין בעל פרי חיים זי"ע.

מספר תלמידו הגה"ק ר' חיים לייב אפשטיין זי"ע: בעת שלמד אצל רבינו, היה אז דימו החורף והקור היה חזק מאד, והביהמ"ד שלו שהיה בנוי עץ ולא היה מוסק, התלמידים הוכרחו מחמת חוזק הקור לשבת בעת לימוד השיעור לבושים אדרת חורף, אבל רבינו יצב לבוש מלבוש דק וטחפות זיעה גדולות נזלו וירדו על גבי פאותיו. (חמדת שלמה, מתולדותיו)

נכתב לגנזי מרומים י"ב ניסן בשנת תקצ"ט ומו"נ בבית החיים ווארשא

ל"ג ריזל בת משה אהרן ב"י

יג ניסן ש"ס

רבינו הקדוש רבי משה אלשיך ב"ר חיים זי"ע

רבינו הקדוש רבי משה אלשיך בעל ספר האלשיך דרשן בעה"ק צפת זי"ע נולד בשנת רס"ח באדריאנופולי לאביו הר"ר חיים זי"ע

היה מתלמידי הגדולים של רבינו רבי יוסף קארו בעל בית יוסף שלחן ערוך זי"ע.

רבינו היה דרשן מפורסם בעה"ק צפת שכל גדולי העיר וגם רבו מרן הבית יוסף הלך בצל שבת קודש לשמוע דרשותיו והעיד עליו האר"י הקדוש זי"ע: שכיון אל האמת והיה קדוש ובעל מקובל נורא וגאון אדיר וחיבר פי' מתוק על כל התנ"ך וגם שו"ת וכתב החיד"א זי"ע: שחיבר גם ספר מאה שערים ונאצל. וכתב מר"ח וויטאל זי"ע על רבו מהר"ם אלשיך הקדוש: שרבינא מתגלגל בו עתה ור' שמואל בר נחמני הוא עתה בסוד העיבור, כתב בעלמנו בהקדמת ספרו: בלילה למד עיון וזיוס הלכה ולא עסק בדרוש רק זיוס ערב שבת קודש, וכתב בשם הגדולים שראה כתוב שצ'רת פולין נגלה בהק'ן לחכם אחד שהיה רגיל לומר דרשותיו והאלו מתוך ההפכה. הוא היה חברו של מהר"ם קורלנברג זי"ע ומהר"ם גאלאנטי זי"ע

וכיפר שבתקופות גזירות ת"ח ות"ט התגלה רבינו ליהודי שהתגורר בעיר אחת, והודיע לו שגזירה גזירת מוות רח"ל, על כל יהודי עירו, ואם ברצונו להינצל, שייקח את כל אשר לו ויברח עוד בלילה מן העיר. (שם הגדולים) ורבינו הוסיף ואמר ליהודי בחלוס: שנתנו לו בשמים קשותמיוחדת לגלות את אוזנו על הדבר הנורא, בגלל שהוא לומד בקביעות את פירוש האלשיך על התורה. וגם מפרש אותו לרבים ומעודד אחרים שילמדו פירוש זה. (טובך יביעו)

הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע כתב בהסכמתו לספר אור פני משה וזה לשונו הק': הגם שאין דרכי להתנהג בגדולות ליתן הסכמה על איזה ספר יאחזי ממנהגי בזה, כי ידעתי את הרב אלשיך קדישא מ' משה סופר סת"ם מק"ק מפשוורסק שהניח אחריו ברכה, והיה הלנע לכת עד שלא נודע שהיה למדן, ואני ידעתי כי כשהייתי בילדותי הייתי סר למשמעתו ושתימי מימיו הנאמנים, וידעתי שכל עניינו היה רק לשם שמים ולעשות נחת רוח ליוצרו, והיה לו מדרגה שהרב הגאון

קברו של רבינו

מוהר"ר משה אלשיך זלה"ה נתגלה אליו וזה היה מנעוריו, ומה גם שמעתי ממנו בעלמני כמה דברים נעימים, על כן אמרתי ודאי למאווה גדולה תחשב והוא חסד של אמת שרונה הרבני הוותיק מו"ה מנחם נחום מחותנו להדפיס ספרו להיות דבריו נאמרים ולהיות שפתותיו דבבות בקברו. (אור פני משה)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נודע המעשה נורא ממרן רבינו אשר דרש ברבים והיה גם האר"י הקדוש ותלמידיו הקדושים שם לשמוע הדרשה, פעם אחת אירע שהאר"י הקדוש ז"ל הלך משם באמצע הדרשה לביתו, ותלמידיו אחריו. ואמר לתלמידיו שראה שכל הפמליא של מעלה היה שם לשמוע הדרשה, ואך באמצע הדרשה היה האלשיך הקדוש מחזיק טובה לעלמו באפס מה לזכר כי היה נאה דורש מאוד והוטב בעניו מאוד. והקב"ה מדקדק עם הנדיקים כחוט השערה (מסכת יבמות קכ"א) ולכן הלכו משם הפמליא של מעלה, ובשביל זה הלכתי גם אני משם. (בית יעקב)

וכמו כן סיפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע כי האר"י הק' אמר, שראה שכל הפמליא של מעלה הלכו לשמוע דרשות האלשיך, ועל כן גם הוא הלך לשמוע אמרותיו הטהורים, ששעה שהחכם יושב ודורש ברבים. פעם אחת דרש האלשיך הק' בענין לבן הארמי, אשר החליף את משכורתו של יעקב אבינו עשרת מונים ואמר: עשרת מונים היינו עשר פעמים עשר, שהוא מאה פעמים, אשר לבן הלך בתחבולות שונות וערות עמוקות, אך לרמות את יעקב כה וכה, והשגב בזה האלשיך הק', מאה תחבולות אלו שהשגב לבן הארמי, והעם בשמעם נתפעלו, והתענגו משוב טעמו, והאר"י עשה תנועות שחוק אז, ואחר כך חלף הלך לו באמצע הדרשה, ואמר האר"י ז"ל: כי ראה כאשר לבן היה שם בשעת הדרשה, ועל כל פנים ואופן שהזכיר האלשיך שהשגב לרמות בזה את יעקב אבינו, הרכין לבן את ראשו ונענה לו, כי אמת יהגה חיכו, אשר גם בזה כיוון לרמות, וגם בזה וכו', ועל זה שחק האר"י הק' זי"ע. (מסעות ירושלים, מונקאטש)

רבינו נסתלק לגנזי מרומים באותו יום שנסתלק רבו מרן הבית יוסף זי"ע, ב"ג ניסן בשנת ש"ס ומונחתו כבד בעיר צפת.

נשאר אחריו ספריו הקדושים: תורת משה – אלשיך, מראות האובאות – על נביאים, עיני משה – ספר משלי, חב'לת השרון – ספר איוב, רוממות אל – תהלים, דברים טובים – קהלת, דברים ניומוים – מגילת איכה, משאת משה – מגילת אסתר, שושנת העמקים – שיר השירים, עיני משה – מגילת רות, יריס משה – אבות, רב פנינים.

לא טובה, מאיזה עוון שכבר עשה בתחילה, כי מי שאין בידו שום עוון של מזיד אין חטא של שוגג בא על ידו. כי אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם. וזהו שאמר הכתוב "נפש כי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה", וכי תימא מהיכן נמשכה לו תקלה זו, הלא אפילו בהמתם של צדיקים וכו'?! לזה אמר "ועשה מאחת מהנה", שכבר עשה פעם מכל עבירה, שזה גרם להגיעו לשוגג זו. (אלשיך)

מתורתו של רבינו

והסיר את מראתו ונשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדין (פרשת ויקרא א' ט"ז) רש"י: בשביל שניזון מן הגזל. אמרה תורה דבר זה אצל קרבנו של העני למדנו, שאפילו העני אל יורה היתר לעצמו לשלוח ידו אל ממון חברו. (אלשיך)

נפש פי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: ויל"ד, שלכאורה מה שאמר "ועשה מאחת מהנה" מיותר הוא? ויל"פ דהנה באמת לא ה' צריך כפרה כלל על השוגג, דהרי עשה בלא דעת. אמנם באמת גם בלא דעת לא טוב הדבר, שאם חוטא בשוגג בעל כרחו נפשו

יג ניסן של"ה

מרן רבי יוסף קארו בעל בית יוסף ובעל שלחן ערוך

רבינו הרה"ק מרן רבי יוסף קארו בעל בית יוסף ובעל שלחן ערוך זי"ע נולד בטולידא ספרד בשנת רמ"ח לאביו הגה"ק ר' אפרים זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף זי"ע בן הגה"ק רבינו אפרים קארו הזקן בטולידא ספרד זי"ע ולאמו הצדקות מרת באינה ע"ה

וכתב בשה"ג ח"ב מערכת ספרים שצארתו הדור היו ג' רבנים ראויים לחבר כספר ז"י ושו"ע והמה הגה"ק ר' יוסף טיאטקאזי"ע, הגה"ק בעל הר"י בן לב זי"ע ומרן הבית יוסף, ומן השמים הסכימו שמרן ז"ל יהיה המחבר מפני ענותנותו שהיה משנתו משנת חסידים, והריב"ל היה מתחלה מתגמד להספר ז"י ושו"ע וגזר על תלמידיו שלא ילמדו מהם שממעט את הבקיאות ולבסוף חזר בו ואמר שמן השמים רואים שיתפשט ספרי ז"י ושו"ע בעולם.

כתב בספר דברי יצחק: שמעתי בשם אדמו"ר מצעלזא זלה"ה (הרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום זי"ע) שאמר, שכל היראת שמים שלו הושפע עליו מחמת התמדתו בלימוד הטורים עם פירוש הבית יוסף, ובפרטות בלמדו טור אורח חיים היה שאוב יראת שמים במידה גדושה. כן הוגד לי מאנשי אמת.

הרה"ק ר' יהושע'ע מצעלזא זי"ע שאל פעם את אביו הרה"ק בעל שר שלום זי"ע: האם אמת מה שמספרים על הלובלינער זי"ע, שבשעה שהיה לומד גמרא, היה רואה לפניו את התנא או האמורא בעל המימרא, כגון כשלמד מימרא של אביו ראה את אביו כשהוא עומד לפניו, וכן בכל התנאים והאמוראים. השיב לו אביו: "אויפי'ן לובלינער זי"ע איז אלץ אום גלויבען (על הרבי מלובלין ניתן הכל להאמינו), נאר איך זאג דאך נישט אז איך זעה (איני אומר שגם אני רואה), נאר איך בין געוועהן א יונגעראמאן ווען כ'האב גיגעטען קעסט אין סיקאהל (אך כשהייתי סומך לשולחן חותני בסקאהל), האב איך געהאט א שיעור יעדען טאג נאך'ן דאווענען אין בית המדרש. אין טור בית יוסף (היה לי שיעור כל יום אחרי התפילה בבימה"ד בטור ובית יוסף), און ווען איך בין אונגעקומען א יעדען תנא, יעדען אמורא, וואס דער בית יוסף ברענגט, האב איך מרגיש געוועהן די קדושה פון יעדען צעזונדער" (וכשהגעתי לכל תנא ואמורא שהבית יוסף מביא, הרגשתי את הקדושה של כל אחד בנפרד). (עלים לתרופה)

כשמתה אימתו השניה לקח בת הגה"ק ר' זכריה בר' שלמה זעבלייש אשכנזי ז"ל.

חוץ מספרי בית יוסף ושו"ע וכ"מ חיבר עוד ספר דקה הבית השמטות לספרו ז"י, שו"ת פי' על רש"י ורמב"ן עה"ת, פי' על משניות, כללי הגמ' שו"ת אבקה רוכל דרשות עה"ת ושה"ש, מגיד מישרים סודות שנתגלו לו על ידי המגיד המלאך הדובר בו.

וכתב בחיד"א לפי המשוער ספר מגיד מישרים הגדפס הוא אחד מחלק חמשים לבד.

מרן רבינו התקדש וטיהר עצמו כל ימיו והיה חסיד אמתו וחי פ"ז שנים

וכתב עליו הגה"ק ר' שמואל יהודה בן המהר"ם פאדובא זי"ע שבלי גזמא שמן הרמב"ם והרמב"ן לא נמצא כמוהו בישראל להגדיל תורה ולהאדירה.

והשלה"ק כתב על רבינו שהיה ממש כמלאך אלקים נתגלה לו מגידים מישיבת נביאים ותנאים והיה לו גלוי אליהו הנביא.

נסתלק לגזי מרומים י"ג ניסן בשנת של"ה ומוני"ב בבית החיים לפת.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשנת רנ"ב צעת שהי' הגירוש הגדול מספרד נדד רבינו אפרים הזקן עם בנו ר' יוסף ונכדו ר' אפרים ובן נכדו מרן הבית יוסף מספרד לפארטוגאל ואז הי' מרן רבינו כבן ד' או ה' שנים, אך בשנת רנ"ו גם מליסאבאן נתגרשו היהודים הזרים, ובשנת רנ"ח גורשו כליל מן הארץ, ומרן רבינו הי' כבן ח' שנה כשנתגרש אביו ר' אפרים מליסאבאן ובאו לקאנטאניטנאפעל, ושם נסתלק אביו אשר למד רבינו אלכו בימי נעוריו, עבר רבינו להתגורר בבית דודו אחי אביו הגה"ק ר' יצחק הראש ישיבה בעיר ליסאבאן בעל תולדות יצחק זי"ע שלאג לכל מחסורו על מנת שימשיך לשקוד על לימוד התורה.

עוד בנעורו היה רבינו מלא וגדוש מש"ס ופוסקים ראשונים בפרט היד החזקה מהרמב"ם זי"ע ה' שעשועו תמיד והי' ספרו של הרמב"ם שגור על פיו.

ואז לקח רבי אשה בת רבי חיים אלבלג זי"ע שהי' נמי מגולי ספרד, אך אשתו הראשונה מתה עליו אחר שנים אחדים

ובשנת רע"ז לקח לו אשה פעם שנית בת ר' יצחק בן רבינו אברהם סבע בעל ארוך המור זי"ע ואז הי' רבינו בעיר אדריאנאפאל והי' מפורסם בין גאוני וחכמי הדור

וכבן שלשים זכה לשם כנוי הכבוד "מרן; שאפי' גאוני זמנו קראו אותו בשם תואר הכבוד הג"ל

בן ל"ד שנה הי' רבינו בשנת רפ"ב כשהתחיל לחבר ספרו הגדול: בית יוסף על הטורים וייגע בו עשרים שנה ובעניני הוראה פנו מכל דד אליו והורא הוראה כמפי הגבורה, והאריה"ק ורדב"ז ורבינו אליעזר אשכנזי בעל יוסף לקח זי"ע באו עמו בבית התורה בפלפולים להלכה ולמעשה, בספרו הכריע עפ"י רוב להלכה כג' עמודי עולם הרי"ף רמב"ם והרא"ש. וכתוב בה"ק החיד"א זי"ע בשה"ג: שקבלה הי' ביד רבינו חיים אבולעפיה זי"ע (הוא רבינו חיים ז"ר יעקב אבולעפיה הראשון אבי שושלת משפחת אבולעפיה בארץ ישראל) שעל כלל מרן הג"ל ללכת בפסק הלכה אחר ג' עמודי עולם האלו הסכימו קרוב למאתים רבנים מובהקים בדורו, ואמרו כי כל מי שיעשה כפסק מרן רבינו הגה הוא עושה כמאתים רבנים גדולי הדור.

בשנת רל"ו בחדש אלול בא רבינו לעיר לפת ומלא שמש את רבו המהר"י זירב זי"ע שלמד אלכו בליסאבאן שהי' אז אב"ד עי"ה' לפת ורבו שמח לקראת תלמידו הגדול והחזיקו בעשיית ספריו ונתמנה רבינו לאחד מדב"ץ של המהר"י זירב וסמכו רבו הגדול אז ונתן לו כה גם לסמוך אחרים, אז כבר הי' רבינו רבן של ישראל והחזיק ישיבה גדולה וגאונים וקדושים עמודי העולם למדו בשיבתו ומגדולי תלמידיו היו הקדוש ר' משה קורדאבארי זי"ע מהר"ם גאלאנטי זי"ע ומהר"ם אלשיך הקדוש זי"ע ור' יהודה גאליקי זי"ע וב' בניו של מרן רבינו הגאון ר' שלמה זי"ע והגאון ר' יהודה קארו זי"ע ואף המקובל אלקי רבי שלמה אלקבץ בעל הזמר לכה דודי זי"ע והרמ"ע מפאנו זי"ע אף שלא היו תלמידיו מ"מ שחו דברו והי' אהבה עזה ביניהם לבין מרן רבינו זי"ע, והרמ"ע מפאנו הדפים בוויניציאה הכסף משנה ממרן רבינו בשנת של"ד.

וכשיאל ספר השו"ע נתמלאה כל הארץ אורה ונתקבלו ספר בית יוסף ושו"ע אלל כל חכמי הספרד אך רבינו הרמ"א בהגותו על שו"ע יאל כנגדו כי מרן הב"י בכ"מ פסק כמנהג ספרד ובטל מנהגי אשכנז ורבינו הרמ"א יאל לישע האשכנזים ופסק כהאחרונים שחלקו על הרי"ף ורמב"ם, מרן הב"י היה אז כבר זקן בא בימים והרמ"א איש בכתו בימי נעוריו וכל כך גדלה עניויות מרן הב"י שאף שהיה זקן ורבן של כל ישראל היה מכבד מאד את הרמ"א ומאה אדומים שילם בעד ס"ת אחד שכתב לו הרמ"א.

בענין לכתוב דברי תורה שנתגלה לאדם

כתב רבינו בספרו אבקה רוכל סימן י"ד: וכי מה בצע שיטריח האדם ויטמינהו ויצפינהו ונמצא טרחו ופעלו ללא תכלית מאפס ותוהו יחשב לו.

ועיין עוד ביו"ד סימן ע"ה: הנותן מעות להדפיס ספר חדש הרי הוא בכלל וצדקתו עומדת לעד כדאיתא בכתובות נ'.

יד ניסן תר"ח

רבי ישעיה ב"ר יהודה זי"ע בעל סגי נהור מווילנא

רבינו הגה"ק רבי ישעיה אשכנזי מווילנא זי"ע הנקרא ר' ישעיה סגי נהור נולד ביום א' דחג הפסח שנת תקל"ב לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' יהודה הלוי אשכנזי גראמער ראב"ד ווילנא זי"ע הנקרא הגר"ה מווילנא בן הגה"ק ר' יעקב זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם נחום הנקרא בשם הידוע ר' נחום חסיד זי"ע שהיה אב"ד בכמה קבלות בפולין גדול, מגזע הגה"ק ר' בצלאל אשכנזי בעל שיטה מקובצת זי"ע

רבינו המאור הגדול, היה לדיק מפורסם ביותר, חקיף ופקי בכל חלקי התורה בנגלה ובנסתר.

כשהגעו לפרקו נשא לבתו של הגה"ק ר' משה ז"ר גרעס פאסוואלער זי"ע אחיו של הגה"ק ר' אברהם שלמה אב"ד פומפיאן זי"ע אבי הגה"ק ר' אברהם אבלי פאסוואלער לאב"ד בק"ק ווילנא זי"ע

בשנת תק"ע נוטל ממנו מאור עיניו ועל סם זה נקרא ר' ישעיה סגי נהור, אבל כבר קבל אור עולם באור שכלו, וכבוד ה' עליו זרה, כי כל חלקי התורה היו סגורים בפיו ונלמדים על דל שפתיו, והיה הוגה בהם יומם ולילה, ולא היה יאן כי אם שתי שעות בתחלת הלילה, וחכמתו עמדה לו למלאות את חסרון מאור עינו, להשכיל בכל ענין ולהשתמש בכל חושיו כפקח עינים.

כשמונה ושלשים שנה היה רבינו סגי נהור, התבודד עם קונו והוגה בתורתו, בסדר נפלא מאור, וזה דרכו בקודש לחזור בכל יום על התרי"ג מצוות, כל מצוה ומצוה שרשיה וענפיה, וכל הנחלה בה מראשון ועד אחרון, והוגה בתלמוד בבלי על פי בקיאותו הרבה הכל שיטות הש"ס, והלילה לו למשמר לספרי חכמת הקבלה, וזה דרכו כל הימים עד אותה שעה אשר שבת נפשו ממהשכי החומר לאור באור עליון, באותו יום שנולדו א' דחג הפסח בשנת תר"ח לפי מלאות לו מספר ימיו מיום ליום שבעים ופס שנים.

ונכון לזיין שלושים יום לפני פטירת אביו קרא לרבינו לבנו יחידו והגיד לו שבעבור ל' יום ימות. כמו שכתב נכדו: נאמן עלי אבא שבעים שכן שמעתי מאמ"ו הרב ר' ישעיה בנו יחידו של אב"ד הרב ר' יהודה ז"ל: שארבעה שבועות קודם פטירת אביו, מולא שבת קודש אחר הבדלה קרא לבנו ר' ישעיה ואמר לו: בני! בני! הגיע עת דודים, להכין לדך כעדי לילך באור החיים אל המלך מלכו ש"ע, כי ביום המחר נשלמו לי ששים שנה, וכל הארבעה שבועות היה צבריאותו כאחד האדם, רק לא הלך מפתח ביתו כי אם לתפלה, וכל יום ויום היה מדבר על לב בנו יחידו ר' ישעיה ומוכיחו: בני! ראה אתה נשאר לבדך בעולם הזה השפל אשר הוא ככל עוף הפורח (כי אמו מתה כמו שנה מקודם) חזק ואמץ והיה לבן חיל ללחום מלחמתה של תורה. ובהגיע יום האחרון מהארבעה שבועות הג"ל ביום א' כ' שבט בשנת תקנ"ב לעת מנחת ערב התפלל תפלה מנחה, ושלא אחר עשרה אנשים וישכב על המטה ויגוע ויאסף לגנזי מרומים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יד ניסן תרנ"ח

רבי פסח ב"ר אברהם זי"ע בעל זבח פסח אב"ד קירנדארף

רבינו הגה"ק רבי פסח זינער אב"ד קירנדארף בעל זבח פסח זי"ע נולד באונגריש בראד בשנת תקע"ו לאביו הגה"ק ר' אברהם זי"ע ולאמו הצדקות מרת שרל ע"ה

רבינו היה גאון גדול מופת הדור איס"ע, גומל חסד וענותו כהלל, וכבר בנעוריו היה מפורסם לעילוי גדול ולקדוש ישראל, סגוף עלמו בתעניות, וכל היום למד בעמידה מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין בשקידה נפלאה.

הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר אב"ד פרשבורג בעל כתב סופר זי"ע אמר עליו: אין פסח שני בזה העולם, פירוש לא נמצא גאון וקדוש כמותו בזה העולם.

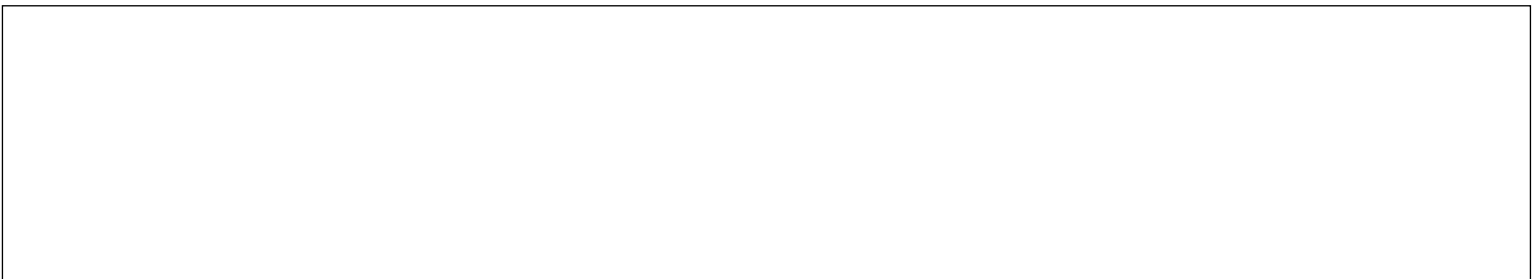
כשהגעו לפרקו נשא (שינדל) לבתו של הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל אב"ד טרענגשין זי"ע בן הגה"ק ר' יחזקאל סג"ל מאונסלארף בעל תורות יחזקאל זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף ממיקאלאש זי"ע ולמעלה בקודש עד השל"ה הקדוש זי"ע.

חיבור ספרים יקרים ה"ה זבח פסח, שארית נחו, אלני פז, אמרי פז, ונקודות פז.

בשנת תר"ו נתקבל לאב"ד פלאטא אונגארן ובשנת תרל"א נתקבל לאב"ד קירנדארף, ובשנת תרנ"ח כשהיה בן פ"ב שנים והרגיש יום מיתתו קידש וטיהר עלמו בהכנה גדולה ונוראה, ונסתלק לגני מרומים בערב פסח י"ד ניסן בשנת תרנ"ח.

נשאר אחריו בניו הק' הגה"ק ר' אברהם אב"ד ווארפאלטא זי"ע והגה"ק בנימין זאב אב"ד מיקוילש זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

יד ניסן תר"ה

ר' אשר ישעי' רובין

הרה"ק ר' אשר ישעי' רובין זיע"א נולד בערך בשנת תקל"ז לאביו הצדיק נסתר הגה"צ ר' אליעזר ליפמאן ז"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פרומט בת הרה"ק ר' אשר הורוויץ זיע"א מנאראל (נכד המהר"מ מטייקטין) אשר על שמו נקרא רבינו

עם פטירת חותנו ביום י"א אייר תקפ"ז, נתמנה רבינו זיע"א למלא מקום חותנו, מסופר שכאשר נפגשו פעם הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זיע"א גיסו של רבינו, עם הרה"ק ר' ישראל מרוזין זיע"א, שאלו הרה"ק מרוזין כאלו בניו הגדולים, ולא מינה אלא את חתנו למלא את מקומו? ענה לו הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זיע"א בניחותא, יא יא, אפי' אזעלכע זין, און דאך דעם איידעם, כלומר שגלה מעלת חתנו על מעלת בניו.

מיד עם קבלת הנשיאות נעשה לתל תלפיות, וכל החבריה קדישא תלמידי חותנו נסעו אליו וקיבלו מרותו, כך ניהל רבינו את רבנותו ביד רמה ותקיפה. וכל ימי חיותו על הארץ עורר תמיד את לבות בני ישראל ליראה ותשובה, ורבים השיב מעון.

במשך השנים היה רבינו בקשרי ידידות אמיתיים עם גדולי דורו, ורוב גדולי דורו נסעו אליו, וכולם ענו אחריו מקודש מקודש.

בימיו החורף האחרון לחייו בשנת תר"ה, הראה רבינו לתלמידיו הרה"ק הדברי חיים מלאנו זיע"א והרה"ק רבי ארון מקראקא בן המאור ושמש זיע"א, כי נרשם בלוח השנה ביום ערב פסח האותיות ת"ב (תענית ביכורים) ושאלם בתמימה אמאי נרשם תשעה באב בערב פסח? תלמידיו תמרו על הדבר, אבל לא העיזו לשאול דבר, אמנם בערב פסח של אותו שנה תר"ה כאשר נלחו ארצלים את המלוקים ונשבה ארון הקודש באתו היום, הבינו התלמידים למפרע כוונת רבינו.

רבינו החזיר נשמתו הזכה והטהורה ליוצרו ביום ערב פסח י"ד ניסן תר"ה, ונטמן בעירו ראפשיץ, כאשר בנו אוהל על קברו.

מנעיריו נודע כקדוש מרחם אמו, וכעילוי גדול, ומעולם לא ילא מד' אמות של תורה ועבודה.

בשנות לעירותו יסב על התורה ועבודה בעיר ווארשא, שם השלים עמו במכמני התורה.

בהגיעו לפקדו רלו רבים משועי ונגידי העיר להזיל ממון רב מהונם כדי לזכות בו לחתן, אך בהכוונת הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א בנה את ביתו עם הרבנית הצדקנית מרת רייאל ע"ה בת הרה"ק ר' נפתלי לבי מראפשיץ זיע"א, בגמר קשרי השידוכין קמו והלכו לקחת ברכת מז"ט מרבם הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, נענה הרה"ק מלובלין זיע"א ואמר להרה"ק מראפשיץ על חתנו א שיינער קרבן פסח'ל, ולא ירדו לסוף כוונתו, עד עת כי בא מועד פטירת רבינו שהחזיר נשמתו בער"פ או אז הבינו כוונת הרה"ק מלובלין שאמר כבר שנים רבות מקודם.

רבינו הי' קדוש מאוד, ומסופר שבעת חתונתו כאשר זימר חותנו הק' את הזמר כי הנה כחומר ביד היוצר (ליל היום כיפור), זלגו עיניו דמעות לרוב, ולא הבינו הסובבים את כוונתו, נענה רבינו ואמר הלא לסיפא דהזמר כוונתו 'לברית הבט ואל תפן לילך', אמר לו חותנו, לא עליך כוונתי כי לא פגמת בזה כלל.

רבות ינק רבינו מרבנותיו הק' הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זיע"א, ומהרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שהרבה לחבבו וקרבו במאוד, פעם נתן לו הרה"ק מלובלין לבדך על הכוס ורבינו עוד נער לעיר, כמו"כ הסתופף בלל חתונו-זקינו הרה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זיע"א שמונו קיבל הרבה.

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו זיע"א אמר בשם רבינו שהעיד על רבו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שהיה מן הנמנים על פסחו של אליהו הנביא שהביא לו כזית ללאת ידי חובה, ואחר אכילת האפיקומן היו רואים בחוש שהיו שערות שפמו משומנים משומן הקרבן פסח. וסיים הדברי חיים: כי הכי הוא גם אכל רבינו דלאחר שסיפר מענין אכילת קרבן פסח של הרבי מלובלין זיע"א היו ניכרים סימני שומן על שפתיו, כאילו אכל ממש עכשיו בשר שמן. (פרי לדיק)

עיקר תורתו קיבל רבינו מחותנו רבו הרה"ק רבי נפתלי לבי מראפשיץ זיע"א והיה דבוק ומקורש אליו ביותר וכמים פנים אל פנים, הראה לו חותנו פנים שוקות והעריכו וכדו וקרבו ביותר, עד כדי כך הוקירו חותנו עד שמינהו להיות רב האעיר בעיר ראפשיץ.

זרעו אחריו, בניו: בנו בכורו ומ"מ הרה"ק ר' מנשה זיע"א מראפשיץ, הרה"ק ר' אהרן מרימאנוב-ראפשיץ זיע"א, הרה"ק ר' אלימלך מסוקולוב זיע"א, הרה"ק ר' מנחם מענדל מגלאגוב זיע"א, והרה"ק ר' יחיאל מקאלבסוב זיע"א

חתנו בעל בתו היחידה מרת חנה ע"ה, הרה"ק ר' משולם שרגא פייבוש מזברעזאן בעל שפת אמת זיע"א.

תורתו של רבינו זיע"א ישר לן שופרי' פי' אנו מתפללין לפני השם יתברך רבינו של עולם אתה אומר לנו שפרו מעשיכם לולא תעזור לנו לא נוכל לו כמאמר חז"ל (סוכה ב"ב) בכל יום יום יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לא הי' יכול לו, ע"כ אנו מבקשין מאתך • ישר לן שופרי' אתה תשלח לנו שופריך שפר מעשינו לפניך. (אור ישע)

טו ניסן תרפ"ז

רבי זאב וואלף ב"ר אברהם אליעזר זי"ע בעל אגדות מהרז"צ אב"ד האידיא

רבינו הגה"ק רבי זאב וואלף ציטראן אב"ד האידיא דאראג בעל אגדות מהרז"צ זי"ע נולד ביישבת אדאמאש ט"ו ניסן א' דחג הפסח בשנת תרי"ז לאביו הגה"ק ר' אברהם אליעזר מאדאמאש זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה

ענין, אין לשער עד כמה תשתתף בלערו, וכאשר הלך האיש מזיתו התפלל בערו, ובפרט בעת המלחמה הגדולה שפך שיהו ונשבר לבו בקרבן מאוד, על אשר של ישראל ועל אשר העולם, ואשרי ארון ששמעו מתפלל לפני העמוד, בפרט בימים הנוראים בקול חוצב להבות אש, ובהתעוררת רגשי קודש, בגדיו נטפו מים מימי הזיעה, וקולו היה נעים וערב מאוד, אלקים ואנשים משמחות.

ביום ח' לחודש טבת שנת תרס"ח נפטרה זוגתו האדוקה.

ויהי אין ויהי אלא לשון אשר בשנת תרפ"ז באיזה ימים לחודש ניסן פתאום נחלה בלילה, והיש מהר דקשו ברופאים מומחים, והוטב לו קלת עד שקם ממטותו, אמנם פקידת הרופאים היה שלא יעבוד עבודתו, כי אינו ראוי להפריע מנוחתו, אכן כאשר הגיע ליל התקדש חג הפסח הזדר והתחזק וישב אל השלחן לסדר הסדר, במסיבת בני ביתו, קיים המצות הנהוגים בלילה הזה, בתשוקה נפלאה, שפתותיו כרחשין שירות ותשבחות הלל והודאה, ואחר חצות לילה הלך לישן, וקודם אור הבוקר נחלש פתאום ועלתה נשמתו לגנוי מרומים, כן שבעים שנה מיום ליום.

דברי תורתו היה בספר אגדות מהרז"צ.

נשאר אחריו בניו הגה"ק ר' אברהם אליעזר זי"ע שמילא ממקומו. הגה"ק ר' יהושע אב"ד ביסערמין זי"ע ששימש ברבנות גם כ"ב שנה, ונתקבל אחר"כ כאב"ד שאפראן והגלילות ורח"כ לראב"ד דקה"י בודאפעסט, נסתלק ח' אדר שני בשנת תשי"ז. הגה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד ענטש זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הגה"ק ר' אברהם אליעזר זי"ע אביו של רבינו עסק כל ימיו בתורה ועבודה, וכמעט רוב ימיו היה יושב בתענית, מספרים נפלאות מזדקתו ופרישתו הרב, מנח"כ בק"ק ערלא סענזשארץ, ועוד היום הולכים על קברו להתפלל בכל עת צרה ר"ל, וכל באי שער עירם יודעים שאיש קדוש טמון שם. (הקדמה אהל לאה)

רבינו בילדותו כבר היה ניכרים בו סימני טהרה, ובהיותו כבר תרתי סרי שנין היה נמנה בין תלמידיו החביבים של הרה"ק רבי מנחם מענדל פאנעט מדעעש בעל מעגלי דקדק זי"ע ואז כבר היה מפורסם בחריפתו ובהתמדתו הנפלאה שם נסע לשיבת הגה"ק ר' אברהם יחזקאל מקליינווארדיין בעל פני יחזקאל זי"ע ואז היה כבן טו"ב שנים וקנה לו ש"ס מייגע כפו באותו פרק, כדי שלא יבטל מלימודו כאשר יראה לעיניו באיזה מקומו, וכמה מסכתות היה אז שגורים על פיו.

כשהגיע לפרקו כבן עשרים שנה נשא להרבנית הצדיקת מרת לאה ע"ה בת הגה"ק ר' שמואל פרענקל ראש שושלת דאראג בעל אמרי שפר זי"ע הנקרא ר' שמואל קאמאדער בן הגה"ק ר' שרגא פייביש אב"ד ריסקא בעל תלת גוונים דשרגא זי"ע בן הגה"ק ר' אורי ליפמאן זי"ע לבית הגה"ק ר' אליעזר מפראג זי"ע בן הגה"ק ר' אורי שרגא פייביש אב"ד בומסלא ברודא בעל דת אש זי"ע מבית חלפן בן החסיד הגה"ק ר' אליעזר ר' מנלש מווינא זי"ע.

אחר חתנתו גם לילות כימים, וכמעט לא פסק פומיה מגירסא במלא מוצן המלה.

ט"ו מרחשון בשנת תרמ"ב נסתלק חתנו הקדוש והוא מילא מקומו כרב וראש ישיבה בדאראג, ואז היה כבן כ"ד שנים, ונהרו גם אליו תלמידים מקורב ומרחוק והרביץ תורה ברבים, בכל ימיו היה נחבא אל הכלים, ולא משתדל בשום אופן להתפרסם בעולם בעולם חריפתו וזקיפתו בש"ס ופוסקים, ומועטים היה בדורו בקיאים בש"ס וראשונים כמותו, והי הננע לכת מואל, ומחמת גדול פשטותו היה מקום שכמה לא ידעו להעריך את ערכו הרם ונשא, כי במקום גדולתו גם אהה מואל ענותנותו, כל דיבוריו היה בפלם, ואפילו כשהיה לי איזה שיה במילי דעלמא, היה מעוטפים בדברי חכמה, ומעולם לא נשמע מאתו שום דיבור ללא הועיל. (הקדמה אהל לאה)

רבינו היה נערץ וחביב בעיני כל לדיקי ומנהיגי דורו, ובא בקשר מכתבים אס הגה"ק ר' יהודה אלטמאן אב"ד מ' טשאט בעל מי יהודה זי"ע, שכתב על רבינו: אהו יודי הרב המאורה המפורסם לשבח ולתהלה חו"ב חו"ש לדיק וחסידי. ואס הגה"ק ר' שרגא אב"ד טענענבוים אב"ד טשאטה בעל נטע שורק זי"ע, שכתב על רבינו: אהו עדני העלני הוהיק חריץ ובקי כש"ת וכ"ו.

מעולם לא נראה בו שום עצבות ח"ו ואדרבה אפילו בימים של אשר היה פינו עלוים ושמיים, והסתיר לערו מבני אדם, וכאשר בא לפניו בעל הבית בהתנלות על איזה

מתורתו של רבינו

לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה, כי מרדכי ציווה עליה שלא תגיד (מגלות אסתר ב' י') וכתב המלבים הטעם: כי חשש שאולי ימצא בא אחשוורוש איזה עון וחסא יהרוג אותה ואת עמה, כאשר עשה לושת, ולכאור יקשה: הלא לא הרג אלא את ושתי ואם כן למה חשש שיתרוג את עם מולדתה? אמנם הנסיון מעיד כי בישראל אם אחד יחטא אז תולין החטא בכל העם והיא פלא? אמנם יש לומר: שזהו מחמת שישראל ערביין זה לזה והם עם אחד וחשובים כאחד, לכן מובן שפיר שלא הגיד אסתר את עמה. (אגדות מהרז"צ)

והיה זרעך פצפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונגרבו כל בך משפחת האדמה ובזרעך (פרשת ויצא כ"ח ד') יש לומר עפי הכתוב: ויגוים ירשו ארץ והתענגו על רב שלום (תהלים ל"ז י"א) מי שמחזיק עצמו בעניויות יזכה לירש את הארץ, וזהו והיה זרעך כעפר הארץ, אם יחזיקו עצמם במידת עניות, כמו שאמר אברהם אבינו ע"ה: ואנכי עפר ואפר (פרשת וירא ל"ח כ"ז) אז ירשו ארץ בהבטחת ופרצת ימה וקדמה וגו'. (אגדות מהרז"צ)

רבינו הגה"ק בעל האשל מלובלין ודיין בלבוב רבי אשר יעקב אברהם קלמנקס (קלמנקש) נולד לאביו הגה"ק ר' אריה לייב זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף קלמנקש בפראג זי"ע שהיה אחיו של הגה"ק ר' אליהו קלמנקש בעל אדרת אליהו זי"ע בני הגה"ק ר' אברהם קלמנקש מלובלין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה הגאון הגדול עין הגולה חמדת ישראל חיבר ספר האשך לרשות על התורה וספר מעיני חכמה מפתח וכללים לחכמת הקבלה מלוקט מכתבי האריז"ל ועל סוד מעשה בראשית.

והנה לא נודע לנו פרטים אודות רבינו ומשפחתו ואודות קורות חייו ותולדותיו, רק מה שכתב הוא בעצמו בהקדמתו להספר כאשר יראה המעיין.

אמנם ניכר מתוך ההסכמות שהיה נערץ מאד על חכמי דורו ושזכוהו רבנן בתוארי כבוד כאחד מן הגדולים.

וכנראה שהמחבר היה ממשפחת רבנים וגאוניו יושבי על מדין ובפרט זקנו הגאון מוהר"ר יוסף קלמנקס זי"ל מלובלין שכתב עליו רבינו בסוף הקדמתו שהיה רבן של כמעט רוב בני הגולה אשר היו בימיו, וזה תואר נפלא של רבני הגולה לכתוב בזמנו על כל אורבא מרבנן, ורבינו מזכירו כמה פעמים בתוך ספרו ומביא פסטים נעימים ממנו.

וכנראה גם רבינו בעצמו היה רב ותופס ישיבה, כאשר כתב עליו אחד מן המסכימים בתואר ר"ג ור"מ, וגם חתם את עצמו בסוף הקדמתו לעיר הרועים מעט האלון אשר עמדי.

ויכר מתוך דבריו כי סבל הרבה טלטולי דרד וכמה הרפתקאות ערו עליו,

ועל זמן מסויים נתיישב בעיה"ק ירושלים, ושבו הלך בגולה והדפיס חיבורו, והיה ברצונו לעלות עוד להתיישב בעיר ה' שמה כאשר הביע בהקדמתו, ולא ידענו אם נתמלא בזה רצונו או לא.

הנה רבינו חי בתקופה שבה נדפסו כמה ספרים ע"ד החידוד והפלפול, וגם הוא עקב בדרך הזה, וכלל במים אדירים בעמקי ים התלמוד, וחידש חידושים נפלאים בדרך דרוש ופלפול לתרץ פסוקי הפרשה וכמה מאמרי חז"ל התמוהים בטו"ד.

וגם תורת הנסתר לא נעלם ממנו, וכמה פעמים בונה את חידושי ע"פ הקדמות האריז"ל ועוד בעלי קבלה. ובפי יורא הזכיר רבינו ספר מעיני החכמה שהוא מפתח לחכמת הקבלה ע"פ כתבי האריז"ל, וכתב שהביאו לבית הדפוס.

והנה כתב רבינו בהקדמתו בספרו האשך שהיה לו עוד חיבור בכת"י "זכרת אברהם" ע"ד החידוד, ומביע תשוקתו שזכה ה' להדפיסו. אמנם ללאזונו לא עלתה בידו ולא זכה להדפיס את חיבורו, חבל על לאבדין ולא משתכחין.

נסתלק לגנזי מרומים ט"ו ניסן בשנת תמ"א

וחרות על מצבתו: ט"ו בחדש ניסן, נגנז אנלנת המן המאיר באספקלירא המאירה כבוד מורינו ורבינו ומאורינו וכו' מהגאון האלוף עין הגולה וכו' אשר כלל במים אדירים של תורה וחיבר ספר אשך אברהם על שמו וכו'

טז ניסן תרכ"ח

רבי אברהם יצחק גייר מדיינא

רבינו הגה"ק רבי אברהם יצחק גייר מדיינא רבא דעיר לבוב זי"ע נולד בעיר בראדי לאביו הגה"ק ר' יעקב זי"ע

רבינו היה גאון חריף ובקי שם לילות כימים בהתמדה נפלאה וישב והורה הוראה כחד מן קמאי יותר מכ"צ שנה ישב על כסא הוראה כלבוב תוך העיר והרביץ תורה דברים.

נסתלק לגנזי מרומים ט"ז ניסן בשנת תרכ"ח.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יז ניסן תל"ג

רבי ראובן הכהן כ"ץ בעל ילקוט הראובני מפראג

רבינו הגה"ק רבי ראובן הכהן כ"ץ בעל ילקוט הראובני מפראג זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יהושע הנקרא ר' האשקי כ"ץ סופר זי"ע נכד הגה"ק רבי שלמה אפרים מלונטשיץ בעל כלי יקר זי"ע

רבינו הוא היה סופר מהיר וכהן גדול לקל עליון גאון וקדוש ובעל מקובל גדול, חיבר ספר ילקוט הראובני על חמשה חומשי תורה מלקוט מכל ספרים מדרשים וזה"ק כתבי האריז"ל ומכל מארי קבלה, וראשי התיבות: ילקוט ראובני: ילקוט רזי אורייתא וקבלה דכתיבה נעימה יהבית. וכו"פ נדפס בליוורן ספר שכחת לקט מהרה"ק המקובל רבי נתן ד"ר יעקב זי"ע, וכן חיבר ספר עונג שבת בפרד"ס על עניני שבת וספר דברים שבקדושה מוסר השכל.

וכשהגשו לפקדו נשא לבתו של הדרשן הגדול הגה"ק ר' אפרים שלמה לונטשץ מפראג בעל עוללות אפרים זי"ע בן הגה"ק ר' אהרן איש לונטשץ זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים טו"ב ניסן בשנת תל"ג

על מצבתו חרות: ראש המדברים בכל מקום אז כל החכמים והסופרים ובחוקים וכו'

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

כתב רבינו בפרשת שמיני הם(נדב ואביהו) נכנסו מחוסרי בגדים ואלהיו נתאבל על זה ונ=הי' לו אזור עור תחת מתניו וידוע שאותו עור הי' מעור אילו של יצחק.(ילקוט הראובני)

יה ניסן תרס"ו

רבי עזריאל ב"ר אברהם הלוי זי"ע בעל נחלת עזריאל ר"ם ומגיד

הגה"ק רבי עזריאל הלוי ליטש ראזענבוים ר"ם ומגיד מישרים בפרעשבורג בעל נחלת עזריאל זי"ע נולד לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' אברהם דומ"ץ נייטרא בעל שושנת אברהם - בן יהודה זי"ע הר"ר אברהם ברכו ה' בעושר רב, והיתה לו מרכבה, והגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר מפרעשבורג בעל כתב סופר זי"ע היה דרכו לצאת בכל ראש חודש מחוץ לעיר לשאוף אויר צח, במרכבתו של ר' אברהם, והיו מפלפלים יחד בפלפולא דאורייתא מבוקר עד ערב. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת אסתר ע"ה בת הרבני הנגיד מוה"ר מאיר לאשיץ ז"ל בן הגה"ק ר' יהודה זי"ע

פרעשבורג

רבינו היה גאון מפורסם בזמנו כחד מגדולי ישראל שוקד על דלתי בית המדרש יום וילנה.

בלעירותו למד בישיבת הגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר זי"ע בפרעשבורג, ועשה חיל בלימודו, והיה ממאייני הישיבה, וכבו הגאון העריכו מאוד, היה מתמיד יוצא מן הרגיל, וכל ימיו היה שקוע בעומקה של הלכה, ולוחם מלחמתה של תורה בפלפולא דאורייתא עם גדולי דורו שהיו מתכתבים עמו.

כמו כן למד אצל הגה"ק רבי יחזקאל בנעט אב"ד נייטרא זי"ע

שמך בתור מגיד מישרים בקהלה המפורחת ק"ק פרעשבורג, והיה דורש בבית מדרשו בכל שבת ויום טוב, והיה מוכיח את העם ומעוררם לתורה ולמעשה חסד, — וכמו כן היה עסקן ציבורי ומראשי ההנהלה של התלמוד תורה ומוסדות החסד שבעיר.

העמיד דור ישרים יבורך, ובניו היו תלמידי חכמים מופלגים, והוצאו בתשובותיו בספרו נחלת עזריאל.

זאת לדעת שאף שרבינו נודע לגאון בתורה, וכל גדולי הדור העריכוהו, לא התפרנס מן הציבור, וכמה שנים עסק במסחר, וסיפר: שאף בהליכותיו ליריד עם בנו הגה"ק ר' יעקב ז"ל לא הסיח דעתו מלימודו אף רגע, ובלכתו בדרכי היה חוזר בעל פה על התנ"ך, ופסוקי התנ"ך היו שגורים בפיו שהיה רגיל בהם בתור מגיד, ובערב אחר עסקם ציריד היו חוזרים לאכסניא ולנים בעומקה של הלכה, ומשיבים תשובה לשאליהם ומעלים חידושים על ספר.

נסתלק לגנזי מרומים י"ח ניסן ב' דחול המעוד פסח ג' בעומר בשנת תרס"ו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יה ניסן תרס"ג

המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל

הרב המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל המכונה פריסיאדו ("יקר" בשפת הלאדינו), הידוע בין חכמי המקובלים כבעל 'שמן ששון', נולד באורג'וק שבבוסניה בסביבות שנת תקפ"ה, ועלה לחונן את עפר ארץ הקודש בסביבות שנת תק"ץ. ידועים לנו על שני אחים שהיו לו, אחיו המקובל רבי אפרים בכ"ר משה זצ"ל, ואח נוסף שהזכירו הרב ששון בשער ספרו 'שמן ששון' על עץ חיים ח"א בשם "רב אחי סניור אהרן ב' משה נר"ו

הוא בעלנו ריך לטרוח" (מדרשו של סס', ירושלים תש"ל, אות סח)

הרב ששון נתבקש בישיבה של מעלה בחוה"מ פסח, י"ח ניסן שנת תרס"ג, ונטמן בהר הזיתים בחלקת המאג'ארים (מתחת שתי לנורות בטון עבים היוצאות מתוך הסלע). וזה נוסח מצבתו:

מ"ק

הרב הבר' כמנה"ר
ששון הגמ' פריסיאדו
ב' משה זצוק"ל ראש
חסידי ק"ק בית אל
יב"ץ צעהמ"ח ס'
שמן ששון ופחה
ענים שנתבקש
בישיבה ש"מ בח"י
לח' ניסן תרס"ג
תלצ"ה

הרב המקובל האלקי רבי ששון בכ"ר משה זצ"ל המכונה פריסיאדו ("יקר" בשפת הלאדינו), הידוע בין חכמי המקובלים כבעל 'שמן ששון', נולד באורג'וק שבבוסניה בסביבות שנת תקפ"ה, ועלה לחונן את עפר ארץ הקודש בסביבות שנת תק"ץ.

ידועים לנו על שני אחים שהיו לו, אחיו המקובל רבי אפרים בכ"ר משה זצ"ל, ואח נוסף שהזכירו הרב ששון בשער ספרו 'שמן ששון' על עץ חיים ח"א בשם "רב אחי סניור אהרן ב' משה נר"ו".

בעודו צעיר לימים אהו למושב לו במדרש החסידים "בית אל" שבכרובע היהודי בהעיר העתיקה, שם קיבל תורת הנסתר מפי רבו המקובל רבי וידאל קואינקא זצ"ל מחשובי מדרש "בית אל" ומראשי ישיבת "חסד אל". בשיתוף פעולה עם אחיו רבי אפרים הדפיס בירושלים מספר קבלה של מקובלים שקדמו להם.

בשנת תרמ"ג, נתמנה הרב ששון לראש חכמי בית אל ולראש המכוונים בסידור הרש"ף לפני התיבה. והעידו עליו שכאשר היה מתפלל את תפלת העמידה היה עומד ללא תנועה כלל, ופניו מאדימות כלפיד, וכל כולו בסילודין ודיבקות בעילאין.

בספר 'ירושלים של מעלה' (ח"א, ירושלים תשמ"ג, עמ' 188-180) מובא סיפור מעניין שסיפר השותק הירושלמי רבי ברוך יעקב זיסרמאן, שפעם אחת חפצו כמה מבני עליה שבירושלים למצוא מקום שיוכלו לשפוך בו שיחם לפני הקב"ה, ולכן סומדו למעיין השייכות אלל המקוה של רבי ישמעאל כהן גדול, מצאו חורבה לנוע בגויה וסמויה בחצר לפניו מאר, ונקיי הדעת בירושלים שהיו בטוחים בעצמם שהם מושלים על יצרם ולא פגמו מעודם בראיה ובמחשבה, קבלו זכות כניסה לחדר סודי זה שקראו "מסתרים", וניתן להם מפתח נחושת לפתוח בו שער החדר, אשר בו נכנסו והתייחדו עם קונם והורידו בו ביחידות כנחל דמעה על שכינתא בגלותא, ואיש לא ידע על זה זולת שלש עשרה האדיקים עצמם. כל זה סיפר רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלאנט, שבבעה של האדיק רבי הירש מיכל שפירא בעל 'איץ הקודש', שהיה מיוחד ק"ק בית אל-ג, ובשעת העברה מצאו אנשי הח"ק על מתניו חגורה ועליה מפתח מנחושת, ולא ידעו פשרו של דבר, וכן מצאו על הרב ששון ששון בפטירתו, וכן אלל רבי נחום משאדיק ורבי מאיר אויערבאך בעל 'אמרי בינה', ופתרון התעלומה היה כאמור ע"י רבה של ירושלים הגז'.

ספריו ששון ששון בארבעה כרכים, כולל י"א חלקים, ובהם פרשנות המקיפה את רוב תורת האריז"ל, עשו לו מוניטין בעולם הקבלה. כל הרואה להחכים בפנימיות התורה חייב להשתמש בספר 'שמן ששון' כפירוש מקיף ויסודי. בספריו רואים מיד את גודל בקיאותו בכל ספרי הקבלה וגם בש"ס. הוא העמיק במיוחד בסידור הרש"ף, לזה פירושים נפלאים ופיענח דברים סתומים בספרו 'פתח עינים'.

על הנהגתו שהיתה בפשטות ובענוה, תעיד העובדה שמעולם לא שינה את מקומו בבית מדרש בית אל-ג, ובמקום שישב כשצב בתחילה, שם נשאר גם כשנבחר להיות ראש הישיבה.

"זקני ירושלים מספרים, כי כאשר ביקר בעיר הקודש ירושלים הרב הקדוש ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאוה, בנו של הגאון הקדוש בעל 'דברי חיים' מלאנו זי"ע, הלך לבקר את הרב 'שמן ששון' בביתו, אולם לא מצאו כי הלך לשוק לקנות רכרי ביתו, הרה"ק המתין עליו עד שחזר לביתו ובידו שתי קופות מלאים פירות וירקות וכדומה, ומאד נשתומם על זה לראות כי איש גדול וקדוש כזה אינו משתמש עם משרת, אלא

הר הזיתים

לע"נ רבינו ר' יצחק

יז ניסן תרמ"ה

רבי יצחק ב"ר מרדכי זי"ע ראש שושלת סקווירא

רבינו הרה"ק רבי יצחק טווערסקי ראש שושלת סקווירא זי"ע נולד בשנת תקע"ה לאביו הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנאבעל זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנאבעל בעל מאור עינים זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן הגדול מקרלין זי"ע

סגולה לישועה

אמר פעם לאחד שהיה צריך לישועה, ואמר לו אתה צריך לישועה תאמר לשון המאור עינים בפרשת נשא. וזלה"ק: וזהו תשועת ה' כהרף עין. ואין חכם כבעל הנסיון שכמה פעמים הרגשתי בעצמי שהיה לי יסורים גדולים ופתאום כהרף עין באה תשועת ה' ואיני יודע אנה הם באים.

סגולה להנצל מן הצבא

פעם בא לפני רבינו אחד וביקש ברכה שיתפטר מלשרת בעבודת הצבא, ציוה עליו רבינו שיחזור תמיד דברי רש"י הק' ז"ל על הפסוק: תמים תהי' עם ה' אלקיך (פרשת שופטים י"ח ג) התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו. (ילקוט מאורי אור)

מסוגל לתשובה

"ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור" (פרשת במדבר ז' ד). שמעתי מאבי הרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע בשם הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע או בשם אחיו הרה"ק רבי דוד מטאלא זי"ע: "ביום השמיני" - היינו זאת חנוכה, "נשיא" - התרוממו והתנשאו, "לבני מנשה" - היינו הבנים הנשכחים מאביהם שבשמים [על דרך הכתוב: "כי נשני אלקים מכל עמל"י - נשני מלשון השכיחי, ועל כן נקרא מנשה בן יוסף בשמו], אם בניס אלו אומרים "גם לי אל" - היינו שמקבלים עליהם עול מלכות שמים, אזי "בן פדהצור" - נהיים הם בניס הפודים את בוראם, פדה צור. (קדושת מרדכי - לעלוב)

רבינו היה קדוש מרחם אמו כמו שהעיד עליו אחיו הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם זי"ע ואביו הק' אמר פעם שהיה נשמת רבי ישמעאל כהן גדול.

וסיפר שזהו חינוך בעריסה התקיימה שמתחילת ימיו צבית אביו להרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה בת הרה"ק ר' דן מראדוויל זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מראדוויל זי"ע. ונעלתו אמו עמה וזכה כל הית ולא עלתה בידה להרגיעו, ושלחה אמו הרבנית לומר לאביו שאין באפשרות להרגיע את החינוך ויאמר נא כדת מה לעשות? והשיב שילחשו לו באזנו שזה מנהג ישראל, וכשאמרו לו כן נרגע מנכיו, כי הפריע לו יריקו הגסים צעת שמחת הגיטאות. (מילין קדישין)

כשהגיע לגיל י"ב כחצי שנה לפני הבר מצוה היתה החתונה גדולה, וממנה נולד הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע והרה"ק ר' מנחם נחום משפיקוב זי"ע, בערך בשנת תקכ"ה - או מיתה עליו אשתו ונשא בזוג שני להרבנית הצדיקת חיה מלכה ע"ה בת הרה"ק ר' ישראל מרזין זי"ע, אך בשנים מעטות נפטרה זו בלא שהיו להם ילדים. ואמר אז הרה"ק מרזין זי"ע: שאין הוא מתאבל כל כך על המלכה"ה אלא על המלך דהיינו שיתר ממה שמצטער על פטירת בתו מלכה מצטער הוא על חתנו מסקווירא שצב אז הוא חלק ממשפחתו. בזיווג שלישי נשא להרבנית הצדיקת מרת חנה סימא ע"ה בת הרה"ק ר' לבי מסקורא זי"ע בן ר' אהרן זי"ע בן הרה"ק ר' לבי זי"ע בן מרן רבינו הבעל שם טוב זי"ע

כשנסתלק אביו הק' בכ' אייר בשנת תקל"ז סירב רבינו מרוב ענותותו לעטרו ככתר רבנות, אך לאחר הפלרות רבות כהן כאלדמו"ר לחסידיו.

רבינו קנה בהון רב ספר תורה מאחד מנכדי הבעש"ט זי"ע שכתבם הרה"ק ר' לבי סופר זי"ע וכיבד את ספר תורה זה במדה יתירה, והפליג מאד בצבחו, עד שהצטער פעם: שכלאי לנסוע שמונים פרסאות כדי שיזכה לעלייה בס"ת קדוש זה.

פעם נכנס אחד לרבינו בצקשה שיברכו בזש"ק, שלחו רבינו שיבקש לבנו הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל זי"ע ואמר שהוא לומד תורה לשמה. צעת הוא זקוק היה ר' אברהם יהושע העשיל לסכום גדול לרכוש עבור אחד מבניו שעמד ליכנס לעול המזנות זוג תפילין שנתקבו על ידי סופרו של הבעש"ט זי"ע. כשנכנס יהודי הג"ל להר"ר אברהם יהושע העשיל בצקשה שיברכו בזש"ק, אמר לו: שיתן לו הסכום נדרוש עבור תפילין ייושע, האיש הסכים והוא הבטיח לו זש"ק. כששמע רבינו אביו מזה שאלו על זאת? השיב: הרי כתיב (פרשת ואחחן ו' ח) והיה לטוטפות בין, אם נותנים מעות עבור תפילין זוכים לבן, וכן היה שנושע בזש"ק.

פעם אחד נזדמנו חסידים שהיו נוסעים אל רבינו, ומחמת עיכובים הוכרתו לשבות בדרך וזכו אחר שבת וסיפור זאת לפני רבינו. אמר להם: פעם היה כך אלל זקני הרה"ק ר' נחום זי"ע אשך החסידים שלו שצחו בדרך ואחר שבת באו לפני זקני ואמר להם אשך תשוקתו היה גם כן להם, וזהו סוד קשר של תפילין שני לתי"ן דלית לי מגרמי כלום, תשוקתו דל"ת אחד ותשוקתם דל"ת שני, וזהו מאמר חז"ל (מסכת תענית דף ז') ומתלמידי יותר מכולם. וזהו סוד קשר של תפילין אשך הקב"ה הראה למשה, וזהו דור וזרועיו שני לתי"ן. (באהלי יעקב)

נסתלק לגנוי מרומים י"ז ניסן בשנת תרמ"ה

בית המדרש סקווירא

מתורתו של רבינו

רבינו לא אמר תורה ברבים. וסיפר שפעם פגשו חסידי חב"ד לרבינו בדרך, ובקשו שיאמר להם תורה, אמר להם שאבותינו נהגו לא לדבר 'תורה' בציבור, ואמר להם שכתב בתהילים (ל"ט ד) חם לבי בקרבי בהגיגי תבצר אש דברתי בלשוני. שבעבודת ה' צריך להיות בהבערה "קאכך" בעצמו "אין זיך". וכל הדברי תורה צריכים לחזוק בהלב ולא כמו שאתם מבקשים לאמר תורה.

סיפר רבינו כי פעם פנה הרה"ק ר' ברוך ממזיבו זצ"ל אל זקינו הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנאבעל בעל מאור עינים זי"ע ושאלו מה אתם אומרים עלי, השיבו המאור עינים אני אומר שאתם ירא שמים באמת. לאחר מכן נזדמן הרה"ק ר' ברוך זצ"ל להיות בצוותא עם הרה"ק רבי לוי יצחק מבראדיטשוב זצ"ל, פנה אף אליו ושאלו, מה אתם אומרים עלי, השיבו הרה"ק מבראדיטשוב אני אומר שאתם ירא שמים באמת, נענה הרה"ק רבי ברוך, עתה יודעני בבירור כי ירא שמים אנכי, יש לי על כך שני עדים נאמנים. המשיך רבינו, מצינו בחז"ל (מסכת ברכות ל"ג) שהקשו אטו יראה מילתא זוטרתא היא? ותירצו, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, ואמנם אצל החסידים בני זמנינו היראה מילתא זוטרתא, כי בזיון להם לאמר על רבם שהינו ירא שמים, וכי לדעתם אין הגון לקרותו 'רבי' בשל כך, ואילו הרה"ק רבי ברוך התפאר בכך שמעידין עליו שהינו ירא שמים. (לעבדך באמת)

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

י"ט ניסן תר"ג

רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא

רבינו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' ברוך מביקובסק זי"ע הנודע לצדיק נסתר

וכיים הרה"ק ר' יחיאל יהושע מביאלא זי"ע: שקבלת המטבעות (על ידי הסערה) היה מופת גדול יותר מהבאת המטבעות, להלא איתא בגמרא (חולין ס') גמירי מיהב יהבי משקל לא שקלי. (שיח זקנים)

קיבל על עצמו גלות בנערותו והלך נע ונד. ולא הגיח לכנוס לחדרו מי שהלך בצמר מחשש שעטנו. היה לו כלים מיוחדים שבהם אכל וסגורים בחיבתו, ואם אחד נגע בזה שוב לא אכל בזה כי אכל חולין בקדושה ובטהרה. מפת שלחנו הוחלפה בכל עת שהלך לאכול, ובגדיו היה תמיד אחרים וחדשים ולא נמאץ עליהם רב. ופעם אמר על עצמו: שהינו משיח בן יוסף. ושאל ע"ז הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע: אם רבינו מדקדק על נהיון מלבושיו ויפייס? ואמרו לו: שכן. אמר: אם כן יכול להיות שהינו משיח בן יוסף. (מאמר מרדכי)

חיבב את המלוות, את אחריו חיבב ונישק בכל פעם בעת אמירת הלל, וכל ימי החג הסוכות לא ירד האחריו מעל שולחנו. וכן היה נוהג בשופר שהיה מונח לפניו כל ימי אלו, וגם היה נוהג בעת שישיב על השולחן בליל שבת קודש הביט בהחלות, ומחמת חיבוב המטרה לא עזר כחו מלגשק בהם.

הי' תלמיד מהרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה בזבולין זי"ע, ותלמיד הרה"ק רבי יהושע לעב אבדק"ק דינוב זי"ע, ותלמיד מובהק מהרה"ק ר' יעקב יצחק מפרשיסחא הנקרא היוד הקדוש זי"ע.

רבינו היהודי הקדוש העיד על רבינו: שכל פעם שצא לחדרו הרגיש קדושה. וגם העיד עליו שהוא אחד מהל"ו לדיקים בדורו.

הרה"ק ר' נפתלי צבי מרופשיץ בעל זרע קדש זי"ע היה מתנגד גדול לרבינו, ואמר הרה"ק רבי יהושע לעב אבדק"ק דינוב זי"ע לאשת רבינו: תדע שהמלאכים ושרפים מתקנאים בבעלך ולכן לטובתו חולק עליו הרה"ק מראפשיץ, שבה מילי את בעלך מקנאתם.

נסתלק לגני מרומים י"ט ניסן תר"ג

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהושע בעל תולדות אדם זי"ע שמילא מקומו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה לדיק יסוד עולם קדושתו ופרישתו אין לספר, חסידותו ונקיותו נשמע בכל הארץ, ובכל דרכיו עבד השי"ת במסירת נפש ממש, מעולם לא שח שיחה בטילה, ובשבת קודש לא היה מדבר דברי חול, כי אמר שקשם שאסור להפסיק בין ברכה לטעימה, כמו כן אסור להפסיק בשבת קודש בין ברכה דהיינו קידוש לטעימה שעיקר הטעימה של שבת קודש הוא בסעודה שלישית (דברי שמואל) ומעולם לא הסתכל בצורת לזוז, ולא החזיק בבית יד שלו שום מטבע, ולא פשט ידו לדבר רשות מעולם. והי' אהב ישראל גדול וקרא את כל אדם בשם בני או אחי.

מילדותו היה נשמר מלשמוע דברים בטלים ומכ"ף דברים אחרים ח"ו, והי' דר עם חייט אחד ביחד ולא בא לביתו רק בעת שיסנו כלום ככל. פ"א אירע שקגרו הביהמ"ד מפני איזה טעם והוכרח לבוא לביתו, והי' כאשר קרב אל ביתו וראה שהחייט יצא במלאתו עם נעריו כדרכו ומדברים דברי נבלים כדרכם ולא הלך לביתו מפני כך ועמד בחוץ והלך אנה ואנה כי היה הקור גדול מאד עד שכמעט היתה יאלה נשמחו ושכב ארצה מחלישת כחו. ובכל זאת לא הלך שלא ישמע דברים בטלים, וכיון ששכב ארצה נעשה לו שני ונס שנכבדה הגר והוכרחו לילך לישן ואז הלך לביתו. ואמר רבינו ומאז והלאה אנשים כריתי לי לשמוע מרחוק מה שמלחשים. (קהל חסידים החדש)

מנהגו של רבינו היה שבתות האים ערב שבת קודש היה טובל במקוה, ומשם הלך חוקר לבית המדרש ולמד ואמר שיר השיירים, ולא היה חוזר לביתו עד אחר תפלת שבת.

והנה בתחילת ימיו היה חי בדחוקות מאד, וכיפר הרה"ק ר' יחיאל יהושע מביאלא זי"ע: ופעם בערב שבת לא היה בביתו אפילו שום פרוטה. והנה רבינו חש שהרבינית לא תעמוד בנסיון על כן אמר לה בבוקר: שלא תלך לשכנותיה ולא תספר לאף אחד וממנצה הדחוק. אחר כך הלך הוא לבית המדרש ובחצות היום הלך למקוה הכל כהג"ל.

כשחזר לביתו בליל שבת קודש ראה מרחוק שמאיר בביתו, וחשב לעצמו איך שייך שמאיר בביתו, הלא לא היה לו אפילו שום פרוטה לקנות נרות, מסתמא לא עמדה זוגתו בנסיון? בהיכנסו לביתו ראה על השולחן חלות גדולות ובשר ודגים, וחשב על הפעם כנ"ל. אמנם הלא אסור לריב בשבת, דהא כתיב (שמות ל"ה) לאתְּעַבְרוּ אִשָּׁה, על כן לא שאל כלום. ואמר שלום עליכם בהתלהבות בניגון של הרה"ק ר' מנחם מעדל מרימנוב זי"ע ואכל הסעודה ושר זמירות, ולא שאל אותה כלום במשך כל השבת.

במזאכי שבת שאל אותה איך היה לה בשר ודגים וחלות, הלא אמרתי לך שר הלך לשכינותינו? וענתה שצאמת לא הלכה לשכנותיה, רק ניקתה את הדיקה לכבוד שבת והוליאה את הזבל בחגורתה (פארטעד), וכשעמדה בחוץ, היה סערה ופרחו מטבעות של זהב לחגורתה, ולקחה מטבע אחת אל האורף, ותמורת המטבע נתן לה מעות שהיה די לקנות כל צרכי שבת. אעק רבינו תיכף: "איך וויל נישט" "איך וויל נישט" "איך וויל נישט", ושאל אותה אם יש לה עוד מטבעות? וענתה: שיש לה עוד. אמר לה: הסערה היא שהביאה את המטבעות תקבל אותם בחזרה, והלכה לחוץ עם המטבעות בחגורתה, ובה סערה וקיבלה בחזרה את המטבעות.

כשהגיע אחר כך אמו לו רבינו: כתוב בפרשת (קאפיטעל י' ל"א) בהעלותך: ויאמר אל נא תעזב אתנו כי על פן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים: והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך: ופנה אל האיש ואמר לו: ויאמר אל נא תעזב אתנו: לא היה לך לעזוב אותנו, כי על פן ידעת: בשביל שאתה יודע, חנתנו במדבר: שמה שיש לנו חן הוא בשביל הדיבור, והיית לנו לעינים: דו האסט געדארפט שטיין אונז פאר די אויגען] היה לך לעמוד בעינים שלנו] והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו: הטוב ששולח לנו השי"ת, והטבנו לך: היינו מטיבים אותך בזה. וסיים רבינו: בשביל שלא היית כאן בשעה שחיפשנו אותך, האסטו פארשפעטיגט! (שיח זקנים)

ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר (שמות ט"ז ח"ח) ליישב הקושיא, האיך היו מקיימים מצות צדקה בעת שירד המון, ואז היו שוין עני ועשיר? אך כי מי שהיה לו גלות השכל היה משפיע דעת ותבונה לקטני השכל. וזה עיקר הצדקה ללמד לחבירו לי=עשות בעיני ה'.

סיפר הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער מווישאוו זי"ע שפעם אחת בא איש אחד שהיה זקוק לישועה לרבינו ונשאר אצלו על שבת קודש, והיה בליל שבת קודש אצל עריכת שלחנו הטהור, ולמחרתו בשבת קודש אצל תפילת שחרית, וביום שבי"ק אצל עריכת השלחן נדרם באכסניא שלו ולא בא. כשהגיע רבינו להפשטידא (קוגעל) חיפש את האיש הנ"ל ורצה ליתן לו שירים ולא היה שם כנ"ל.

לע"נ ריזל בת משה אהרן ז"ל

כ ניסן תקס"ח

רבי יעקב ב"ר אלימלך זי"ע מחוגלניצא

רבינו הרה"ק רבי יעקב רויטמאן ממוגלניצא זי"ע נולד לבן הצעיר לאביו הרה"ק הרבי ר' אלימלך וויסבלוים בעל נועם אלימלך מלוצענסק ב"ר אליעזר ליפמן זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שפרינצא ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן רוקח מרגליות זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל שמעלקא מקרקוב זי"ע

רבינו היה לדיק וקדוש שזדיקו דוכו הגדוהוהוה בשם לדיק נסתה. (אהל אלימלך) הרה"ק ישראל האפשטיין המגיד מקוזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע אמר עליו: "רבי יעקב גדול וגבוה וממרחק יידע"

וכיפר הרה"ק ר' שמואל מסאקלוב זי"ע: כי פעם אחת נסע רבינו דרך עיר אחת, וידעו שחזרתו יסע גם כן דרך עיר זה, והיה שמה ברית מילה ושלחו השמש לעמוד על הדך שכאשר יבא רבינו יכבד אותו במלכות סנדקאות. וכאשר אמר לו השמש זאת, רעדה אחזתו ואמר: שיש לו קבלה מאביו הקדוש זי"ע: שמלואה עם כבוד גרוע יותר מעבירת נואף רח"ל. (בית יעקב)

לידתו, תקופת ילדותו ומקום לימודיו לא נודעו. זאת ידוע שהיה מתלמידי אביו הק' ותלמיד מהרה"ק ר' משה סופר מפשעווארסק בעל אור פני משה זי"ע, וכמו כן ידוע שעקב הלשנה הולך להימלט מגליציה למוגלניצא, ואף שינה את שם משפחתו מווייסבלום לרויטמאן. במוגלניצא מינוהו לאב"ד ואדמו"ר, תפקידים בו שימש עד פטירתו.

נסתלק לגנזי מרומים כ' ניסן ד' רחל המועד פסח ה' בעומר בשנת תקס"ח ומנוחתו כבוד שם בעיר מוגלניצא. הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל שפירא השרף ממוגלניצא זי"ע מילא מקומו

נשאר אחיו בנו הרה"ק ר' חיים זי"ע חתן הרה"ק רבי אלעזר האפשטיין מקאזניץ בעל לקוטי מהר"א זי"ע בן הרה"ק ר' משה אליקים בריעה האפשטיין מקאזניץ בעל באר משה זי"ע בן המגיד הרה"ק ר' ישראל ראש שושלת קאזניץ בעל עבודת ישראל הגה"ק דער קאשנילער מגיד זי"ע בן הרה"ק ר' שחתי כורך ספרים זי"ע. ובנו הרה"ק ר' שלמה רויטמאן זי"ע.

ותלמידו היה הרה"ק ר' חנוך ב"ר טוביה הכהן מווארשא בעל יסוד אמונה ומידת ענווה זי"ע נכד הרה"ק ר' משה אב"ד שדה חדש זי"ע נין ונכד הגה"ק ר' לבי הירש אב"ד זאריק זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בית המדרש במוגלניצא

ותורתו של רבינו ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו ה'; ויגענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (פרשת יתרו י"ט ח') ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (פרשת משפטים כ"ד ז') היינו כיון דישראל אמרו נעשה קודם לנשמע והיה משה רוצה דהקב"ה יהיה גם כן בבחינה זאת, על דעת והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע (ישעיהו ס"ה כ"ד) לזה קאמר ויגד משה את דברי העם אל ה' (פרשת יתרו י"ט ט') שיהיה גם כן בזה הבחינה. (יסוד אמונה)

כניסן ד"א תשצ"ח

הרב האי גאון מפומבדיתא

רבינו הרב האי גאון מפומבדיתא ז"ע נולד בשנת ד' אלפים תשצ"ט לאביו רבינו ר' שרירא גאון ז"ע בן רב חנניא גאון ז"ע בן מר רב יהודאי גאון ז"ע בן מר רב שמואל ריש כלה מזרע רבה בר אבוה ז"ע שהיה ממשפחת ראשי גליות שיחוסם מבני זרובבל בן שאלתיאל מזרע דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

שיצבש לעתו עד שלח יחוש לעציבת התפל', אבל אם ימסרו עצמם לתואה ויראה שמים יכר להם מזה כי ינהיגו את ההמון לחחרית טוב' בלי פקפוק ולא ישימו שום ספק בהקב"ה ולא תראנן שאתם בני אדם המתעסקים באתם הדברים דרכו הפילוסופיא יאמרו כך שהיא דרך סלולה ופזזה ישיגו לידעת הצורח לא תשמע ולא תאצה להם ודע כי יכזבו כך בחמת ולא תמנא יראת חטא וענוה וקדושה אלא באתם המתעסקים במשנה ובגמרא על כן הרי כך שרצו של כל ישראל שהכיר ואחז בכל חכמה יגנה ויבזו חכמת הפילוסופיא ויעז להתרחק ממנו וסקר מדברים האומרים שהיא משענה לתוה"ק אדרבא זה המציא לסור מדרך התורה והיראה — ורוח קדשו זה גברה בזמן חייתי צדיד חזקה גירש חכמה זו מלב העם שעסקו אז הרבה בפילוסופיא והוא בעלמו מקונן בסוף ח"א של ספרו משפטי שבעות על מיעוט לימוד חכמת התורה — שיבאמת אחר פטירתו כמעט נפקס למוד התלמוד מארץ צבל ואף שאחריו מלך עוד חזקה דוד בן זכאי ריש גלותא אבל רק ב' שנים ואח"כ תפסוהו כבבלי ברזל ופסקו הגאונים והשיצות והרב' גרם עסק של חכמ' זו שגרם נזק גדול צעניי הדת ועל ידי זה נתרחקו לבדי ישראל מאביהם מבשמים.

רבינו האי חוץ מתשובותיו לאלפים חיבר ספר המשכון, משפטי התנאים משפטי הלוואה, משפטי שבעות הנקרא ג"כ שער השבעות או כתב השבעות, ספר מארנות, ספר מקח וממכר פי' על סדר מהרות ובערוך הביא עוד שיג מרבינו האי פירושים על י"ז מסכתות, שיריו כ' בספר מוסר השכל, בס' המאסף כ' פי' המלות, גם בקבלה חיבר כמו"כ חיבורים שמהם נאבדו ומהם נעתקו בספרי ראשונים ואחרונים הוא הי' נמי פייטן גדול ועשה פיוטים וחבור סדור התפלה, הוא חיבר ספר מתיבות פסקי דינים של ישיבות סורא ופומבדיתא, פי' על תנ"ך סדר תנאים ואמוראים, ספר גאולה ותה"מ ועוד ועוד על און מספר.

כתב הרמב"ן במלחמות פ"ה דכתובות: ורבינו האי שקול כרובה של סנהדרין, וקרא לו אביהם של ישראל, הוא הנקרא בדברי ראשונים "גאון" סתם וקראו לו אחרון הגאונים בזמן וראשון להם במעלה ואף שנקביר מלין לספר עוד המון מדות וגדלות רבינו האי שאין ספורות למו ונתנו כבוד לשמו אפי"ה לא נמלט מקנאת אויב ומתנקם כי בעוד אביו ר' שרירא גאון קיים פריצי ישראל הלשינו על ר' שרירא גאון וזנו רב האי ז"ל כי הם מורדים במלכות הישמעאלים, והאלפים תלמידים שנתקבצו אלכל הם חיילותיהם וכיוצא בדבר עד שתפסו אב וזנו והיו במשמר והיו קרובים למיתה וה' עזרם וילאו נקיים צדיניהם.

נסתלק לגנזי מרומים זקן ושבע ימים כבן כ"ט שנים כ' ניסן בשנת ד' אלפים תשצ"ח. על פי המסורת נקבר בבית העלמין העתיק בצפת סמוך למערת הינוקא, לעומת זאת קיימות מספר דעות נוספות האומרות שנקבר בהר סיני או בצבל. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו האי היה חותנו של רבי שמואל בן חפני גאון בפומבדיתא שהי' נכד מר' כהן לדק, אחותו של הרב האי הית' אשתו של רבינו אליהו הזקן בעל האזהרות שאומרים באשכנז.

אותות כשרונים נפלאים נראו בו משחר טל ילדותו וכבר למד בשקידה נפלאה בימי נעוריו אצל הגאון רב אהרן הכהן המכונה גם כלב בן סרגדו ואסף בחפניהו מלא חפניים מכל מקצועות התורה ומכל חכמת ומדעים שבעולם, בן מ"ו שנה הי' כשעלה להיות אב"ד, בן נ"ט הי' =כשהגיע לתור גאון והי' גאון ארבעים שנה, וכ' בספר הקבלה יותר מכל הגאונים, הרביץ תורה בישראל ולחורו הלכו דורשי התורה ממזרח שמש עד מזרחו ואין כמוהו אחריו הוא אשר ללך ימלך להציל עשוקים מיד עושקיהם הי' דייין אמת מכריע בין החולקים המתים גם החיים הוא מקפיד מאד להחזיק במעוז צמנהגי ישראל ולא התיר לנגוע בהם אפילו כחוט השערה, גדלו ותוקפו בתורה ובכל החכמות אין לשער ולערך.

הא פוק חזי בתואר שטרתוהו בני זמנו: גוף טהור ולב קדוש וזיו לו כבן עמרסרבי שמואל הנגיד תלמידו עטרוהו כנזר ששנים והם המה רבותינו בעלי היראה ארזי לבנון גבורי התורה שאבזו מרוח חכמת רבם דעת ותבונה והגדולים מהם המה רבינו נסים גאון ז"ע, רבינו גרשום מאור הגולה ז"ע ורבינו חננאל ז"ע ומתלמידיו היה רב יעקב וזנו רב נסים (ועל ידו רב שמואל הנגיד בספרד), רב חננאל בן חושאל, ר' אלחנן בן שמריה, ר' בהלול בן יוסף, ר' אברהם בן יצחק ו' אוראי, ר' אברהם בן משה ו' גאמע, ר' יוסף בן ברכיה מקירואן, ר' יוסף בן עמרם מסנלמאסה, ר' מלכיה דיון מסייליא, ר' משה בן יצחק מערבי, ר' משולם בן קלונימוס מלוקא, ר' שמואל בן אברהם תאהרתי, בני בצרה, בני ואדי אלקרי, חכמי ירושלם, חכמי מארסי, התלמידים מקסטנטניא, חכמי קאבס, ועוד ועוד.

כתב בצדודרהם בסדר הפרשיות לכבוד שזכה רבינו האי לא זכה שום גאון ריש מתיבתא, שצבת אחר פטירת רב שרירא גאון וישב רבינו האי כל כסאו קראו באתו שצבת בספר תורה פרשת יפקה ה' אלקי הרוחות לכל בשר וגו' והפטירו ויקרבו ימי דוד למות ותחת הפסוק ושלמה ישב על כסא דוד אביו קראו והאי ישב על כסא שרירא אביו ותכון מלכותו מאד.

בכל דיני ישראל נשאל בכל הענינים בקשו עצתו הי' דייין נאמן, יועץ פלא וחכם חרשים מספר תשובותיו הוצאו בכל הראשונים אין להם מספר.

רבינו היה איש אמת ובהלכה לא נשא פנים לשום אדם וגם על הגאונים קדמאי חולק להלכה וביטל דבריהם ואפילו על חותנו שאהבו כנפשו הר"ר שמואל בן חפני חולק וגם על רבינו סעדיה גאון הנקרא מרגליות הגאונים.

רבינו האי הי' יחיד בדורו לא הניח דבר גדול וקטן מתורה ומכל חכמות ומדעות שלא הגיף כצבירה בזך שכלו והאיך הגדול הענק זה שלמד גם פילוסופיא.

בא להידיעה שכל הפילוסופיא הבל וריק והם רחוקים מדברי רבותינו חכמי ישראל, להר"ר שמואל הנגיד שהעיד עליו: שאחז רב האי בכל חכמה ויפיה כ' הרב האי תיקן הגוף ומישור הנהגת האדם הוא העסק במשנה ותלמוד ואשר טוב לישראל כי לימוד התורה יועיל לעלמו ולחכמים כמותו ואשר יסיר לבו מזה ויתעסק בדברים ההם (הפילוסופיא) יסיר מעליו תורה ויראה חטא ויפסיד עלמו באתם הענינים הכתובים בספרים חילונים ויסיר מעליו כל דברי התורה לגמרי ומזאת ההסרי יארכע לאדם

כתב רבינו האי גאון מובא ברבינו יונה (ברכות דף ב') שמתפלל עם הצבור בביה"כ ויקרא ק"ש כמו שקורא פסוקים כדי להתפלל מתוך דברי תורה כמו"ש בירושלמי ולא יקרא הברכות גם לא יענה אמן בכונה לצאת יד"ח אלא אם ירצה לאומרה עם הקהל בלא חתימה בלא פתיחה הרשות ביזו ולאחר יציאת הכתבים יקרא ק"ש עם ברכותיו לצאת יד"ח ואעפ"י שאינו סומך גאולה לתפלה שהרי מתפלל החלה וקורא ק"ש אח"כ עם ברכותיה לכונת חובה אפי"ה מותר לעשות כן כיון שמתכוין למצוה להתפלל עם הצבור שהתפלה נשמעת יותר ומקובלת לפני המקום וראיה לדבר מדרב צלי של שבת בערב שבת כלומר קודם שקיעת החמה ובודאי לא היה קורא ק"ש באותה שעה כיון שלא יצאו הכתבים נמצא שלא היה סומך גאולה לתפלה ולא היה חושש לזה כיון שהיה עושה כן למצוה להוסיף מחול אל הקדש שהוא מצוה גדולה ה"נ להתפלל עם הצבור מותר אפילו אינו מסמך גאולה לתפלה.

לע"כ ריזול בת משה אהרן נ"י

כא ניסן תרל"ט

ר' שמואל צבי ווייס

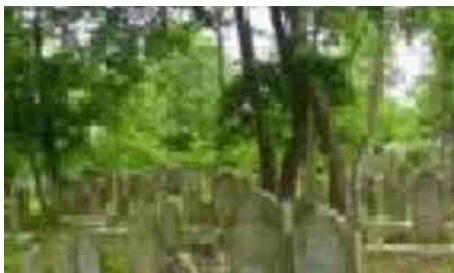
הרה"ק ר' שמואל צבי ווייס זיע"א דומ"ץ מונקאטש, נולד לאביו הרה"ק ר' אברהם זיע"א (שנתגדל בימי ילדותו אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זיע"א, בסוף ימיו עלה לארץ ישראל, והיה דומ"ץ צפת וטבריה)

רבינו נסמך ע"י רבו מזידיטשויב והאלייל עליו מכוחו להיות פועל ישועות בקרב הארץ, כפי שמעיד אחיו מסוואליווא בספרו, עד מהרה יאל שמו בכל הסביבה, והרבה נתלקטו מסביבו, וכל הימים שיסב רבינו במונקאטש התקבצו אליו חסידים ומעריצים, ובשבתות היו באים ללל קורתו ועסקים עמו בלוחא בשירות ותשבחות.

רבינו נסתלק ביום שביעי של פסח שנת תרל"ט והוטמן בביה"ח במונקאטש

על פטירתו מסופר, שבנו הרה"ק ר' אהרן מצענעדיקאוויטש זיע"א פעם ביום שביעי של פסח קודם התפלה שלח לראות מה מצב הבריאות של הרה"ק ר' ישכר בעריש מווערלאקי זיע"א, בעל המלבוש לשבת ויו"ט, (בן הרה"ק ר' סענדר ליפא זיע"א בנו בכורו של הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב זיע"א) שהיה אז חולה מאוד, והשתתה עד שקיבל תשובה מהשליח ששבע לו חיים בלייל שביעי של פסח, ומיד נכנס להתפלל, אחר התפלה בשעת הקידושא רבה שעשה לרגל היולדת לבנו רבינו זיע"א, אמר ר' אהרן בודאי יש לכם תמיה על שחיכיתי היום קודם התפלה, ע"כ אספר לכם דברים כהויתו, לפני יותר מחמישים שנה הייתי עם אבי זיע"א בזידיטשויב לימי פסח אצל רבינו הרה"ק מהרי"א זיע"א, בלייל שביעי של פסח דרש הרה"ק בסודות התורה רזי דרזין כדרכו בקודש, לאחר שאמר התורה פנה אל אבי שיסב בין גדולי תלמידיו ושאלו אם הבין את התורה שאמר, והשיב שכן, אמר לו רבו שאם יליאת נשמתו של אחד הוא בשביעי של פסח לריך לכוון את היחוד שהזכיר בתורתו, אח"כ פנה הרה"ק לנכדו הרה"ק המלבוש זיע"א ושאלו ג"כ אם הבין את התורה, ואמר לו ג"כ שאם יליאת נשמתו של אחד חל בשביעי של פסח, לריך לכוון יחוד זה. ואכן אחמו"ר נסתלק ביום שביעי של פסח כפי שחזה רבו מראש, הלילה ראיתי בחלומי כל מה שראיתי אז בזידיטשויב, ותפעם רוחי בקרבי, ע"כ לא יכולתי ליכנס להתפלל עד שאשמע ממאב הרבי מווערלאקי, שרבו חזה מראש גם יום פטירתו, ומסר לשניהם היחוד הנצרך.

זרעו אחריו הרה"ק רבי יוסף מאיר בעל אמרי יוסף מספינקא זיע"א, הרה"ק ר' אהרן אב"ד צענעדיקאוויטש זיע"א, הרה"ק ר' משה ממונקאטש זל"ל, והרה"ק ר' בנציון ממונקאטש זל"ל.

רבינו ינק תורתו מרבו המובהק הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זיע"א, אשר חיבבו עד למאוד וכדו בכל עת, פעם אמר לו, שמעתי ממורי דודי הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשויב זיע"א, שהבעש"ט הק' זיע"א לא ראה לירד לזה העולם עד שהבטיחו לו מן השמים שיתנו לו ששים גבורים, וכן אמר מורי דודי שלא ראה לירד מזה העולם עד שהבטיחו לו ג"כ משמים ליתן לו ששים גבורים, ואמר לי שאני אחד מהם, המשיך רבו מזידיטשויב ואמר, גם אני לא ראתי לירד עד שהבטיחו לי ס' גבורים, ואתה אחד מהם.

ובפעם אחרת התבטא עליו בחיבה, ומעשה שיהיה כך היה, שנכנס פעם עני בנש"ק להרה"ק מהרי"א זיע"א לבקש נדבה, ולא היה לו מעות ליתן לו, ע"כ מסר בידו הפמוטי כסף של שב"ק שהיה לו, והיה ביום השקיע כאשר הרבנית הצדקנית ע"ה ראתה שהפמוטים נעלמו והבינה שיד בעלה בדבר, הלכה לשאול את פ"ק מה נעשה עם הפמוטים, וזה הרה"ק למשמשו שיקרא לו את שני תלמידיו, רבינו זיע"א ואחיו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מסוואליווא זל"ל, ואמר להרבנית: דאם זענען מיינע זילבערנע לייכטער, שיינע לייכטיגע לייכטער.

כמו"כ קיבל תורה גם מרבותיו הרה"ק הבני ישכר מדינוב זיע"א, והרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א (בן אחיו וחתן הרה"ק מרן העטרת צבי זיע"א מזידיטשויב)

בהגיעו לפרקו הקים את ביתו עם זו הרבנית הצדקנית מרת ??? ע"ה בת הרה"ק ר' צבי הירש אסטרייכער זל"ל זכה רבינו, ורבו הבני ישכר זיע"א, ששהה אז בעיר חתונתו, היה המסדר קידושין בחתונתו, אחר החופה התבטא רבו בפני חותנו ואמר לו, אילמלא לא באתי לכאן אלא בשביל זה, היה די לי. (לעת זקנתו של רבינו סיפר פעם מעשה זו לבנו הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א, ואמר לו ברוב ענוותנותו, הן מזלי לא הצנתי כוונתו, רק אולי היה כוונתו עליך, שראה שאתה תלא ממנו).

רבינו ישב והגה בתורה הק' במסירות נפש ממש, והתעלה בעליו אחר עליו, כמו"כ נכנס בחדר לפניו מחדר בתורת הח"ו, כפי שינק מרבו מזידיטשויב זיע"א, אבל בגודל ענוותנותו לא העלה על הכתב שום מחידושיו, כמו שכתב בנו הרה"ק האמרי יוסף זיע"א בהקדמה לספה"ק ליקוטי תורה והש"ס מהרי"א (לרבו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב) בזה"ל: אבי מורי זלה"ה היה תלמיד חכם גדול, ומגודל ענוותנותו לא חיבר שום ספר, ואע"פ שחידש כמה דברים בתורה. כמו"כ מעיד גם בנו, שרבו הרה"ק מראזלא זיע"א בחר ברבינו שהוא יעתיק את ספרו דעת קדושים, ומובן ממילא שהיה בקי בכתבי האריז"ל כי לולא זאת אי אפשר להעתיק ספר עמוק כזה.

גם העיד על רבינו הרה"ק משינאווא זיע"א, כאשר הגיע פעם הרה"ק ר' אהרן אב"ד צענעדיקאוויטש זיע"א בן רבינו, להרה"ק משינאווא כיבדו הרה"ק עד למאוד לעיני כל הקהל ועדה, כאשר התפללו המקורבים על גודל הקירבה שהראה לו הרה"ק, נענה הרה"ק ואמר לבני הדברי חיים זיע"א כותב בהסכמתו לספר דעת קדושים כי כמעט לא זכיתי להבין דבריו הק', לבנו של אורח זה סידר את הספר, א"כ בודאי הבין הכתוב בו, וכי מילתא זוטרתא הוא.

לע"כ ריזול בת משה אהרן נ"י

כב ניסן תפ"ז

רבי יהודה רוזאניס בעל משנה למלך ופרשת דרכים

רבינו הגה"ק רבי יהודה רוזאניס בעל משנה למלך ופרשת דרכים ז"ע נולד בקושטנדינא בשנת ת"ז לאביו הגה"ק ר' שמואל ז"ע ממשפחה ספרדית ממדינת קטלוניא ז"ע כתב רבינו האור החיים עליו: (פרי תואר יו"ד סימן כ') עליך אני אומר אשריך אברהם אבינו ע"ה שרבי יהודה רוזאניס יצא מחלצ'ך

ובהיותו קרוב לשבעים שנה הרגיש בעצמו שקרוב יום פטירתו ואמר במליצה (פרשת ראה ט"ו ט"ז) הקצה קצת השבע קצת השמשה, וביום כ"ב לחודש ניסן בשנת תפ"ז נסתלק הוא לגנוזי מרומים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה עוד נער קטן כשדרכ מעצמו בחריצות נפלא והי אחד מתלמידיו הגדולים של הגה"ק ר' שלמה הלוי הזקן ז"ע והגה"ק ר' יוסף מטרלני הנקרא מהר"י מטרלני ז"ע נכד המהרימ"ט ז"ע

היה חתן דודו הגה"ק ר' אברהם רוזאניס ז"ע ומציא חידושו גם כן בספריו ונראה שגם כן למד אצל דודו וחותנו הג"ל שהי' אב"ד קוסטא.

רבינו היה עניו מאד וזכר ולא קיבל על עצמו שום רבנות ועסק במסחר והי' הלכה דרכו והלך וגדול עד שנעשה שלחני של הארמון והי' אחד מיועצי השרים והי' הולך בצגד האנשי חיל וחרכו על אדו ורכב על סוס ועם כל זה עסק בחורה יומם וליל.

בימי השולטן אחמד השלישי, נאלץ רבינו לנסוע לאדרינופל לרגל עסקיו עם שרי הכבא. לבש מדים, רכב על סוס, וכאשר הגיע לעיר לא היה לו פנאי להחליף בגדיו, והלך אל בית הכנסת להתפלל ערבית. ישב על ספסל ושמע ויכוח בין החכמים בדבר הלכה: חכם אחד שאל קושיא בתלמוד, ולא ידעו להשיבו. קם רבינו וזכר את העניין. השתוממו החכמים על האיש שהוא בקי בתלמוד, ואמרו לו את המליצה שאמרו לר' חנניא בן תרדיון בשעתו: "אי ספרא לא סיפא ואי סיפא לא ספרא" ואין אדם יכול להיות תלמיד חכם וגזלן כאחד (עבודה זרה י"ז). והוא ענה במליצה תלמודית אחרת: "הספר והסיף ירדו כרוכים מן השמים" (דברים רבה פרשת ראה פ"ז).

רבינו היה גאון אדיר ואף העת שהורכב לבטל אודות משאו ומתנו הי' הרבה לו ורצה להיות כולו לה' אחר שרכש רכוש מסוים השתתף במסחר עם אחיו ר' חיים ור' אהרן והתנה עמם שהם יעסקו במסחר והוא יעסוק בחורה, וכן היה ומאז והלאה קבע לעצמו ישיבה גדולה וזכוכס לומדים מופלגים וזכוכס הגה"ק ר' יעקב כולי בעל מעם לועז" ז"ע שהוציא לאור ספריו, וכנראה שם היה השך וגדול בישראל ר' חיים קמחי ז"ע נמי מתלמידיו, וגם הוא טרח להוציא ספרי רבינו לאור עולם על הוצאת שני אחיו ר' חיים ור' אהרן הג"ל.

רבינו הי' הלך וגדול עד שחכמי דורו תוארוהו בתואר הכבוד "התנא האלקי" (תולדות הפוסקים) הוא הי' אבי יתומים ומגן לכל קשה יום ביתו הי' בית וועד לחכמים היה רחיס ומוקיר דרבנן, והי' מקדים שלום לכל אדם בסבר פנים יפות ועושה חסד לאלפים (הקדמת פרשת דרכים) הוא הי' מן הראשונים שרדפו כת השבתי לבי ונחמיו חיון ימ"ש, תוקף גדלו בלימודו הי' מפורסם בכל העולם והיזר ספרים רבים ונכבדים הראשון והראש את ספר משנה למלך על הרמב"ם ופרשת דרכים דרושים ודרך מלכות על מנין המצות.

רבינו חיים בן עטר בעל האור החיים הק ז"ע העיד על רבינו: שלא רצה להדפיס חבוריו בחייו, לבל יחשבו שכונתו הייתה לחלוק ולבקר (פרי תואר פ"ד סי' קי"ג). רבינו חיים יוסף דוד אזולאי בעל חיד"א ז"ע כתב, ששמע מזקני קושטא, שלא עלה בדעתו רבינו להדפיס את ספריו מרוב ענותותו.

משנה למלך

מתורתו של רבינו ז"ע

לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל (פרשת בלק כ"ג כ"א) מחסדי הבורא יתברך שמו דמה שנוגע לעונש אינו דן לישראל רק 'באשר הוא שם' ולא על שם העתיד שיחטאו, מה שאין כן לענין הזכות מצרף הקב"ה גם מה שיזכו לעתיד כדי ליתן להם שכר. (פרשת דרכים בדרך מצרים דרוש ד')

כג ניסן תרע"ח

רבי אברהם ב"ר יהודה זי"ע בעל זרע אברהם מווראשא

רבינו הגה"ק רבי אברהם לופטביער בעל זרע אברהם מווראשא זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' יהודה לייבל הנקרא ר' ליבל מוהל זי"ע

ונכון לזיין מה שכתב על ספרו רבינו הגה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי האלשטוק מאוסטרובצה בעל מאיר עיני חכמים זי"ע: והיה תועלות גדול ללומדים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מחורו של רבינו

וכן הרב המכה את תלמידו או שליח בית דין שהכה את בעל דין הנמנע מלצווא לדין והמיתו בשגגה פטור מגלות שנאמר לחטוב עינים לדברי הרשות יאל האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בית דין שהרי סגנו והרגו בשעת עשות המלות, (רמב"ם זכרונות) מהלכות רוצח הלכה ו' והראב"ד השיג על הרמב"ם ללא מצינו אלא בשליח בית דין המכה יותר ממה שאמרו. ונראה דמקור דברי הרמב"ם מהא: וקלפתה את כפה (פרשת כי תלך כ"ה י"ב) פרט לשליח ב"ד (מסכת בבא קמא כ"ח) ועיין שם דרש"י מפרש לשליח ב"ד פטור מבזשת. אמנם הרמב"ם מפרש לה לענין גלות, וכן מבואר בפני משה בביאורו לירושלמי (פרק החובל) דמשה"ה לא מייתי הרמב"ם דפטור מבזשת משום אפילו מגלות פטור כל שכן מבזשת, הרי דהרמב"ם מפרש לה לענין גלות וילף בזה מני בקל וחומר. ובאמת דברי הראב"ד דתמיהים דהא מבואר (מסכת מכות כ"ג) הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה ע"י הרי דלדברא דמבזחה יותר ממה שאמרוהו גם שליח ב"ד גולה? אך נראה דהא דעת הרמב"ם בפרק ט"ז מה' סנהדרין דלהכי אינו לוקה כי אם ל"ט שאם יוסיף לו רצועה אחת נמלא שלקה מ' עי"ש ואם כן באמרוהו לעשרים פשיטא דאינו לוקה כי אם י"ח, דהא עשרים

א פסוק
א פסוק
א פסוק
א פסוק

ונמלא שלקה יותר מהאומד ואם ילקה י"ט הרי צענין מלקות הראוין להשתלש על כן אינו לוקה כי אם י"ח. ולפי זה נראה דבכהאי גוונא דהוסיף לו רצועה אחת ומת אינו גולה דהא דבין הוא שיקלה עד עשרים אלא משום דצענין שראוין להשתלש וגם מחשך הוספה יותר על העשרים לוקה י"ח, ויש לומר: דבכהאי גוונא כיון הראב"ד ז"ל, אבל אה"נ דאילו ומודה היכי דהכה יותר מהאומד דגולה וכש"ם הג"ח. ואולם כריך עיון לפי זה היכי משכחת לה להא דהוסיף לו רצועה אחת הרי זה גולה כיון דלעולם פותחין לו שמה יכה יותר מהשיעור ונמלא דבהוספת רצועה אחת לא הכה לעולם יותר מן מה שאמרוהו. (זרע אברהם)

רבינו נודע בשערים לגאון אדיר בקי עמוס עיניו כיונים על אפקי הש"ס והראשונים סיני ועוקר הרים אלא מלא ספריא. אולם פנימיות שלו לא נודע על פני הכל כי היה איש לנוע ומעודו היה נחבא אל הכלים כי היה ענוותן טובא, ואך ידליו אשר היו מקורבים עמו המה ידעו אותו כי היה ירא שמים אמיתי מודה על האמת רך המזג וישר באלם ואם כי היה עתיר נכסין לא משך מאהלה של תורה והיה חזר לכל תלמידי חכמים ירא ה' ועסק הרבה בהרמת קרן התורה הן בגופו והן בממונו, ואם כי היה מעונה ביסורין היה להלה בפניו והיה מקיים מה שאמרו חז"ל: הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (מסכת אבות פרק א' משנה ט"ו) ולא ראה לילך בגדולות ובנפלאות.

כשהגיע לפרקו נשא להרצניית הגדיקת מרת אסנת ע"ה בתו היחידה של הגה"ק רבי מאיר שמהה הכהן אב"ד דווינסק זי"ע בן הרב המפורסם רבי שמשון קלונימוס זי"ע בן הגאון המפורסם דורו רבי חניניה כהן זי"ע, וזמן קצר אחרי הגישושים חלתה אשתו במחלה חשוכת מרפא ונפטרה דמי ימיה.

רבינו בא מקשרי מכתבים עם גדולי דורו ומהם חותנו הגדול זי"ע הגה"ק רבי מנחם זעמבא מפראגה הי"ד זי"ע, הגה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי האלשטוק מאוסטרובצה בעל מאיר עיני חכמים זי"ע. ונכון לזיין מה שכתב על רבינו: הן מכיר הייתי היטב כמעט מתי שהייתי בווארשא פלפלו, והיה בקי בש"ס וגם בפלפול.

נסתלק לגנזי מרומים אסרי חג של חג הפסח ביום כ"ג ניסן שנת תרע"ח ונטמן בבית העלמין ווארשא ליד האהל של הגה"ק רבי שלמה זלמן ליפשיץ בעל חמדת שלמה אב"ד ווארשא זי"ע

רבינו לא נשאר אחריו זרע של קיימא אך נשאר אחריו ברכה ספרו זרע אברהם. שרשם לעלמו מדי שומטו רעיוניו בש"ס ופוסקים, אשר חידש הקיזר נפלא וגם לא עשה שום סדר לחודשיו היקרים והיה מפזרים הרבה ענינים הדף אחד. אגב רוב כתבי רבינו זי"ע נותרו בכתב יד ואבדו רק חלק קטן מכתביו נדפס על ידי חברו הנאמן הגה"ק ר' נחן ב"ר יחזקאל שפיגעלבלאס זי"ע שצרטונו היה לעשות לזכר נשמתו הטהורה של רבינו כי לא הגיח שום שארית אחריו.

כג ניסן ש"ם

רבי משה די טראני המכונה המבי"ט מצפת

רבינו הגה"ק רבי משה די טראני המכונה המבי"ט מצפת זי"ע נולד בשנת ר"ס בשאלאניקי לאביו הגה"ק ר' (ישעיה) יוסף די טראני זי"ע ממגורשי ספרד

רבינו היה גאון הגאונים סיני ועוקר הרים, הרביץ תורה בתלמידים רבים.

ובנערותו למד באנדרינופול אלכ דודו הגה"ק ר' אהרן די טראני זי"ע שהי' חבר להגה"ק ר' יוסף פאסי זי"ע ונשא ונתן עם רבינו הגה"ק רבי יוסף קארל בעל הבית יוסף זי"ע, וכשהי' רבינו בן ט"ז שנה למד בצפת בישיבת הגה"ק ר' יעקב בירב זי"ע,

בשנת רפ"ה לא היה רק בן עשרים שנה כבר הי' רבינו רב מפורסם בצפת, ונתמנה לחבר בית דינו של הר"י בירב בצפת. וזכה להיסמוך על ידי רבו זי"ע בסמיכת חכמים ביחד עם הגה"ק רבינו הבית יוסף זי"ע.

ולאחר פטירת רבינו הבית יוסף זי"ע ביי"ג ניסן בשנת של"ה, שימש רבינו כראש בית דין במשך חמש שנים.

בשנת רל"ה כבן שלשים עלה לעיה"ק ירושלים ושם חבר ספרו קרית ספר על התורה ש"ס רמב"ם, ספר התחיה והפדות פירוש וחיי' על ס' האמונה והדעת להרבינו סעדי' גאון זי"ע וספר בית אלקים מוסר נספח לו ספר נחמד על פרקי שירה, וכן שו"ת ב' חלקים.

לעת זקנותו בן ס"ח שנה בשנת של"ג נולד לו בן הגה"ק ר' יוסף די טראני בעל אפנת פענח זי"ע.

הנה הספרים מלאים מגודל חשיבות ומעלות פרק שירה שעשה דוד המלך עליו השלום ברוח הקודש. וכתוב רבינו המבי"ט זי"ע שישתכל האדם ויחשוב שכל אחד מהגבראים הנזכרים בפרק שירה אומר לו דע שאני גבראתי להנאתך ולטובתך ותלמוד מעמנו לעבוד בוראך ותהלל ותשבח גם אתה את בוראך ביותר וביותר.

איתא בפרק שירה: עקרב מהו אומר "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו" אמר רבינו, ואף שעקרב יש לו עקיצה שהוא רע לבריות, אינה אלא לרשעים הראויים לכך, ולא לטובים. לכן העקרב משורר ואומר: טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו - המכירים שהם מעשי ה', ומחזיקים בבריתו, עכ"ל.

נסתלק לגנזי מרומים כבן שמונים שנה בכ"ג ניסן אסרו חג' בעומר בשנת ש"מ ומנ"כ בעיר אפת בבית החיים העתיקה.

נשאר אחריו בנוו הק' הבכור הגה"ק ר' שלמה רב במצרים זי"ע והגה"ק ר' יוסף די טראני מהרמ"ט בעל אפנת פענח זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

כתב רבינו בקרית ספר מובא בדברי שאול: על הא דאמרו ז"ל (ברכות י"ז) דנשים במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו ב' רבנן ומנטרן לגברייהו עד דאתו מבי רבנן דאף דאי אפשר לקיים כל התורה בשלימות כל אחד בפ"ע מכל מקום כיון ישראל ערבים זה בזה נתקיים בכללית וגם על ידי הלימוד נחשב כאילו קיימהו, אך נשים דל"ה בכלל ערבות כמ"ש הרא"ש פ"ג דברכות, וכן בכלל לימוד תורה ליתנהו, לכן פריך גמרא: נשים במאי זכיין? שתחשב להם כאילו קיימו כל התורה? ומשני תורה של בנייהו ובעליהן עולה להם.

לע"נ ריזל בת משה אהרן ז"ל

כד ניסן שס"ו

רבי משה ב"ר אברהם זי"ע בעל מטה משה פרמישלא

"רבינו הגה"ק רבי משה מ"ת ר"ם ואב"ד פרמישלא קראקא בעל מטה משה זי"ע נולד בערך בשנת ש' בעיר פשישלא לאביו הגה"ק ר' אברהם הי"ד זי"ע. שם משפחתו היה מ"ת על כן נקרא בפי גאוני דורו רבי משה איש חי'. מפני מה נקרא שם משפחתו מ"ת? יש משערים שהם ראשי תיבות "מחזיקי תורה" או "מרבצי תורה"

תם זנשלים שכח לאל בורא עולם

ברוך צורי חי נטיר סעיני • ונגלה ברעיוני • אשר לא עוב חסרו ואתנו
סעם עברו **משה** אשר עזרני עד כה להשלים קטר זה הנקרא
בשמי" לכבוד השם בראתי יצרתיו אף עשיתו לריות שמי נזכר עליו כי זה זכרו
זה שמי" וזה ינחמני סעצבון בני • אשר לקחם יי' סעל סני • ואבקש כאל גורי
ונאלי שינחמני וינחני לורע אנשים ורע קיימא אשר אכלל להשתעשע עם כאלות
ואקים ואם לא כזכרתי זכור אלהים זכות' אבי הקדוש רבי אברהם ז"ל • אלה
דברי הטורד הסחבר היום יום ד' פרשת ויאמר אנכי אלתי "אברהם אביך אל
תירא כי אתך אנכי וברכתך וברכיתני את זרעך' כעבור "אברהם עברי
לפרט ואת התורה אשר עם **משה** לפני בני ישראל :

נראה שזהו שם המשפחה של רבינו הגה"ק ר' אברהם הי"ד זי"ע, שם משפחתו היה מ"ת על כן נקרא בפי גאוני דורו רבי משה איש חי'. מפני מה נקרא שם משפחתו מ"ת? יש משערים שהם ראשי תיבות "מחזיקי תורה" או "מרבצי תורה"

נראה שזהו שם המשפחה של רבינו הגה"ק ר' אברהם הי"ד זי"ע, שם משפחתו היה מ"ת על כן נקרא בפי גאוני דורו רבי משה איש חי'. מפני מה נקרא שם משפחתו מ"ת? יש משערים שהם ראשי תיבות "מחזיקי תורה" או "מרבצי תורה"

רבינו היה גאון דורו ומופתו חריף ובקי בכל חדרי תורה איש קדוש ונורא תלמיד מובהק מרבינו הגה"ק רבי שלמה לוריח אשכנזי בעל המהרש"ל ר"מ ואב"ד בזובלין זי"ע, והי בדורו של רבינו הגה"ק רבי יואל סירקש בעל הב"ח אב"ד קראקא זי"ע וסקל וטרי עמו, וג"כ סקל וטרי עם הגה"ק רבי בנימין אהרן סלניק בעל משאח בנימין זי"ע

בתחלה ישב רבינו על כסא הרבנות בעיר בעלזא שסם העמיד תלמידים הרבה, אבל עזב את העיר מפני טרדות הזמן וסבות, משם הלך לודמירא מקום מגורי חותנו, אבל גם שם לא שקט ולא היה יכול ליסד ישיבה, אשר היתה כל חפלו להרביץ תורה, בלשונו הוא: להגדיל תורה ולהאדירה, ע"כ החליט לחזר את ספרו מטה משה כדי להרביץ תורה על ידי שילמדו את ספרו, ואמר ברוב ענותנותו: אף כי לא ישמעו לדבריו הוא, ישמעו לדברי רבו הגדול,

ואומר: כי שמעתי ת"ח בפרט להרב הגדול מאור הגולה תפארת ישראל מוהר"ר שלמה לוריח הייתי מאוכזלי שלחנו וראיתי ודקדקתי מנהגיו ודינו וכ"ו. ספרו נגמר בשנת שמו"ה ונדפס על ידי רבינו בעיר קראקא בשנת שני"א.

והוא חזר גם כן ספר הואיל משה, וספר באר התורה, ועוד.

נסתלק לגנזי מרומים כ"ד ניסן בשנת שס"ו

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כד ניסן תרע"ג

רבי יוסף הכהן פרידמאן מרימנוב

רבינו הרה"ק רבי יוסף הכהן פרידמאן מרימנוב זי"ע הנקרא בלשון חיבה רבי יוסילי מרימנוב ממלא מקום אביו קרוב ליובל שנים הרה"ק ר' צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע בן הרה"ק ר' יהודא לייב הכהן כ"ץ מדומברובה זי"ע, הנקרא ר' הערש משרת בשביל שהיה משרת אצל רבו הקדוש רבי מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע לימים רבי. אביו הק' נולדו לו שמונה עשר ילדים ושישה עשר מתוכם נפטרו בחייו רח"ל ורבינו נולד בזקנותו. וסיפר בספר צדקת הצדיקים: כשנולד רבינו והגיע זמן להניק לא רצה לינק, אז אמר לו אביו: יוסף הצדיק צריכים מזה העולם גם כן ליהנות. והתחיל לינק

אמר על הפסוק הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וגו' למען אנסנו הילך בתורתו אם לא (פ' בשלח ט"ז) כלומר שהקב"ה אומר להמטיר לחם בין אם ילכו בתורתו ובין אם לא! וכששמע זאת הרה"ק מסדיגורא זי"ע נרגעה רוחו והבין כי רמז הוא מן השמים שזימנו לו לשמוע דבר זה עכשיו כדי להמתיק, ואכן יאל אליהם וברכס שירדו גשמים ויתברכו בכל טוב ועורר אותם על שמירת התורה והמצוות. (קובץ תפארת ישראל)

בעת אשר בקשהו למלכות מקום אביו ברימאנוב ולא רצה רבינו, כי אמר: מי אנכי אשר אהיה להן למלכות מקום אבי ולישב על כסא קדוש? וזהו אדמו"ר מסאדלגורא זי"ע שיקבל עליו עול הרבנית, ושאל החסיד המקורב הר"ר אבי צבי אהרן ציליג ז"ל את האדמו"ר מס"ג: האם רבינו הוא בעל מדריגה? השיבו האדמו"ר מס"ג: כי בן לדיק כשנותנים תחת ידו התמנות שניהג איזה דבר אזי נותנים לו בפעם אחד כל המדרגות. (לדקת הצדיקים)

כמו כן מסופר: שבהזכירו את שם אביו הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב לא היה אומר 'אבי' אלא היה אומר 'הצדיק מרימנוב'. וכששאלו אותו למה אינו אומר 'אבי', ענה מרגיש אני בנפשי שאיני ראוי להתייחס אחר אב קדוש כל כך. (מפי האדמו"ר מבאליאן שליט"א)

נכתב לגנזי מרומים כ"ד ניסן ט' לעומר בשנת ה' תרע"ג ומנ"כ בעיר רימנוב ליד אביו הק'.

נשאר אחריו בתו היחידה הרבנית הצדקת מרת רחל לאה ע"ה, אשת הרה"ק ר' חיים דוב מוזל מלבוז זי"ע מלאאל של הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זי"ע. וסיפר שאמר לבתו זיוס חתונה וזיוס שמחת לבה כי באם תרצה יכולת בידה כעת הזאת לשאול מאת ה' שלא תהיה בת יחידה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשנתמלא לו ז' שבועות והיא החייט החלוק שעושין לילד בן ז' שבועות והיא מרוקס בו יוסף זה הקטן גדול יהיה, וקרא זאת אביו הק' צפה מלא ובמתינות כדרכו וזנה וקלש בקריאתו ואמר כן יהיה בלכות ה', ונתן להחייט בעד שכרו י"ב פערציקער לגודל חביבתו עליו ואחר כך קרא להרבנית וראה עליה שגם היא תתן להחייט ונתנה לו פערציקער אחד וראה שתוסף עוד והוסיפה עוד אחד וראה שתוסף עוד וכן הלך אהה בדבריו כפעם בפעם עד שהעלה אותה על י"ב פערציקער, ואמר לה שהיא היתה אריכה ליתן עוד יותר. (לדקת הצדיקים)

רבינו היה איש לדיק וקדוש צנינא דנהורא חסידא ופרישא ומפרסם לבעל מופת גדול ורבים הלכו לאורו וזיניהם הרה"ק ר' משה ראזווילאווער זי"ע והרה"ק מסטיטשין זי"ע.

הרה"ק ר' ראוב' לע דעמבילצער זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדזשיקוב זי"ע אמר על רבינו שאינו חידוש שברכותיו מתקיים, שעל כל ברכה שמברך יושב אביו הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע בן עזר, מיט די ליפען, ואומר אמן. (שיח זקנים)

רבינו נתייתם מאביו ל' מרחשון בשנת תר"ז, וכאשר אמר קדיש אחר אביו אמר בלחש וזאתה אמו להמשרת שלו שידחפהו שיאמר בקול ויהי כאשר פתח לאמר הקדיש אמר בלחשה ובקול נמוך כמקדם, ודחף בו המשרת וכאשר דחף בו הפחיד את עצמו ומתוך הפחד גלה את אזני המשרת ואמר לו: הלא אבי עומד לנגדי! וספר זאת המשרת לאמו ורצתה לשמוע זאת בעצמה ועשה כמה תחבולות שיוציאו מפיו מלין ולא יכלו כי היה זהיר בדבורו. ואחר כן נישאת אמו ע"ה עוד הפעם להרה"ק ר' ישראל מריזשין זי"ע ורבינו נתגדל שם אצל הרה"ק מריזשין זי"ע, עד יום פטירתו ג' מרחשון בשנת תרי"א, והשתעשע בו והיה קוראו יוסף הצדיק.

מדי היותו בסאדלגורא והרה"ק מריזשין היה אהוב וחביב כבן ולא זז מלחבבו, ובכל יום השבת הלך רבינו להרה"ק מריזשין לומר לו שבתה טובא. פעם אחד חש לו בראשו ולא היה יכול, והלך הרה"ק מריזשין אליו ואמר לו שבתה טובא. (לדקת הצדיקים)

בהיותו אז בסאדלגורא התחבר רבינו למאור מאוד עם בני אדמו"ר מסאדלגורא וזייתם עם הרה"ק ר' נחום דוב מנחם נחום דוב בער הנקרא ר' נחום בערניו זי"ע בן הרה"ק ר' שלום יוסף זי"ע, פעם אחת בחנו אותו הרה"ק ר' שלמה זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא והרה"ק ר' נחום דוב זי"ע והקניטו אותו למען יראו אם יכעוס או יקפיד כי הוא כהן, והקניטוהו שבועות שהים שהם הרבה ונמלא שלם בנסיונו. (לדקת הצדיקים)

סיפר הגה"ח ר' אפרים פישל רבינו צבי ראש ישיבת תפארת ישראל רוזין זי"ע: פעם הגיעו איכרים בני כפר אל הרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע והזכרו עצמם לפניו היות שהיה שם עזיבת גשמים וזקוקים לדחיפות לגשמים לזורך פרנסתם וביקשו שיעתיר בעדם שיושעו. נענה אליהם הרה"ק מסדיגורא זי"ע ואמר להם: נו, הרי התורה אומרת אם בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם! ונענה אחד מהם בגודל בורותו ופשטותו וללא הבין מה הכוונה בדברי הרה"ק מסדיגורא זי"ע. ואמר: יא בחוקתי נישט בחוקתי אבער רעגן דארפן מיר, בשמעו זאת הרה"ק מסדיגורא זי"ע נדמם מאוד והתהלך בחדרו והפסיק דבריו, והיה נראה כאילו שהוא רוצה לפעול טובה בדבריו והלה בדבריו קלקל. והנה בעודו מתהלך אנה ואנה הגיע לסאדלגורא מרימנוב, רבינו זי"ע, וכמו שזכרנו מיד אל הרה"ק מסדיגורא זי"ע, וביקש מרבינו שיאמר איזה דבר תורה מאביו הרה"ק ר' הערש' לע מרימנוב זי"ע, ונענה רבינו ואמר: אבי זי"ע

כ"ק אדמו"ר מפשעוורסק זי"ע היה נוהג לספר מידי שנה ביום ההילולה: על איש אחד שמסר פעם קויטל להרה"ק רבי יוסף מרימנוב ובין שאר הבקשות הזכיר גם שהוא רוצה לזכות ליראת הרוממות, וכאשר הסתכל הרה"ק רבי יוסף בקויטל, עלה בת שחוק על פיו, והבחינה בזה הרבנית שהייתה נוכחת שם ושאלה את האדמו"ר לפרש השחוק, וענה לה: "איש זה מבקש דבר שגם אנחנו יש לנו חשק לכך.

כו ניסן ב' אלפים תקט"ז

לע"ב יזיל בת משה אהרן נ"י

יהושע בן נון ע"ה עבד ה' משבט אפרים משרת ותלמיד משה רבינו ע"ה שלא מש מאהלו נולד בשנת ב' אלפים ת"ו ולראב"ע ב"א שצ"ג

איתא בילקוט: כשראה יהושע במלחמה צרתן של ישראל ועש"ק ה' ושלח יחללו ישראל שבת, וגם הרגיש שחכמי הגוים עורכים מלחמתם כפי חשבון עפי"י המזלות לזכר על ישראל, פשט ידיו לאור השמש וירח ועמד כל אחד במקומו ל"ו שעות עד מולאי שבת ולח ה' כיום הוא לפניו ולאחריו לשמוע ה' בקול איש כי ה' נלחם לישראל (יהושע י').

כ' בסדר"ר בכפר קדש ה' בית מדרשו של יהושע ושבע שנים שחלק את הארץ כלו בשנת ב"א תק"ג.

בשנת ב"א תקי"ד שנת ס"ו לליאתם ממלכים ויהושע בן ק"ח שנה ויקרא יהושע לכל ישראל לזקניו ולראשי ולשוטרי וזקנים מאד לשמור ולעשות את כל הכתוב בספר תורת משה לבלתי סור ממנה ימין ושמאל, ואמר להם: עתה יראו את ה' ועבדו אותו בתמים ובאמת, ויאמר אל העם עדים אתה בכס כי אתם בחרתם לכם את ה' לעבדו אותו ויאמרו עדים, ויכרות יהושע ברית לעם ביום ההוא וישם לו חוק ומשפט בשכם.

ובשנת ב"א תקט"ז וימת יהושע בן נון עבד ה' בן מאה ועשר שנים ביום כ"ו ניסן (טור אר"ח ס' תק"פ בשם בה"ג) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרה אשר בהר אפרים ויעבדו ישראל את ה' כי ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר הארכו ימים אחרי יהושע ואשר ידעו את כל מעשה ה' אשר עשה לישראל. והימים אשר שפט את ישראל ל"ח שנה. (בסדר"ר איתא כ"ח שנה)

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ולכל ישראל אמן

ויחלץ יהושע את עמלק לפי חרב ואז ה' בן מ"ב. צפרקת שלח ויקרא משה להושע בן נון יהושע פרש"י שהתפלל עליו יה וישעך מעצת מרגלים. יש לרמז בזה המעשה שהוצא בספר רב שלום: וליתר שאת אספיה למו אחי ורעי עובדא שהיה בעת שנסע כבוד הרה"ק ר' יקותיאל יהודא מסיגוט בעל זי"ע לב זי"ע אל אל"ז הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע. ונסעו עמו איזה נגידים מעיר סיגוט על ש"ק אצל הם היו מנוסים מאד, והיו נלכדים להתעוררת תשובה. לכן ביקש הייטב לב את אל"ז זל"ה"ה בשעת לקיחת שלום בעש"ק שיאמר להם איזה דברי מוסר לעוררם לתשובה, אצל אל"ז מזידיטשוב השיב לו בזה הלשון: אונזער גרעסטער מוסר, איז דער הכל יודוך, און וועמען דער הכל יודוך ניטט נישט, וועט קיין שום מוסר בעולם נישט ניאלע! אח"כ ביום הש"ק כשכל הקהל הקדוש התפלל בתהלהבות פסוקי דזמרה יחד עם רבם הקדוש מזידיטשוב, השיב הייטב לב את פניו לאחור להסתכל על אותם הנגידים מה הם עושים כעת, אצל לא ראה אללם שום השתנות לטובה, אך מה מאד נפתע כשהרבי מזידיטשוב פתח בקול קול עוז בנוסח הידוע הכל יודוך והכל יצחוך וכ"ו, אז ראה הייטב לב כמו עיניו שכרגע נשתנה פניהם של אותם המנוסים באופן נורא עד שזלגו עיניהם דמעות שליש, ונוכח לדעת בכחו של אותו זקן לדיק וקדוש, שדיבוריו בתפלתו בהכל יודוך, עשה רושם כה גדול שגרש את ה"ה"ר מלבם עכ"ל. והנה ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ויש לנו לזכר שגם ענין הג"ל מרומזת בתורה בפסוק שלפנינו, דהנה האותיות י"ה נטריקון ה"כ יודוך, ורמזו לו משרע"ה שחנלל מעצת המרגלים שהם בחינת ה"ה"ר ע"י התפלה של הכל יודוך שכתו גדול לגרש את ה"ה"ר כנזכר. (חיי צני)

ואחרי מות משה רבינו ב' אדר ב"א תפ"ח ויאמר ה' אל יהושע בן נון קום עבד את הירדן והי אז בן פ"ב שנה(ולכראב"ע ז"ה) ועוד בחוף ימי אצל משה שלח יהושע מן השיטים ב' מרגלים הם פנחס בן אלעזר וכלב בן יפנה ליריחו וכבש ירוחו. בענין שליחות המרגלים: ז"ל למה הוצרך לשלוח מרגלים הלא שמע מהשי"ת שיתן להם את הארץ? שמעתי כי דרך הדלוקים שאינם רואים לטרוח להשי"ת לעשות להם נס ע"כ עושים כל החבולות שיהא ג"כ עפ"י דרך הטובה.(נפלאות חדשות)

ואיתא במגילה י"ד: ליהושע גיירה לרחב ונסבה לאשה שהיא לא הית' מז' אומות, ואז הית' רחב בת נון' וזכו שח' נביאים ילאו מהם: נירה, ברוך, שריה, מחסיה, ירמיה, חלקיה, חנמאל, ושלום, רי"א אף חוללה והם מצנות יהושע ורחב כי בניס לא היו להם.

וכתיב בסדר"ר בשם ג"נ אות ב': יהושע ה' גלגול יוסף ורחב גלגול אשת אדוניו ואז לא לקחה ועתה נסבה ובהיות' מבחינת ירח הית' ביריחו. יהושע מל את ישראל שנית כי ארבעים שנה שהיו במדבר לא מלו. יהושע הכה כל המלכים אשר מעבר לירדן ויתנם לנחלה לט' המטות וחל"י. ומשך מלחמות שעם המלכים ה' ה' שנים ושבע שבע שנה כלו בשנת ב"א תל"ו.

עשרה תקנות טובות תקן יהושע לישראל (בבא קמא פ"א) גם תיקן ברכת הארץ (ברכות מ"ח).

הענין מה שצריכין לנסע להצדיק, ולא די בספרי מוסר.

מפרש בתורה: ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע, (שמות י"ז) כי אף שאמר לו לכתב בספר, אף על פי כן לא הסתפק בזה, וצוה לו, ושים באזני יהושע, שידבר עמו פה אל פה. כי העקר מה ששומעין מפה הצדיק, וכמו שאמרו במדרש (דברים פרשה ג') על פסוק שמע ישראל היום אתה עובר את הירדן וכ"ו מה ראה לומר להם כאן שמע ישראל, רבנין אמרי למה הדבר דומה, למלך שקדש מטרונה בשני מרגליות, אבדה אחת מהן. אמר לה המלך אבדת אחת, שמרי את השניה. כך קדש הקב"ה את ישראל בנעשה ונשמע, אבדו את נעשה שעשו את העגל, אמר להן משה אבדתן נעשה שמרו נשמע, הוי שמע ישראל. עד כאן לשון המדרש. ועל כן כשולמד מתוך הספר שהוא בחינת עשיה, שהוא בחינת נעשה, אין בזה כח כל כך לעורר אותו, כי ישראל אבדו את הנעשה. אבל כששומע מפה הצדיק, הוא בחינת נשמע, שזה הכתר נשאר להם לישראל.(לקוטי מהר"ן)

ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרה: (יהושע כ"ד ל) וכתב רש"י: ובמקום אחר קורא אותה תמנת חרס על שם שהעמידו תמונת החמה על קברו לומר זה הוא שהעמיד חמה וכו' [ויקרא יהושע בן-נון...ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת חרס בהר אפרים- (שופטים ב', ח'ט"ו)] ונ"ל כשמסר משה המלוכה ליהושע אז"ל (בבא בתרא ע"ה) שאמרו זקנים שבאותו הדור פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, ונ"ל שדייק זקנים שבאותו הדור דוקא? ר"ל באותו דור שקבל יהושע המלוכה ממשה ה' יהושע רק כמאור הקטן נגד משה כהלבנה שמקבלת אורה מהשמש כן יהושע ה' כתלמיד למשה, אבל רק באותו הדור ה' כן אבל במשך זמן שנהג יהושע נשיאתו נעלמה בחכמה ובתבונה כ"כ שהי' ראוי' לתוארו בשם שמש שכבר ה' ראוי' מצד עצמו להיות מנהיג ישראל ואז כבר הוא השפיע מאורו וחכמתו לאחרים לזקנים שבדורו, כמ"ש משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים והי' פני יהושע בסוף ימיו כפני חמה ופני הזקנים כפני לבנה ולכן העמידו על קברו תמונת השמש ולא תמונת הלבנה אף שהוא העמיד תרומתו השמש והירח להורות שחבר עלה במעלה להיות כשמש ולא רק כירח. (מליצי אש)

כז ניסן תקע"ט

רבי יהודה הכהן כהנא בעל קונטרס הספיקות

רבינו הגה"ק רבי יהודה הכהן כהנא בעל קונטרס הספיקות אב"ד סיגוט זי"ע אחי הגה"ק ר' אריה לייב הכהן העלער בעל קצות החושן זי"ע ואחי הר"ר מרדכי מאנגוואר ז"ל. נולד בקאליש לאביו הגה"ק ר' יוסף הכהן מקאליש זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל מיכל הכהן זי"ע בן הגה"ק ר' יהודה הכהן זי"ע בן הגה"ק ר' יוסף הכהן כהנא ראב"ד טריסק זי"ע שהי' חתן הגה"ק רבינו ר' יום טוב ליפמאן העללער בעל תוי"ט אב"ד קראקא זי"ע מצאצאי דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה. ולאמו הצדקות מרת ניסל ע"ה

כשנתקבל רבינו לאב"ד סיגוט שאלוהו אנשי סעלליץ למה עוזב אותם והולך לסיגוט? שמכירין כל לא מחמת בלע כסף עושה זאת. והשיב רבינו בחכמה: שאז"ל מי שעולה לגדולה מוחלין לו עונותיו הגה מי שעונותיו מועטין די לו בגדולה ורשאות בעיר קטנה, אבל מי שעונותיו מרובין כריך לעלות לעיר גדולי רבתי עם כדי שימחלו עונותיו. ופירוש זה הפסוק: **פִּי עֲוֹנוֹתַי עֲבָרוּ רֹאשִׁי** (תהלים מ"ג). כ"כ עונתי רבו שראשתי עלי בעיר קטנה סעלליץ לא די למחילת עונתי. (שיחת חולין של ת"ח):

בשנת תקס"ה נקרא רבינו לעיר גראסווארדיין לשמש אלכס כרב ואב"ד אולם לא הטא אזנו להם.

רבינו זכה לבנין וחתנין רבנין וגבירים אדירים שהי' אלכס תורה וגדולה במקום אחד, וזכה ששלהם מבניו היה רבנים מובהקים, האחד המיוחד הגה"ק ר' נחמן זי"ע שמיכל מקומו בסיגוט, והשני הגה"ק ר' יחיאל כהנא אב"ד מאטע סאלקא זי"ע והגה"ק ר' יוסף מרדכי כהנא דומ"ץ בסיגוט זי"ע.

וסיפר שלפני פטירת רבינו קרא לבנו ר' יוסף מרדכי זי"ע ואמר לו: בניו כך בחרתי בין הבנים למלא מקומו, והנני אשלח אחרי ראשי הקהלה לבקשם לחתום על שטר הרבנות.. אולם הוא מאן בזה בחרתי: אב"ד! זכור נא מה שכתבו גדולי ישראל: מה שעל החולה לחשוב טרם הפרד מארץ החיים, מחשבות יותר נחולות מלהגחיל כס הרבנות לבנו, גם מי יודע אם לא תכלס עמי בצרף החיים על כן הדף מזה.. ולא ראה להשתמש בכתר הרבנות, על כל זאת יקירי עיר סיגוט בחרו בו להיות דיין דמתא. (זכרון לראשונים)

נסתלק לגנזי מרומים כ"ז ניסן י"ב לעומר בשנת תקע"ט ומונ"כ באוהל הכהנים בבית החיים בעיר סיגוט.

נשאר אחריו בניו הק' בלבד בניו הג"ל הגה"ק ר' שמעון זבי זי"ע הגה"ק ר' זאב וואלף מטשארדע זי"ע הגה"ק ר' לייבוש הכהן זי"ע הגה"ק ר' יעקב יוקל זי"ע. מאלה השלשה האחרונים לא נשאר זש"ק.

וביום זה נסתלק גם כן נכדו הגה"ק ר' שמואל פרוכטער מאויבערווישא זי"ע בשנת תרל"ז חתן הגה"ק ר' נחמן כהנא זי"ע בן רבינו זי"ע.

ונכדו השני הגה"ק ר' שמואל זאנוויל כהנא בעל זכרון שמואל זי"ע נקטף ר"ל בצאי ימיו בשנת תרע"ה בן הגה"ק ר' יהודה יעקב כהנא העללער זי"ע בן הגה"ק ר' יחיאל כהנא אב"ד סאלקא זי"ע בן רבינו זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פעם ישב הגה"ק ר' ישראל מאיר הכהן מראדין בעל חפץ חיים זי"ע בסעודה שליטת בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי צימים מקדם, שנכנס לבית המדרש אחר חרות היום, והחל בצאמירת תהלים דלמענת שליט ובהשתפכות הנפש. בצאותה שעב שהה בבית המדרש אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמענות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמענות.

במוש"ק נישב אליו השני ושאלו: לבכיה מה זו עושה? כי לפי רוב הבכי והדמע נראה כי בצרה ויגון הינך נמלא, אבקשך שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזרך. פתח היהודי את סגור לבו ואמר: בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה, אך ורק מאחר שאין הפרוטה מזויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדונייתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה, לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי בית המדרש לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר: אף אני יש לי בבתי בן עלם חמודות וירא שמים, ואף אני איני מלליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנתדך בינינו. ואכן השידוך ילא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל הקצות החושן זי"ע והגה"ק בעל קונטרס הספיקות זי"ע. ולימד מכאן החפץ חיים: כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה' פועלת גדולות ונלוות, גדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה. (הגה"ר ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

ומסופר על אם רבינו, כי בערוב ימיה גרה בבית בנה הלעיר הר"ר מרדכי באונגוואר, ויהי היום ויצאו כל בניה לבקרה וכדרכם נשאו ונתנו כל האחים במלחמתה של תורה, והאח הלעיר גברה ידו והודו לדבריו, אמם בראותה זאת קפאה ממתנה והתחילה לרקוד משמחה, כנשאלה מה ראתה לשמחה מיוחדת עתה? השיבה: כי כל ימיה דאנה שמא בנה הלעיר הר"ר מרדכי אשר שלח במסחר ידו, נגרע חלקו בחורה ולא נגרע מאחיו, גרם לה הדבר לשמחה ולעונג רב עד שיאלה לרקוד מרוה שמחה (זכרון לראשונים).

רבינו הי' גאון מובהק חריף עלום שכל גאוני דורו אמרו עליו ששכלו חד וחריף כסכין עמוק עמוק מאד. ושני ספריו שהניח אחריו מעידין על עולם בינתו הלא הם ספר קונטרס הספיקות שנספה לספר אחיו הגדול בעל קצות החושן זי"ע, והשני תרומות הכרי (כ"ת הרב ר' יהודה כהנא) על ש"ע חושן משפט.

בתחילת ימיו הי' אב"ד סעללאש ומשם נתעלה להיות ראב"ד במונקאטש בזמן שהי' הגה"ק ר' אברהם גאטעסמאן זי"ע אב"ד דקס, ומשם לאב"ד סיגוט.

מיתותו של רבינו
סגולה נפלאה להשביט אויב ומתנקם (תהלים ח' ג') הוא היצה"ר המסית הורינו חז"ל באמרם אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש אי אזיל מוטב ואי לא לקרוא ק"ש ואי לא יזכור לו יום המיתה: יש לומר שכיווכו בה חז"ל להסיר ולרפאות ג' חולאי סיבת החטא עפי"מ"ש בעוללת אפרים: כי הראשון לחטא הוא אשר חכם בעיניו ואיני שומע לקול מוריו ומוכיחיו, ועל זה רמז הנביא (ישעיהו ה' כ"א) הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבנים, והב' קלות החטא בעיניו ועל זה אמר (ישעיהו ה' י"ח) הוי משכי העון בחבלי השוא ובעבות העגלה חטאה. הג' חמודות העוה"ז ותאותו ועל זה אמר (ישעיהו ה' כ"ב) הוי גבורים לשתות יין ואנשי חיל למסך שכר. עש"ה. וזה שאמר הנני שלשה תרופות אם חטאו הוא מחמת שהוא חכם בעיניו, אמר משכהו לבית המדרש כי שם יובחן חכמתו כי התורה הוא כליית בחינת החכמים דדא ב"י כולא ב"י וכאשר עיניו יראו שהיא ריק מתורה ידע נאמנה כי בינת אדם לו ורחוק מתואר חכם ואם חטאו הוא מקלות החטא בעיניו יקרא ק"ש דכתיב ב"י וסרתם ועבדתם (פרשת ואתחנן י"א ט"ז) ופי' רש"י וסרתם לפרוש מהתורה וממילא ועבדתם אלקים אחרים. והוא עפי"מ"ש רש"י פרשת בחוקתי על פסוק ואם לא תשמע שפירש שם ז' מיני עבירות הקל הקל תחלה הראשון שבכולם פירש מדברי תורה והאחרון על זה י"ע"ש וזה שאמר כאן וסרתם ועבדתם ויראה בעיניו שכך הוא דרכו היום אומר לו עשה כך וכיו. ואם חטאו הוא מחמת חמודות העוה"ז ותאותו יזכור לו יום המיתה היות שאדם רואה כי יחד חכמים יאבדו כסיל ובער יתמו ואין נמלט יוחלש כח תאותו ואעפ"כ ישען בהבל משענת קנה רצון ויאמר רעה אליו לא יאונה ע"כ אמר יזכיר לו יום המיתה שגם עליו יעבור כוס המר ועל שלש אלה יפקח עיניו וישמר מהלכדו. (תרומת הכרי)

כח ניסן תקס"ה

המקובל רבי יחיא צאלח זצוק"ל בן הגאון המקובל רבי יוסף זצוק"ל

רבינו הגאון הגדול מאורן של ישראל רבי יחיא צאלח זצ"ל נולד בחודש מר חשון שנת ה'תע"ד לפ"ק לאביו מו"ה הגאון המקובל רבי יוסף זלה"ה תלמיד חכם וירא אלקים, בנו של הגאון רבי צאלח בן יחיא זלה"ה מחבר ספר פרי צדיק, הדיקות, ועוד. ולאמו הרבנית הצדקנית בתו של הגאון רבי דוד קאפח זלה"ה, בעיר ואם בישראל צנעא בירת ארץ תימן. בבית גדולים אלה עלה ונתגדל רבינו והוסיף עשר מעלות בקודש עד שלימים יצא טבעו בעולם. על הולדתו של רבינו מסופר: כשהיתה אמו מעוברת בבנה זה הבכור, התאותה שיהיה זה בן זכר, צדיק ותלמיד חכם. כל הימים התפללה לה' שתזכה, ויהיה בנה זה הנוולד לה, תלמיד חכם שיאיר את עיני ישראל בתורה. כאשר הגיעה העת ונולד בנה, לא היה קץ לאושרה של האם. אולם האשה הצדקנית לא הסתפקה בכך שחלקה הראשון של בקשתה התמלא. עקר רצונה היה בבן שיקדיש את ימיו ושנותיו לתורה. על כן לקחה את הרך הנוולד והניחה אותו בחצרה, תחת רקיע השמים. ועל ידו שמה פך שמן. ועמדה להתפלל, אמרה לפניו: "רבונו של עולם, עשה למען שמך הגדול והקדוש, ויהיה הבן הזה תלמיד חכם גדול, ויצא שמו וטבעו בעולם, וצדיק יסוד עולם. עשה למען שמך, עשה למען מינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך". באותה שעה הקיפה על הילד ועל השמן שבע פעמים, ומיד ירד ניצוץ של אש מן השמים ונכנס בתוך פך השמן, והבינה שנתקבלה תפילתה עמדה והשקתה את השמן לילד

לרוב זערו חיבר על מאורע זה כמה קינות. בתי הכנסיות נשאר בחרבן במשך שלושים שנה עד מות המלך הגז', ובנו שמלך תחתיו נתפיים ברכי כסף ליתן רשות לשוב ולטונן הריסותיהם.

בית הכנסת הגדולה והידועה בשם כניס בית כאלח על שם משפחת כאלח אבותיו של רבינו שישודיה בשום מגלות מזע, מכונה בעליה מבני משפחתו של רבינו קודם חרבן בתי הכנסיות הגז' לנשיא השר שלום עראקי, ובעודה תחת רשותו נחרבה. ולאחר שניתנה הרשות לשוב ולבנות בתי הכנסיות, וכבר נפתר השר הגז', אז קם רבינו ואזר חיל וקנה מיורשי השר את זכותם בבית הכנסת, וחזר ובנאה מממנו כרוב פאר והדר, והוא כבר לעת זקנותו. מיד קבע זה רבינו ישיבה, ובמהרה נתקבעו לשם גדולי רבני הקהילה, עד שהיתה זו הישיבה הגדולה והמפורסמת ביותר בכל תימן, ולכן נקראה גם כן בסתם הישיבה הגדולה, או הישיבה הכללית, או הישיבה. בישיבה זו ישבו ועסקו בתורה כל יום אחר סעודת שחרית עד קרוב לסעודת האהרים. שם גם כן היו נושאים ונותנים בשאלות המתעוררות, ודינים קשים ומקרים מסובכים שהפנו אליהם מכל קצוי הארץ, ומשם יואלה תורה והוראה לכל גלילות תימן.

רבינו כבר מילדותו ניכר בגדלותו וצדקותו, התמדתו וחריפותו, ולא הגיע מקרא ומסנה ותלמוד, הלכות ואגדות, זוהר וקבלה, שלא למד. ארבעים יום התענה כדי להעמיד טעמי תורתנו הקדושה על אמתתם. נבחר לראב"ד ומורה דק לכל גלילות-תימן, וזכה לייסד תקנות טובות והנהגות ישרות, ולהעמיד מנהגי תימן על בריים. רבינו התפרסם בגאון רבני תימן ותפארתם, וישמעו אליו כל ישראל, שאחרי פסקיו והכרעותיו הולכים להלכה למשה מסיני. כמוהו לא היה בתומו, ואחריו לא קם, שזכה ברוחב דעת ובין יתירה, וזיכה את הרבים בעמלו ויגיעו.

כרבות הימים יאלה חכמתו ונתפרסם שמעו בכל המדינות. ובהיותו בן מ"ג שנים נתמנה ונבחר להיות ראב"ד ומורה דק בעיר ואם בישראל לנעא וכל גלילות תימן. מכל קצוי הארץ הקרובים והרחוקים הירו לפניו שאלותיהם, והוא בתשובותיו היה מאריך ומבדר בכל מאמלי רוחו הוליה דין אמת לאמתו, בעיון עמוק ובקיאות עצומה בכל ספרי הפוסקים שהגיעו לידינו, עד שהוכרה סמכותו בכל רחבי תימן ללא עוררין.

זה השער לה' צדיקים יבאו בו

ספר שאלות ותשובות פעולת צדיק

חלק ראשון
מתאריך יום י"ח בתשרי ה'תק"ע
בית המדרש הגדול
בירושלים

בשנת ה'תקס"ה ביום שבת קודש סדר קדושים במנחה, יום כ"ח ניסן, נלחו ארזלים את המלוקים ונשבה ארון הקודש ונקרא רבינו לשמו מרומים, ועלה השמימיה לחיי נחא וקן ושבע ימים בהיותו כבן תשעים שנה. לדאלו כל בני דורו.

זה חלק מנוסח הכוונות אשר כתב רבינו לבניו, דברים היואלים מלב טהור וקדוש, מלאים חכמה ודעת: בני הי"ו. אליכם המורה הזאת, חזקו בתורה ואמרו במעשים טובים וקונו אל ה'. תחלה דברי על עניני בית הכנסת אשר טוננו ידי להחזירה למעונה למען שם ה', בית זבול לשכינת עוזינו ומנוח לנפשות רבותינו הקדמונים אשר הורגלו להתפלל שם דור אחר דור מיום גלות קהל ה' ממדינת לנעא. ועכשיו שזכיתו אני ואחס והקהלה הקדושה לראותה נוח שאנו, כריך שדעו כי ישובה תלוי בנמיכת רוחכם לפני קהל ה'. ותעשו עצמכם כאסוקפה הנדרסת, ותחשבו הקהלה לאלוונים לכס ואחס לעבדים להם. ואפילו קטן שצביצור לפי מחשבתכם, דעו שהוא כארון לכס. וכלל כל דבר, שהרשות בכל דרכי ועניני בית הכנסת מואלה ומוצאה הכל על פיהם יחנה וישכון, כי שכינת אל על ראשם, והסכמתם הסכמת שכינה. וזוה יהיה שלום רב פרוש על הכל. יום ג', ערב יום הקדוש כפור, ב"ק"ח ולמניין השטרות ה'תק"ע לזיכרה:

דבריו אלה הם צבואה לידע כיצד התנהג רבינו בהנהגת עדתו וסבלנותו כלפיהם, ולא בכדי זכה שהיה האב ומקובל על כל בני דורו כנועד.

זרעו אחריו בניו: בנו הגאון הגדול רבי אברהם אשר אביו מזכירו הרבה בספריו, אשר עם פטירתו אביו מילא הוא את מקומו. בנו הגאון רבי יהודה, ובנו הגאון רבי יוסף. (ועוד יו"ח).

מדברי תורתו נדפסו ספרים חשובים, כגון: "עץ חיים", "שן" "פעולת צדיק", זכה תודה", שערי קדושה", שערי טהרה", חלק הדקדוק" וכו'. אשר חלקם התחילו רבינו להדפיס בחייו, וחלקם יאלו לאור אחר פטירתו

ענין גדול היה רבינו, כפי שרואים בספריו באיזו ענוה ובאיזו יראת כבוד הוא דן בספרי הפוסקים, וגם אם היה מאחרוני האחרונים ואפילו מבני דורו. ואף כשהוא משיג או חולק עליהם, הוא מקדים לומר בענוה יתירה, "ואני עפר רגליו", "ואחר לחיכת עפר רגליו", "ואני עבדו קשה", וכהנה רבות. גם לחכמי דורו שהיו פחותים ממנו חלק הרבה כבוד ונזהר לשמור על כבודם. לא חפ על כבודו ואף את החולקים עליו כיבד עד למאל. ולא בכדי נתקבלו הוראותיו על הכל. והיה גדול בחכמת הקבלה ובעל מופת לרבים.

אולם למרות ענותותו המופלגת, במקום שראה חילול שם שמים וביזוי כבוד התורה, לא נשא פנים לזיג והיה תקף על למאל עד כדי נידוי ושמתא, וכגיבור איש מלחמה יעיר קנאה נגד המתפרזים בעם. ואף אם ראה לזיזה חכמים בדורו שהורו שלא להלכה, לא נרתע מלמחות בהם ולהוכיחם על פניהם, לרוב חרדתו ודאגתו לשמירת גדרי התורה ומאזותיה. כוועה עדרו ידעה, כואב את כאבם ומנטער בלרעם. וה' עמו, שדבריו היו נשמעים על הכל, ובכל אשר פנה השקילו והלחילו.

בשנת ה'תקכ"ב גזר מלך תימן להחריב כל הבתי כנסיות שברובע היהודי בצנעא. ונתפזרו כל הקהל להתפלל בבתיים. בתי הכנסת שבתומו היו מרכזי התורה והרוח, שמלבד היותם מקום תפילה, קבעו בהם כל לימודיהם. כל העם מקלה, נער וזקן, קטנים וגדולים, חכמים ופשוטי עם, היו נאספים שם והוגים בתורה יחד בתצורה. ובעצמי לנעא מרכז הרוחני של יהדות תימן, מלבד סדר הלימוד הקבוע, היו מתקבלים גדולי הכנים וקובעים לימודם בכמה בתי כנסיות ידועות, אחר סעודת שחרית כל יום כמה שעות. חרבן זה הלאיז והשפיל את הקהילה עד עפר, רבינו

כח ניסן ת"ך

רבי שבתי שעפטיל סג"ל ב"ר ישעיה זי"ע בעל ווי העמודים אב"ד פוזנא

רבינו הגה"ק המקובל רבי שבתי שעפטיל סג"ל הורוויץ אב"ד פוזנא בעל ווי העמודים זי"ע נולד בשנת שנ"ב בערך בעיר פראג לאביו הגה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל השל"ה הק' זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם בעל יש נוחלין זי"ע בן הגה"ק ר' ישעיה הזקן זי"ע

רבינו היה גאון אמת קדוש ישראל מנורה הטהורה אספקלריא המאירה חסיד מפורסם, קדושתו ופרישתו הי' לפלא,

חיבר ספר ווי העמודים, ולואחתו הנדפס בסוף ספר של"ה מראה על קדושתו הנורא ובמקום גדולתו שמה אתה מולא ענותנותו אספרו הגדול ווי העמודים שלא יקרא עליו שם ספר בפני עצמו קראו רק בשם הקדמה לספר אביו הקדוש זי"ע.

ואגב: רבינו אה שם צוואתו, וכן הראוי שכל אשר הוא בא בימים ויעשה סדר יחסין לזרעו ולזרע זרעו שיהיה לאות ולמשמרת, שתדעו מי הם ומי אביהם, ולא כתבתי זאת כדי להתגאות, הן אתה בני הן את בתי, רק מטעם הנ"ל שתדעו מי אתם וכן תלווי אתם לבניכם ובניכם לבניכם עד עולם, כי אין הקב"ה משנה שכינתו אם לא על ידי מיוחסים שבישראל.

היה תלמיד מאביו הגדול והקדוש זי"ע ותלמיד מהגה"ק ר' אפרים זלמן מרגליות בעל עוללת אפרים זי"ע.

כשהגעו לפרקו נשא בת הגה"ק ר' משה חריף אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' ישראל מלובלין זי"ע.

רבינו היה אב"ד בפוזנא ובפראנקפורט ובווען ותפס ישיבה גדולה שעמודי עולם ילאו מבית מדרשו, וחד מהם הגה"ק ר' שמואל אב"ד בזמבורג בעל נחלת שבעה זי"ע.

נחתק לגנזי מרומים בכ"ח ניסן י"ג בעומר בשנת ת"ך ומונ"כ בבית החיים הישן בעיר וויען.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' ישעיה הורוויץ זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

כח ניסן תש"ג [ב]

רבי שם בן אברהם מרדכי זי"ע בעל אהלי שם מזלאשיץ

רבינו הרה"ק רבי שם קלינגבערג הי"ד זי"ע מזלאושיץ - קראקא, נולד בשנת תר"ל בערך לאביו הרה"ק רבי אברהם מרדכי זי"ע מזלאושיץ בן הרה"ק רבי מנשה יעקב זי"ע חתן רביה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי משה ראטטענבערג אב"ד סקאליע ב"ר מאיר שלום אב"ד סקאליע מגדולי תלמידי הרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע. רבי אברהם מרדכי נתחנך על ברכי זקינו הק' מקאמארנא זי"ע ולאחר חתונתו ישב אצל חותנו בעיר סקאליע. בענין שמו של רבינו מסופר שבכל שנה בליל ראש השנה הי' זקינו הרה"ק מהר"א מקאמארנא זי"ע מגלה מי הוא הממליץ טוב על כלל ישראל בשמים בשנה זו, באותה שנה שנולד רבינו אמר זקינו בראש השנה שבשנה זו המליץ שם בן נח, והוסיף שהבטיח לו כי הילד הראשון שיוולד במשפחתו בשנה זו אקרא על שמו. לכן כשנולד בן לנכדו הרה"ק רבי אברהם מרדכי ופנה אל זקינו בשאלה אודות השם שיקרא לו, הורה לו מיד לקראו "שם"

זרעו אחריו: בנו בכורו ומ"מ הרה"ק רבי משה מזאלאשיץ זי"ע א"ל נלכ"ע ביום פטירת אביו הגדול כ"ח ניסן תשנ"ה. הגה"צ רבי מנחם מענדל קלינגבערג זצ"ל, הגה"צ רבי יצחק אייזיק קלינגבערג זצ"ל, וחתניו: הגה"צ ר' מנשה יעקב לעווערטוב זצ"ל, והגה"צ ר' נח יאסקאוויטש זצ"ל

דברי תורתו נדפסו בספר אהלי שם

ארץ אל יכסה דמם ואל יהיה מקום לזעקתם עדי עד יפקה ה' ויראה צרעת עמו ויגאלנו בדחמיו שנית לעיני כל חי בציונות גואל צדק צד"ח

רבינו נשאל פעם מהו חסיד, ענה רבינו גארנישט מיט נישט שאל הלה כוונת הדבר, הסביר רבינו דהיינו ווער ס'האלט פון זיך אז ער איז גארנישט מיט נישט, הוא יכול להיות חסיד.

והחתן קימליו טוב על ישראל לפני כסא הכבוד, וכל הקהל געה צדכי מזר וקורע לב. בלוחות פרק הפסיק לזמר זמירות בשבתות, אמר "ישראל טובעים בים ואתם אומרים שירה". אך משיעוריו הקבועים בנגלה ובנסתר לא הפסיק אף ליום אחד. בשהותו בצונקער מתחת האלמה נהג כמנהגו והמשיך בעבודת הקודש במסירות נפש עילאית. בימים הללו עורר את היהודים שאיך ירחם על רעהו ויעשה עמו חסד, להמתיק הדינים, ובעלמנו שימש כסמל ומופת. אגדות מופלאות נקמנו בגיטו סביב מעשי החסד שלו בימי עזרה.

כעבור חדשים מספר הועבר רבינו הק' למחנה הריכוז "פלאשוב", הוא אחד ממדורי גיהנום העמוקים ביותר בגיא התופת. אז הפרדו האזרחים ימ"ש את רבינו מבנו הגה"צ רבי משה זצ"ל שמיים היוולדו ועד אז לא היה ידוע מתוך ידי אביו הגדול מתי רבינו כל הזמן, את בנו שלחו למחנה "קאבל" הסמוך. יום אחד הביא גוי אחד לרבי משה מכתב מאחיו הרה"צ ר' אייזיק'ל בו הודיע לו כי אמו ואחותיו "זקוקים לרחמים גדולים" כעבור ימים ספורים קבל רבי משה מכתב נוסף מאביו הק', בו הודיע לו על רציחתו של אמו ואחותיו הק' בידי הנאצים האזרחים ימ"ש תוך מס"י על צניעותו ושמירת טהרתו, שנעקדו רח"ל ביום כ"ד אדר שני יום ההילולא של זקנס הרב מוויסליץ זצ"ל וביקש ממנו ללמוד משניות ולומר קדיש לעי"י. ולא יכול משה להתאפק והתגנב את עצמו למחנה "פלאשוב" ושהה במחילת אביו הק' כל יום השבת. בשעת "רעוא דרעוין" פתח ואמר: דהמע"ה אמר "עד אבוא אל מקדשי א"ל אבינה לאחריהם", היינו כשיבוא משיח לרקינו אביו את סוד ההגהה העליונה בתקופה זו, את סוד הרליחות והשחיטות. יותר לא הוסיף וסירב לדבר אודות המצב, נשמר לא לבוא לידי הרהור אחר דין שמים וקבל הכל בזהבה.

אף כאן, על סף המות, המשיך בעבודת קדשו, בחינת "הן יקטלני לו אייחל", ובחג הפורים סידר קריאת המגילה וחילק במו ידיו מתנות לאביונים, לזה פרוסת לחם ולזה קומץ גריסים או פירורי ירקות.

בפרוס חג הפסח הורע המצב. יום יום נערכו סלקציות ויהודים הוצלו לטבח. רבינו הק' הוכנס לבית החולים לרגלי מצב בריאותו הרופף, אולם שרדי היהודים הוסיפו להתחמם לאורו. מגיעו באכזבי הבריחו בסכנת נפשות ממות לאכילה, ובליל הסדר יצב רבינו הק' ואמר את ההגדה בעל פה, בישבו בחדר חשוך, סביבו הצטופפו קומץ יהודים שצורים ורלוזים והוא ז"ל פירנסם ברוחניות, וחיקם ששועת ה' כהרף עין ועוד יזכו לשמוע פעמי גואל צדק, הוא הוסיף לעודדם באמרו כי עתה, במחילתם של האזרחים השפלים הצין צבאות כה גדולה את פירושם העמוק של הצרכה "שלא עשני גוי".

בחודש האחרון לימי חייו בוא אליו אנשים בשבת וסיפרו לו שחיללו ספרי תורה וחיללו יריעותיהם, ובכה מאלד וזעק מה חטאו הספרי תורה וראו שנזדעזע עד דיכדוכה של נפש על חילול הקודש.

ביום כ"ח ניסן תש"ג, היום המז והגמחר בו הוציאו הרוצחים הנאצים השפלים ימ"ש ובחרו ברבינו להוציאו להורג במיתת יריה לעיני כל עדת לאון מרעיתו הדוויים, היה זה מעמד עילאי ונשגב של קידוש השם בסילויו. כאשר אנשי הקהילה שנודעו שנגזרה הגזירה זעקו בצדי שהרקיעה שחקים באשר עולמם חשך בעדם, ולא יכלו לראות ברעה אשר ימלא את רבם, אמנם רבינו הק' הרגייעם והתחנן לפנייהם כי יקבלו דין שמים בזהבה ובשמחה. רבינו הופשט מבגדיו, אך ביקש מתלמייו קשות להשאר עטוף בכוונת ובטלית קטן שלו לשם אמירת וידוי. פלאות נעשו לו אז שמשאלתו נתמללה, אז התעלה רבינו הקה"ט גבוה מעל גבוה, לרום הפסגה של מקדשי השם, והיה נראה וניכר לעין כל, שמתעלה עילוי אחר עילוי במחשבותיו הרמות ופניו כלפידים, לכסוף התנער כהרף עין, האיץ בהבטה אחרונה ובחמלה רבה לעבר אחיו היהודים, נשא עיניו השמימה וקרא קריאה בזקעת שחקים "הריני כפרתם של ישראל" וביקש מהרוצחים ימ"ש לתת לו האפשרות לאמר וידוי וכשגמר כיסה פניו בטלית קטן וזעק שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, בזהבה שעה היה רבינו אפוף שרעפים ופניו הק' קטנו בזהבה מופלא של מעלמא דין כלל, ובו במקום נורה בידי הרוצחים הטמאים ימ"ש. כך נגדע הארז בלבנון, הפה שהפיק אמני שפר ליחך עפר, ורוכב ערבות שש ושמה בבוא אליו נפש נקי וצדיק, ככתוב "בקרובי אקדש".

מצבת זכרון לקדושי קראקא

כח ניסן תרל"ג

רבי יהושע מאוסטראווע בעל תולדות אדם

רבינו הרה"ק רבי רבי יהושע מאוסטראווע בעל תולדות אדם זי"ע נולד בחנוכה שנת תקע"ט לאביו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע בן הרה"ק ר' ברוך מביקובסק זי"ע הנודע לצדיק נסתר, ולאמו מרת שרה פייגא ע"ה

רבינו היה קדוש וטהור, לדיקי דורו והרבו לשבח, הרה"ק ר' לדוק הכהן מלובלין בעל פרי לדיק זי"ע העיד עליו שהוא נוטר ברית קודש, (עשר עטרות) ואביו העיד עליו כי אורתו הוא כלורת המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע

רבים הסתופפו בלילו, והוא הרביץ בהם תורה ועבודה, כיהן כאב"ד בסוסנוביץ, ובאוסטראווע שאל שמה הוא נקרא.

היה תלמיד מאביו הק' זי"ע ומהרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום מצעלזא זי"ע שחיבבו מאוד.

וסיפר שפעם אחת היה רבינו בכל רבו בצעלזא והיה גם שם הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע תלמיד מהרה"ק ר' נפתלי לבי מרופשיץ בעל זרע קודש זי"ע (כידעו היה הרה"ק מרופשיץ זי"ע מתנגד גדול להרה"ק ר' שלמה לייב מלענטשנא זי"ע. ואמר הרה"ק רבי יהושע"לע אבדק"ק דינו זי"ע לאשת רבינו: תדע שהמלאכים ושרפים מתקנאים בצעלך ולכן לטובתו חולק עליו הרה"ק מרופשיץ, שבה מליך את צעלך מקנאתם.) והנה בצעלזא היה שני כיבודים שכיבדו בהם איזה אדם חשוב. אחת ברכת הזימון על הכוס, ועליה לחורה. ושאל הרה"ק מצעלזא את הרה"ק מקאמינקא: כמה חפצו יותר אם בעליה או בברכת הזימון, כי אחד מאלה הוא רוצה לכבד את רבינו? ויאמר לו הרה"ק מקאמינקא: רבי, הלל הרה"ק מרופשיץ הי' רודף את אביו, והוא אוחז בדרכי אביו ומתנהג במנהגיו ותהלוכותיו ומדוע יכבד אותו רבינו? אמר לו הרה"ק מצעלזא: אחד, איך ווייס נישט וואס מען האט געוואלט פון דעם פאטער האבען ואין אנוי יודע מה היו ראוין מאביו והשנית, לא יומתו בנים על אבות. וכיבד את רבינו בכל מיני כיבודים.(עשר עטרות)

ובכלל נסע לבקר לכל לדיקי דורו ומהם הרה"ק ר' יצחק מווארקה זי"ע הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאלק זי"ע הרה"ק ר' ישראל מרויזן זי"ע הרה"ק ר' מאיר מפרמיסלאן זי"ע הרה"ק ר' יצחק מנשכזי זי"ע הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע שראה בו כרבו מובהק כמו שכתוב: את לבי מצאתי בקובריו. ועוד זי"ע. ואמר על זה אביו: מה פלא שהוא נוסע ללדיקים רבים, הרי נשמתו היא נשמת רבי יהושע בן פרחיה שאמר: עשה לך רב! (אבות פרק א' משנה ו')

נסתלק לגנזי מרומים ערב שבת קודש כ"ח ניסן בשנת תרל"ג ומנוחתו כבוד בבית החיים ווארשא

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ותלד את זמרן ואת יקשן ואת מדן, (חיי שרה כ"ה) ופרש"י ז"ל: קטורה זו הגר ונקראת קטורה ע"ש שנאים מעשיה כקטורת ושקשרה פתחה שלא נזדווגה לאדם מיום שפירשה מאברהם. פירוש ויוסף אברהם היינו שאברהם הי' בחינת החסד והי' הולך במדה זו תמיד ממדריגה למדריגה כמאמר הכתוב הלך ונסוע הנגבה ולזה אמר ויוסף אברהם אפילו אותו שהי' מבחינות גבורות קשות מ"מ קרבן אברהם אע"ה תחת כנפי הקדושה. וזה אמר ותלד לו את זמרן וכו'. כי גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. זמרן ויקשן שמות הללו מודים על קשות הגבורה שהי' בהם, יקשן מלשון קשה, וזמרן לשון כריתה וכן כולם. מ"מ עשה עותם בבחינות הולדה כ"ל. וזה ותלד לו וכו'.(תולדות אדם)

כט ניסן תש"ג

רבי נתן נחום ב"ר אברהם ישכר בער הכהן הי"ד זי"ע מקרימילוב - זאוורשא

רבינו הרה"ק רבי נתן נחום ראבינאוויטץ אב"ד קרימילוב הי"ד זי"ע אחי הקדושם הרה"ק ר' יחזקאל מראדאמסק בעל כנסת יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' שלמה מעלקוש זי"ע הרה"ק ר' יעקב יוסף מקלאבוצק בעל אמת ליעקב זי"ע הרה"ק ר' משה אימלך הכהן זי"ע נולד בראדאמסק לאביו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער מראדאמסק בעל חסד לאברהם זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה הכהן ראש שושלת ראדאמסק בעל תפארת שלמה זי"ע בן הגה"ק ר' דוד צבי הכהן זי"ע מצאצאי הגה"ק רבי נתן נטע מקראקא ב"ר שלמה שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע ממשפחת קדושים מעיר שפייער הי"ד

ארץ אל יכסה דמם ואל יהיה מקום לזעקתם עדי עד יסקיף ה' ויראה בלכת עמו ויגאלנו ברחמיו שנית לעיני כל חי צביאות גואל לרק צב"א

רבינו היה איש קדוש וחסידי נודע בימיו כזקן האדמו"רים בהיותו מכהן כאלדמו"ר שנים רבות קרוב ליוזל שנים יסד הרבה שטיבל'ך בערים ועיירות ברחבי פולין ואף במדינת גליציה נוסדו שטיבל'ך וכמו כן יסד כמה ישיבות בשם חסד לאברהם לחסידי קרימילוב על שם ספרו של אביו הק'.

רבינו היה תלמד מאביו הק' והיה מסתופף בכל הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע וגם היה מסתופף בכל הרה"ק ר' דוד משה פריעדמאן מטשורטקוב זי"ע.

רבינו נתמנה לכהן כרב ואב"ד בעיר קרימילוב עוד בחיי אביו הק' ועם פטירת אביו זי"ג אלול תרנ"ב מינו רוב חסידי ראדאמסק את אחיו הרה"ק ר' יחזקאל הכהן בעל כנסת יחזקאל זי"ע לשבת על כיסא האדמו"רות בראדאמסק, והוא לא ראה למלא מקומו אביו בשביל שרצה שאחיו הנעיר הרה"ק ר' יעקב יוסף מקלאבוצק בעל אמת ליעקב זי"ע ישמש כממשיך אף הרה"ק יעקב יוסף סירב, עבר חלק נכבד מחסידי ראדאמסק לרבינו והכתירו אותו לאלדמו"ר מיני אז נודע רבינו שמו כהרבי מקרימילוב.

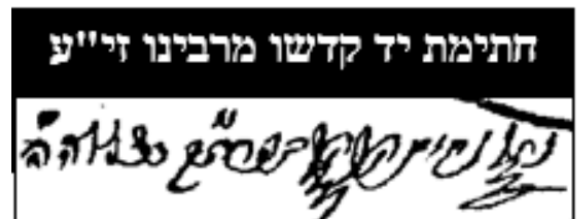
ולכסוף הוכרע הענין על ידי הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע בין הרה"ק יחזקאל זי"ע ובין הרה"ק יעקב יוסף זי"ע והרה"ק ר' יחזקאל נתמנה לאלדמו"ר לבית ראדאמסק.

עם הימים עבר רבינו לעיר זאוורשא הסמוכה לקרימילוב. הסיבה לכך הייתה כרוזה בדרישת חסידיו שרצו להגיע להסתופף בצילו, והדרך לעיירה הקטנה קרימילוב לא הייתה קלה, לעמת זאת הדרך לזאוורטשא הייתה נוחה ונגישה יותר. על כן נעתר רבינו לבקשתם הטוב.

בשנות השואה שהה רבינו בגטו ווארשא, כדי להצילו העסיק אותו הרה"ח ר' אברהם שולץ ע"ה בחנות המנעלים שלו, יחד עם עוד כמה אלדמו"רים ורבנים ידועים, אולם ביום כ"ט ניסן תש"ג נלקח רבינו למחנה ההשמדה טרבלינקא, ושם נרצח על ידי הגרמנים ימ"ש.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' שלמה אלימלך אב"ד זאוורטשא הי"ד זי"ע חתן דודו הרה"ק יחזקאל הכהן מראדאמסק בעל כנסת יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' אברהם ישכר מאיר הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' שמואל צבי דנציגר מאלכסנדר בעל תפארת שמואל זי"ע, הרה"ק ר' יעקב יחזקאל הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' יצחק מנחם מאלכסנדר בעל עקדת יצחק זי"ע, הרה"ק ר' דוד משה הי"ד זי"ע חתן הרה"ק ר' שלמה חנוך הכהן מראדאמסק זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הרה"ק רבי משה פאליער ראש שושלת קוברין זי"ע הנקרא דער הייליגער קוברינער נולד ביום ט"ז כסלו שנת תקמ"ד בעיר פייסק לאביו הרה"ק ר' ישראל אליעזר פאליער זי"ע

ואמר כי חסד עשה עמו הקדוש ברוך הוא לעת זקנתו, שכיון שראה שצבכ ימיו היה גייל לישב בחצרת אנשים ודך הזקנים שיושבים לדבם, על כן לעת זקנתו גרם הקדוש ברוך הוא שאנשים יימשכו אחריו וכך הוא יוכל להמשיך באורח חייו אליהם הורגל כשצבינו אנשים רבים.

ואף שהיה אדמו"ר גדול נסע בתור חסיד להסתופף בכל הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזשין זי"ע

פ"א ביקש הרה"ק מרושין זי"ע מרבינו שגיגד לו איזה מימרא מרבו הרה"ק ר' מרדכי מלעכאוויטש זי"ע: אמר לו רבינו ששמע מרבו הק' שאמר בזה"ל: רוח הקודש איז קיין קונץ נישט, גילוי אליהו איז קיין קונץ נישט, פוקד זיין עקרונת איז קיין קינץ נישט, אמת'דיג מורא האבען פון גאט ב"ה דאס איז א קונץ עכלה"ק.

ביום הולדתו הע"ד בשנה האחרונה לחייו, קרא רבינו על עצמו את הפסוק מספר ויקרא, (ויקרא ה, א) והוא עד או ראה או יעד ולא יגיד וגש' עוונו, עד כנגד ע"ד שנות חייו.

בשבת הגדול כשבועיים ויותר קודם פטירתו אמר רבינו על הפסוק, (תהלים קמ"ו א') הללי נפשי את ה': תמיד נפשי תהלל את הקדוש ברוך הוא, בכל מקום ששהיה, גם בעולם המלאכים וגם בעולם השרפים, אך מבקש אני מהקדוש ברוך הוא 'אהללה את ה' בחיי' בעולם הזה בחיי, בו חפצי להלל את ה'.

ביום טוב אחרון של פסח לאחר ברכת המזון עלה רבינו על מיטתו וקוב לא ירד ממנה, במוצאי החג נכנס לחדרו אחד מן החסידים ורבינו אמר לו את המדרש (תנחומא, ויקרא, פרק ט') ופתח אהול מועד תשבו יומם ולילה' אמר להם משה לזהרן ובניו שמרו אצלות שבעת ימים עד שלא יגיע בכם, נתבהל אותו חסיד וסבר שרבינו מכון את דבריו עליו וחלילה הוא רומז לו רעה, אך רבינו הרגיע אותו ואמר לו כי לא אליו מכוונים הדברים. חלפו שבעה ימים בהם שכב רבינו על מיטת חוליו וביום כ"ט בניסן ערב ראש חודש אייר בשנת תרי"ח עלתה נשמתו הטעורה לגנוזי מרומים זי"ע.

ע"ד שנים חי' רבינו זי"ע את חייו בקדושה וטהרה וסימנך 'זיהי ידיו אמונה ע"ד בא השמש'. מתוך שנות חייו כ"ו שנה הנהיג רבינו את חכרו בנאמנות ובמסירות וסימנך 'זיהי' כאשר ירים משה את ידו.

וסיפר שלעת זקנתו אמר רבינו לנכדו: בני יגיע עת שתבוא לפניך לאידענה ותבכה ותאמר אשר הזכות של הדיקה הקדוש יעמוד לי אז איך זאל געהאלפען ווערען, הדע בני אשר אין דעתי נוחה מזה, אך בזאת יכולים להזכיר אותי אשר אני הייתי תמיד א אידישער גוטער פריינד דאס מעג מען זאגען.

שטח בית החיים קאברין

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש קדוש ועניו מאוד כהלל, והיה אומר אשר המנהיג ישראל לא יחשב חליה כי בו בחר המלך מלכו של עולם באשר הוא גדול ומשובח מכל, כי אם כשירצה המלך להניח כתרו, באיזהו מקום בותר לזה, אזי תולה אותו על עץ יתד פשט על הכותל, האם יתחשב וישוּב מזה היחד העץ פשוט מחמת שעליו תולה הכתר של מלך? כן מחויב כל מנהיג לשער בנפשו אשר הוא רק יתד פשוט והמלך תלה כתרו עליו.

לדקתו ועבדתו היה למעלה מדרך הטבע, מסור נפשו על טבילה במקוה גם כאשר היה קר כקרת, ותפילתו היתה בהתלהבות גדול ונורא, ונדע בענותו שעל אהול קברו נכתב שמי שיפריז בשבחו אקום ואטור בו בזה ובבא, אבל מותר לכל אחד להגיד עלי שהייתי אהוב ישראל.

רבינו היה המשיך דרכו של רבותיו הק' מלעכאוויטש זי"ע ועשו רבות למען הישוב החסידי באה"ק והקימו בית מדרשו בטבריה.

כל ימיו עמל לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו, העיד הוא על עצמו כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר ומקפיד עד כדי חוט השערה, אך עמל הוא רבות כל חייו על מנת לשבר מדה זו.

מנהגים רבים נהג רבינו בקדושה וטהרה אך ביותר הקפיד להתפלל תפילת שחרית עם שחר ולסיים את התפילה בזמנה.

העיד הרה"ק ר' יצחק מנעשכין זי"ע כי לאחר פטירת רבינו ראה את דמותו בחלומו והנה פניו מאירות באור יקרות ותואר לו כמלאך ה' כבא'ות, ואמר לו רבינו בחלום כי תואר זה שזכה לו הוא בזכות שהקפיד להתפלל תפילת שחרית בזמנה.

מנהג נוסף הנהיג רבינו בחכרו והוא להקביל את פני שבת המלכה מצעוד היום גדול ולהוסיף מחול על הקודש. החסידים הרבים שהיו נוהגים לחזר קדשו לסעוד על שולחנו את סעודות השבת היו יודעים כי בצית מדרשו של רבינו מקבלים את השבת בעוד השמש ברום הרקיע.

רבינו היה מתלמידי הדיק נסתר הרה"ק ר' משה משרשוב זי"ע ולאחר כן נעשה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' מרדכי ראש שושלת לעכאוויטש זי"ע ולאחר פטירת רבו די"ג שבט תק"ע דבק רבינו בבנו הרה"ק ר' נח מלעכאוויטש זי"ע וכשנסתלק רבו הר"ר נח זי"ע בח' תשרי תק"ג נתנו תלמידי וחסידיו לעכאוויטש את עיניהם ברבינו שימלא את מקומם, אך בענותותו הרבה לסרב ואמר: שאינו ראוי להעטר באצטלת האדמו"רות ולהנהיג חכר, ולאחר הפצרות מרובות משלח הניחו לו החסידים, הואיל להנהיג חכר חסידות, ואלפים נהרו אליו, וגם אחרי שהחל לכהן כאדמו"ר ואף לאחר שהנהיג את חכרו שנים רבות, הוסיף רבינו לנהוג בענותנות ופעמים רבות תמה על האלפים הרבים הפוקדים את חכרו, פעם אף קיין

מתורתו של רבינו

האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד: בעת מצוקה חייב אדם להאמין, שעוד יבואו עליו זמנים טובים, ועל היסורים של עכשיו יספר בזמן עבר. וזהו הפירוש: 'האמנתי' יהודי מחוייב להאמין, 'כי אדבר' יבואו זמנים טובים שאוכל לספר את עזרת השי"ת, לאחר ש"אני עניתי מאד.
 ופ"א הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר: (תהלים קט"ז פסוק י') אם חוזרים על האמונה בפה, ואומרים שוב ושוב 'אני מאמין' זוכים לאמונת הלב.

ל ניסן תקצ"ח

רבי יחזקאל ב"ר יוסף סג"ל זי"ע בעל תורת יחזקאל אב"ד טרענטשין

רבינו הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל (ניקאלויער) הורוויץ בעל תורת יחזקאל אב"ד טרענטשין זי"ע אחי הגה"ק ר' אברהם אב"ד ראסנאוויץ זי"ע והגה"ק ר' שמשון זי"ע, נולד בשנת תקל"ד בעיר מיקולאש אונגארן לאביו הגה"ק ר' יוסף זי"ע (ב"ר ישעי הלוי ב"ר אברהם הלוי ב"ר ישעיהו הלוי ב"ר שבתי שעפטייל הלוי זי"ע) שהיה דור חמישי בן אחר בן נכד מרבינו הגה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל שני לוחות הברית זי"ע הנקרא השל"ה הקדוש, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרל ע"ה

קודש הלך החתם סופר עם פו"מ ההקלה לשחר פני לודי למלונו וכדוהו בגניע כסף גדול ומאוד מאוד, וזיוס א' קודם נסיעתו הפליר בו החתם סופר שיבכרהו, אבל לודי בענותו מלאן מאוד מאוד לזה עד שאחז את שתי ידי לודי בחזקה והניחום על ראשו עד שנמר הבכרה, וכן קרא לבניו וחתניו לבית המדרש של שיעור לברכס, והלירו עד בית מלונו והתפללו כל הרואים על כבודו הגדול. (מטה יוסף)

נכתלק לנגזי מרומים זיוס רביעי ל' ניסן א' דראש חודש אייר בשנת תקל"ח ומנחתו כבוד צבית החיים טרענטשין.

צין מספידיו היה הגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע, הגה"ק ר' אברהם שאג אב"ד קארסדארף זי"ע.

וזה נוסח מכתבו:

יפה נוף משוש הדור האודו והדורו

חכם לבב ואמיץ כח בגבורים

זכו מפעלציו כראי מואק חזקים

קרנים מידו לו והלכו רבים לאורו

אב לבנים אשר באו לחסות בליבו

לשאוב מים חיים הטובעים ממעיניו

הן בעדורו באבו פארותיו האהילו

להשביע נפש שוקקה ולרווח נאמאוו

וינהל עמו במסילה עולה על מי מנוחות

יעטרף כמטר לקחו וסך...

האבו צלד השני: יאלה נשמתו בקדושה יוס ד' א' דראש חודש ונקבר ב' דראש חודש אייר תקל"ח לפ"ק.

רבינו הגיח חיודקים רבים ונשרפו בשריפה גדולה באונסדארף, וספרו תורת יחזקאל אוד מואל מאש.

וכמו כו נשאר אחריו בניו הגאונים ה"ה הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל זי"ע הממלא מקומו אב"ד טרענטשין, הגה"ק ר' פנחס אליעזר זי"ע שהיה דר בקעלעמעש, והגה"ק ר' אברהם וואלף זי"ע, וחתנו הגה"ק ר' בכור מייזעלם זי"ע וחתנו הגה"ק ר' מרדכי שפיטץ זי"ע וחתנו הגה"ק ר' יעקב קליין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון האמתי המפרסם בתורתו ובלקתו, עוד בימי בחירתו היה מפורסם שדקי בש"ס ופוסקים. וסיפר הגה"ק ר' שמואל ראזענבערג בעל באר שמואל אב"ד אונסדארף זי"ע שהגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע אמר על רבינו שהוא ראוי לשיב בראשי סנהדרין. וכמו כן כתב עליו בתשובה: כל רז לא ניס ליה.

למד בישיבת הגה"ק רבי שמואל הלוי קעלצין בעל מחלתי השקל מבאסקאוויטץ זי"ע, ובהיות שהגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע למד אז אלל הגה"ק ר' נתן אלעזר מפראנקפורט זי"ע שהיה צמנו אב"ד באסקאוויטץ, למדי החתם סופר עם רבינו ביחד מידי יום ויומו ואהבה עזה היתה ביניהם כל ימיהם, עוד נתקשר גם בעצמות האהבים עם שתי בחורים מופלגים ה"ה הגה"ק ר' חיים דייטשמאן זי"ע והגה"ק ר' סיני אב"ד מיקולאש זי"ע.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת שינדל ע"ה בתו של הנגיד הצדיק הר"ר יצחק פריעד ראש הקהל מאונסדארף ז"ל שהיה נכד הגה"ק ר' יצחק חיות בעל זרע יצחק על סמ"מ זי"ע שהיה נכד להגה"ק רכבה"ג רבי יצחק חיות אב"ד דק"ק פראג בעל אפי רכבה"ג זי"ע ולמעלה בקודש עד מגזע שפטיה ע"ה בן דוד המלך חי וקיים ע"ה

רבינו מלאן לקבל עול רבנות ועסק במסחר ואף על פי כן התמיד מאוד בלימודו, אבל מאת ה' היתה זאת שנחמטוטו עמודי מסחרו, וזיוס ג' סיון בשנת תקע"ח כשנסתלק הגה"ק ר' יקותיאל זאב הנקרא ר' זלמן וואלף אב"ד אונסדארף בעל עמק המלך ב"ר יוסף יוזל זי"ע קיבלו אותו לאב"ד, ששם התקצו אליו מכל המדינות לשמוע תורה מפיו. והעמיד תלמידים גדולים ובתוכם הגה"ק ר' מאיר פערלס אב"ד קראלצא זי"ע והגה"ק ר' דוב בער ווישניטץ מטרענטשין זי"ע והגה"ק ר' נתן צבי בלומגורנד אב"ד באלעשאוו זי"ע שנשא אחר כן נכדת רבינו, בת חתנו הגה"ק ר' מרדכי שפיטץ זי"ע

באונסדארף היה אנשי קהלתו יראי ה' ואוהבי תורה והחזיקו ותמכו את בני הישיבה הרבה יותר כפי יכלתם. וסיפר הגה"ק ר' אהרן יוסף שמואל זי"ע בנו של רבינו: שמעתי כי מר אב"ד בהיותו רב ואב"ד בעיר אונסדארף עמד פעם אחת בערב יום הכיפורים קודם כל נדרי לדרוש לפני ארון הקודש והרים את קולו ואמר: אמת הוא כי כל רב מחוייב בשעה הזאת לפני כניסת היום הקדוש לדרוש דברים כבוסים ולעורר את עדה ה' להתחרט על החטאים ולחזור בתשובה שלימה אל ה', אבל כעת נאלמתי דומיה ואין בפי מלא כי לא לדע בינה אוכיה אחתם, כולכם אהובים כולכם כבוסים כולכם יראי ה' ועוסקים במצוות ומעשים טובים, אין בית בתוככם אשר לא נשמע בו דימי הסתיו קול התורה בכל ליבות הארוכים, לכן במקום התוכחה קבלו ממנו הברכה: ה' ישמע ברחמים ובלטון את עתידותיכם וימלא משאלותיכם, ויבדך אחתם ואת זרעכם בחתימה טובה אמן כן יהי רצון אמן.

בשנת תקפ"ד נתקבל רבינו לאב"ד בעיר טרענטשין שהיתה אז עיר מלאה תלמידי חכמים וסופרים, למלאות מקום גיסו הגה"ק ר' אהרן סג"ל שפיטץ זי"ע שנסתלק בדמי ימיו כבן מ"ח שנים זיוס השוענא רבה.

מזן החתם סופר זי"ע חלק לרבינו כבוד גדול עד להפליא, כשהיה רבינו בעיר פרעשבורג הפליר בו החתם סופר שיבכרהו, ורבינו מלאן לעשות זה עד שאחז מזן הח"ס שתי ידיו של רבינו בחזקה והניחום על ראשו עד שנמר הבכרה, וכן קרא לבניו וחתניו לבית המדרש לקבל ברכת רבינו. (תורת יחזקאל הקדמה)

וכמו כן סיפר הגה"ק ר' יוסף פיש בעל מטה יוסף זי"ע בן אחות רבינו: ואגב אספר הכבוד הגדול אשר עשה רבינו החתם סופר זי"ע ללודי הגאון החסיד ועניו המפורסם מו"ה יחזקאל סג"ל ז"ל בנסוע לודי למרחץ באדען עבר דרך פרעשבורג וישבוח שם ויהי כאשר שמע החתם סופר שצא לודי רצה להקדים בשלומו טרם יצוא אליו, אבל לא הספיק כי לודי מיהר מאד לצוא אליו, וראינו בעינינו יותר ממאה בחורים איך הכריחו החתם סופר ללכת לפניו והוא הלך מאחרינו, ובחדרו הושיבהו שתי ידיו על כסא כבודו, בשבת

טרענטשין שער בית החיים

טרענטשין בית החיים

ל ניסן תקע"ה

רבי נחום ב"ר יוסף זי"ע הסופר מטאחוב

רבינו הרה"ק רבי נחום הסופר מטאחוב זי"ע נולד לאביו הר"ר יוסף זי"ע

הקברות ואכן לאחר אימות המידע יאל יו"ר האגודה לעיירה טאכוב והקים מחדש מצבה על מקום קברו של הרב נחום סופר זיע"א. נסתלק לגנזי מרומים ביום ד' ל' ניסן בשנת תקע"ה זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה אחד מצדיקים הנסתרים קדוש יאמר לו בעל רוח הקודש, שצפה ברוחו מה שיהיה לעתיד, מאה שנים מאחר פטירתו, כי בחייו בשנת חקק לעצמו מצבה על טס נחושת, ובס"ת שלו שורות מצבתו רמז לשנת תרע"ה (שנכתבו באותיות גדולה) וכן כתב בהדיה בפנקס הקהלה לטאכוי משמו: לאחר מאה שנים לפטירתו יבאו שמה יהודים שיהיה בצרה גדולה ר"ל, והמתפלל על קברו, ימליץ טוב בעדו.

ובשנת תרע"ה בעת המלחמה הגדולה באו שמה באמת פליטי וגולי פוילען, ומאלו מצבת הקדוש איש חלקים זו, ומאז נוסעים לשם להשטתח על קברו הקדוש זה. (מליצי אש)

שנים רבות עברו מאז הגיע שמעה של העיירה טאכוב לאזניו של יו"ר האגודה הרה"ח ר' ישראל מאיר גבאי שליט"א, במהלך השנים חקרה וביררה האגודה אודות בית הקברות היהודי העתיק שבעיר זו נטמן הרב נחום סופר זיע"א וכל שעלה בידו הוא שבית הקברות נחרב ועל גבו נבנה בית למשפחת לווענים מהאיזור.

לפני כמה שנים, גילה הר"ר יואל לבי משקאוויטש מאנטווערפן הי"ו במפתיע, בספרייה עתיקה, כרך משניות יאן נושן, ובפתחו של ספר משניות זה מצאו כתוב כך: ר' נחום בן ר' יוסף הסופר מהעיר טאכוב – שנפטר בא' אייר תקע"ז הבטיח: שכל מי שילמד משניות לעילוי נשמתו ביום פטירתו – הוא ידאג לפעול עבורו לטובה, בעולם האמת!

החל הרב מושקוביץ לברר אודות מקום קבורתו והתברר לו שלפני מלחמת העולם השנייה היה ליונו מוקד עליה ליהודי האיזור שהיו מרבים לפקוד את מקום קברו כמו שניתן לראות בתמונות שהגיעו לידינו מהתקופה שלפני המלחמה, במהלך ביורוי נסע הרב מושקוביץ לטאכוב שם לאחר חיפושים הגיע למקום בית הקברות העתיק אך את קברו של האדיק לא מצא.

תוך כדי שהותו במקום יר קשר עם מנהל המוזיאון המקומי שאמר לו שהוא זוכר את מיקום הקבר בשטח עליו עומד הבית של הווענים שננטש במהלך השנים, המצנה שעמד במקום היה בנוי מעץ ללא יסודות של ממש כך שמקום הקבר לא נפגע.

עם המידע שבידו פנה הרב מושקוביץ להרה"ל ר' אשר מרגליות שליט"א מוינה, הרב מרגליות הפנה אותו לרב ישראל מאיר גבאי ששמח לשמוע על ההתפתחות בעניין בית

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

ל ניסן ה' ש"ף

המקובל הרה"ק רבי חיים וויטאל

רבינו המקובל הרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ע נולד ראש חודש מרחשון בשנת ה' ש"ג בצפת לאביו הרה"ק המקובל ר' יוסף קאלאבריס שהי' סופר סת"ם מפורסם ז"ע

בעשרה במרחשון נשא רבינו את בת הרה"ק ר' משה סעדיה ז"ע ללאה

ובשנת ה' ש"ף ביום ל' ניסן א' לראש חודש אייר סליק נשמתו הטובה לגנוי מרומים לרבינו שבשמים בן ע"ז שנה ומונ"כ בעיר דמשק.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' שמואל ז"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

רבינו למד בישיבת הרה"ק ר' משה אלשיך בעל מהר"ם אלשיך ז"ע ונסמך ממנו להוראה בכ' אלול בשנת ה' ש"ן, והיה גם תלמיד בתורת הנסתר מהרה"ק ר' משה קורדוביטו המכונה הרמ"ק ז"ע.

וכשהיה בן כ"ח בשנת ש"א הלך ללמוד לרבינו הרה"ק המקובל רבי יצחק לוריא מלפת בעל הארז"ל ז"ע חכמת האמת.

כשהיה רבינו בא אלל רבו הארז"ל ללמוד הימנו חכמת הקבלה אז כל מה שלמד ממנו היה שוכח ולא היה יכול להשיג שום דבר, עד שהלכו שניהם יחד לטבריה והאר"י הקדוש הוליד את רבינו בתוך היס של טבריה בספינה קטנה שהיה שם, וכשהיו הולכים בתוך היס כנגד עמודי בית הכנסת הישן לקח האר"י הקדוש כלי אחת ומלאו אותה מים מבין העמודים והיה משקה לרבינו, ואמר לו עכשיו תשיג החכמה הרבה כי המים ששתית היה מבצרה של מרים, ומשם ואילך התחיל לכוון בחכמה זו. וע"ז חיים שער הנהגת הלימוד

ורבינו הארז"ל ז"ע אה ששם אחד מתלמידיו לא יכתוב מכתביו וחידושיו זולת רבינו, ורבינו בעלמו כתוב בספר שער הגלגולים דע מן היום אשר מורי הארז"ל החל לגלות זאת החכמה לא זה ידי מידו אפי' רגע א' וכל אשר תמצא כתוב באיזהו קונטרסים על שמו ז"ל והי' מנגד מש"כ בספר הזה טעות גמור הוא כי לא הבינו דבריו ואם יש בהם איזה תוספו' שאינו חולק עם ספרינו זה אל תשית לבד בקבע אליו כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכוונתו בלי שום ספק, ואם יעלה בדעתך לחשוב שחוכל לברור הטוב ולהניח הרע, אל בינתך אל תשען כי אין הדברים האלו מסורים ללב האדם כפי שכל האנושי והסבירא בהם סכנה עצומה ויחשוב בכלל קוץ בנטיעות ח"ו לכן הזהרתיך ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זלה"ה זולתי במש"כ כך בספר הזה ודי כך בהתרא' זאת עכל השער הגלגולים.

הגה"ק החיד"א ז"ע כתב בספרו שם הגדולם שנשמת רבינו הית' גדול מאד ונקי יותר מכל בני דורו,

בשנת ש"י אה הרה"ק רבינו רבי יוסף קאלו הבית יוסף ז"ע בשם המגיד הדובר בו ידעו להר"ם אלשיך ז"ע שזיהר בתלמידו רח"ו כי הוא עתיד למלאות מקומו,

חכמי ומקובלי דורו אמר על רבינו שאין כמוהו אדם גדול בישראל במעלה ובחכמה בדורו.

רבינו חזר בקבלה מ"ח ספרים.

והבעש"ט הק' קירב אליו את נשמת המגיד על ידי כח תורתו של הארה"ק אשר ממנו שורש נשמתו, כי כאשר בא המגיד אל הבעש"ט ביקש הבעש"ט ממנו שיפרש לו איזה מאמר בספר עץ חיים מהארה"ק. והמגיד ביאר את המאמר בכמה אפנים, אבל הבעש"ט אמר לו שבכל הפירושים האלו עדיין לא כיון אל הפשט האמיתי, עד שהבעש"ט הק' עצמו ביאר לפניו את המאמר, וגילה לו האורות הטמונים באותו מאמר, ועל ידי זה ראה המגיד שצריך להתדבק אל הבעש"ט הק' והתבטל אליו והתאבק בעפר רגליו. (עבודת עבודה)

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: שואל רבינו (שערי קדושה פרק א' - שער ב'): מדוע התורה לא מדברת בכלל על מידות? אין מצווה בתורה למשל, על ענוה או אין איסור המורה על כעס (וזאת למרות שחז"ל אומרים בפירוש: שכל הכועס, כאילו עובד עבודה זרה)? מדוע אם כך, המידות הללו לא כתובות במפורש בתורה?! משיב ה' חיים ויטאל כך: "אין המידות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הם ההכנות העיקריות אל תרי"ג המצוות, בקיומם או בביטולם, כי המידות מוטבעות באדם ואין כוח בנפש השכלית, לקיים את המצוות, על ידי תרי"ג איברי הגוף, אלא באמצעות הנפש היסודית המחוברת אל הגוף. ויותר, צריך להיזהר האדם, ממידות רעות מאשר מקיום מצוות 'עשה' ולא תעשה', כי בהיותו בעל מידות טובות, בנקל יקיים את כל המצוות."

כתב הגה"ק ר' חיים חזקיהו מדיני בעל שדי חמד ז"ע: ראיתי בדברות קודש של רי חיים ויטל: שהמקיים מצות ביומו תתן שכרו וזכה אז לנשמה יתירה שקונה האדם בשבת. (שדי חמד ח"א כללים סימן כ"ו)

מתורתו של רבינו ז"ע

דע כי כל מה שנגזר למעלה מכרזים בכל העולמות ובפרט בעולם העשיה והנה עובי וגסות האויר אינו מניח שיעבור וירד קול הרוחני בתוכו, אמנם כשעופות מפריחים באויר הם חותכים ובוקעים האויר על ידי הפרחתם ואז קול הכרוז עובר דרך שם, וזשה"כ: כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י' כ') ויש עופות אחרים שע"י ציפצופם מצטרף ומתחבר קול הכרוז עם קולם ועוברים יחד עמהם וכנגד אלו נאמר: (קהלת) ובעל כנפים יגיד דבר. (שער הגלגולים)

ידוע כי בהיות הרה"ק ר' ארון לייב מפרימישלאן ז"ע קטן מוטל בעריסה אמר על הבעש"ט הק' שהוא האריה"ק ועל המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש ז"ע שהוא רבי חיים וויטאל ז"ע. כי שורש נשמתו של הבעש"ט היה מנשמת האריה"ק ושורש נשמתו של המגיד ממעזריטש ז"ע מרבי חיים וויטאל ז"ע. וכל התיקונים והיחודים שנעשו על ידי האר"י הק' עם תלמידו רבי חיים וויטאל, חזרו חלילה על ידי הבעש"ט הק' עם תלמידו המגיד ממעזריטש ז"ע.

וכמו שרבי חיים וויטאל לא רצה מתחילה להתקרב אל רבו האר"י כן המגיד ממעזריטש לא רצה מתחילה להתקרב אל הבעש"ט הק'. וגם הוא כבר היה גדול בחכמת הקבלה טרם התקרב אל רבו וכבר למד כמה מאות ספרי קבלה. אבל מן השמים גילו להבעש"ט הק' שצריך לקרבו אליו ופעל שיבוא אליו.